הלכות אישות פרק כ"ד - תמלול

סיכום השיעור

הלכות אישות – פרק כ"ד

פרק כ"ד פון הלכות אישות (איינס פאר'ן לעצטן פרק אין הלכות אישות, נאך איבער צען פרקים וועגן כתובה) באהאנדלט די הלכות פון פרויען וואס האבן נישט קיין כתובה אדער האבן נאר א חלק פון די תנאי כתובה – צי ווייל די חתונה איז געווען באזירט אויף א מקח טעות, צי ווייל זיי זענען אסור פאר'ן מאן, אדער ווייל די פרוי פירט זיך נישט אויף כדת משה וישראל.

הלכה א'

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

הנושא את האילונית ולא היו לו בנים ולא אשה אחרת לפרות ולרבות ממנה אף על פי שכופין אותו ומוציא הרי היא ככל הנשים ויש לה כתובה ושאר תנאיי כתובה וכן זוכה הבעל במה שזוכה בשאר הנשים.

פשט הסבר

אויב א מאן האט חתונה מיט אן אילונית (א פרוי וואס קען נישט האבן קיין קינדער) און ער ווייסט דערפון ביי דער חתונה ("הכיר בה"), און ער האט נאכנישט מקיים געווען די מצוה פון פריה ורביה און האט נישט קיין אנדער ווייב – הגם מען צווינגט אים איר צו געבן א גט כדי ער זאל קענען מקיים זיין פריה ורביה, האט זי פונדעסטוועגן א פולע כתובה און אלע תנאי כתובה, און דער מאן איז אויך זוכה אין אלע זאכן וואס א מאן איז זוכה ביי א געהעריגער פרוי (ווי מעשה ידיה וכדומה).

חידושים און הסברים

* **דער חילוק צווישן איסור ביאה און ביטול פריה ורביה (ר' יואל אשר):** מען וואלט געקענט מיינען אז וויבאלד בית דין צווינגט אים איר ארויסצושיקן און ער טאר נישט בלייבן וואוינען מיט איר, איז עס נישט קיין לעגיטימע וואוינען און זי זאל נישט באקומען קיין כתובה. דער יסוד איז אבער אז וואוינען מיט אן אילונית איז נישט קיין עצם איסור (נישט פון די איסורי ביאה), נאר א דין אין דער מצוה פון פריה ורביה אז מען טאר נישט בלייבן אן קינדער. ממילא איז זי א געהעריגע פרוי, און ווען ער האט מיט איר חתונה געהאט וויסנדיג ווער זי איז, האט ער זיך אינגאנצן מתחייב געווען אין איר כתובה.

הלכה ב' – הלכה ג'

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

אבל הנושא אשה ולא הכיר בה ונמצאת אילונית. וכן הנושא אחת מחייבי לאוין. וכן הנושא שניה בין הכיר בה בין לא הכיר בה אין להן עיקר כתובה ולא תנאי מתנאיי כתובה. אבל תוספת יש להן. ואין להן מזונות ואפילו לאחר מותו. וכשכופין אותן ומפרישין ביניהן אין מוציאין מן הבעל פירות שאכל:

ולמה אין להן עיקר ויש להן תוספת. העיקר שהוא תקנת חכמים כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה הואיל ולא הכיר בה אין לה עיקר. אבל התוספת שהוא חייב עצמו בה כל זמן שתרצה ותעמוד לפניו הרי עמדה בתנאי שלה והרי הקנת לו הנאתה והרי היא עומדת אבל התורה אסרה אותה עליו ומה היא יכולה לעשות לפיכך יש לה תוספת שאין מעשיה הן הגורמין לה להיאסר אחר הנישואין אלא אסורה היתה מקודם. ולמה לא חילקו בשניה בין הכיר בה ובין לא הכיר בה אלא אמרו אין לה עיקר כתובה בכל מקום מפני שהיא מדברי סופרים עשו בה חיזוק:

פשט הסבר

אויב איינער האט חתונה מיט אן אילונית און האט נישט געווואוסט דערפון ("לא הכיר בה"), אדער ער האט חתונה מיט איינע פון די חייבי לאוין (ביי לא הכיר בה) אדער א שניה לערות (מדרבנן – אפילו ער האט יא געווואוסט, "בין הכיר בה בין לא הכיר בה"), באקומען זיי נישט קיין עיקר כתובה און נישט קיין תנאי כתובה (און נישט קיין מזונות, אפילו נאך זיין טויט). אבער די "תוספת כתובה" באקומען זיי יא. וועז מען צווינגט זיי זיך צו גט'ן, נעמט מען נישט צוריק פונעם מאן די פירות פון אירע נכסי מלוג וואס ער האט שוין אויפגעגעסן. דער טעם פארוואס זיי באקומען תוספת אבער נישט עיקר איז ווייל עיקר כתובה איז א תקנת חכמים ("כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה"), וואס דא איז עס נישט שייך, משא"כ תוספת האט ער זיך אליין מחייב געווען פאר דער הנאה וואס זי גיט אים כל זמן זי ווייל שטיין פאר אים. און ביי א שניה האבן חכמים נישט מחלק געווען צווישן הכיר בה און לא הכיר בה, ווייל וויבאלד דער איסור איז מדברי סופרים האבן זיי געמאכט א חיזוק. (ביי אן ערוה ממש איז בכלל נישטא קיין קידושין, איז עס אן אפגעשלאגענע שאלה).

חידושים און הסברים

* **דער טעם פאר'ן פארלירן עיקר כתובה און מזונות (ר' יואל אשר):** ביי אן אילונית דלא הכיר בה איז עס א מקח טעות, ממילא איז די חתונה מעולם נישט געווען קיין חתונה. ביי חייבי לאוין און שניות ווילן די חכמים אז ער זאל איר גט'ן; און וויבאלד די גאנצע תקנה פון כתובה און דער חיוב פון "שאר" (מזונות) איז נאר געמאכט געווארן פאר א פארפאלק וואס די חכמים ווילן זיי זאלן לעבן צוזאמען, האבן זיי דא נישט מתקן געווען קיין כתובה אדער מזונות.

* **פארוואס דארף דער מאן נישט צוריקגעבן די "פירות שאכל"? (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *די קשיא (ר' יצחק):* אז די חתונה איז געווען א טעות אדער באזירט אויף אן איסור, האט דער מאן געגעסן אירע פירות נכסי מלוג שלא ביושר (ער האט עס קיינמאל נישט באמת קונה געווען). דער ירושלמי זאגט אז עס איז א קנס פאר דער פרוי ווייל זי האט חתונה געהאט מיט איינעם וואס זי טאר נישט, אבער דאס איז א וואונדער: מילא קנס'ענען אז זי זאל נישט *באקומען* קיין געלט פארשטייט מען, אבער פארוואס זאל דער מאן נישט דארפן *צוריקגעבן* איר אייגן געלט וואס ער האט געגומען?

* *ערשטער פראוו (ר' יואל אשר):* אפשר האט ער די פירות ווייל ווילאנג זיי זענען צוזאמען איז ער חייב אין איר פדיון און רפואה? ר' יצחק ווארפט דאס אפ, ווייל דער רמב"ם זאגט בפירוש "ולא תנאי מתנאיי כתובה", ער איז גארנישט חייב.

* *צווייטער תירוץ – מניעת דין תורה כדי צו איילן דעם גט (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* וויבאלד זיי טארן נישט זיין צוזאמען און בית דין וויל זיי זאלן זיך וואס שנעלער גט'ן, ווילן די חכמים נישט עפענען א נייעם קאמפליצירטן דין תורה צו מאכן חשבונות אויף אלע פירות וואס ער האט געגעסן במשך די יארן, וואס וואלט פארצויגן און אויפגעהאלטן דעם גט. דעריבער זאגט מען אז יעדער גייט זיך זיין וועג ווי עס שטייט.

*** דער גדר פון תוספת כתובה און דעם רמב"מ'ס אריכות הלשון (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *ערשטער געדאנק (ר' יואל אשר):* מען וואלט געקענט זאגן אז תוספת איז ווי א סתם מתנה וואס דער מאן נעמט זיך אליין אונטער צו געבן (נישט קיין תקנת חכמים), דעריבער איז עס "איהו דאפסיד אנפשיה" און ער מוז באצאלן.

* *דעם רמב"מ'ס חידוש:* דער רמב"ם לערנט אבער אנדערש: ער באטיטלט תוספת כתובה ווי א תשלומין פאר דער הנאה וואס זי גיט אים ("הקנת לו הנאתה"). וויבאלד מצד איר איז זי גרייט ווייטער צו שטיין פאר אים און אים געבן די הנאה ("הרי עמדה בתנאי שלה"), נאר די תורה לאזט נישט ("אבל התורה אסרה אותה עליו ומה היא יכולה לעשות"), און דער איסור איז נישט געקומען דורך אירע מעשים נאך דער חתונה נאר איז געווען פון פריער – האט זי מקיים געווען איר צד פונעם תנאי און באקומט די תוספת. בעצם וואלט ביי שניה אויך געדארפט זיין א חילוק אז ביי "הכיר בה" זאל זי יא האבן אן עיקר כתובה וויל ער האט זיך מחייב געווען, אבער חכמים האבן געמאכט א חיזוק.

* *די שווערי‌גקייט און סתירה אין רמב"ם (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* דער רמב"ם שרייבט דא אן אומגעוועניליכע אריכות (פיר שורות פון הסבר, א "גאנצע תורה'לע") אויף א זאך וואס די גמרא פסק'נט קורץ, וואס ווייזט אז עס שטעקט א שווערי‌גקייט אונטער דעם: (א) ביים מסביר זיין פארוואס זי באקומט נישט קיין עיקר כתובה שרייבט דער רמב"ם "הואיל ולא הכיר בה אין לה עיקר" – משמע אז די סיבה איז ווייל ער האט נישט געווואוסט, און ביי תוספת האט ער דאך אויך נישט געווואוסט, פארוואס איז עס אנדערש? (ב) ביים סוף פון הלכה ג' זאגט דער רמב"ם אז ביי א "שניה" באקומט זי נישט קיין עיקר כתובה אפילו ביי "הכיר בה" אלס א חיזוק לדברי סופרים. אויב ביי "הכיר בה" וואלט זי מעיקר הדין יא געדארפט באקומען עיקר כתובה (ווייל ער האט זיך אליין מחייב געווען מיט'ן וויסן, אדער צוליב "הנאתה" ווי ביי תוספת), וואס איז מיט אן אילונית ביי "לא הכיר בה" וואו זי באקומט יא תוספת, און וויאזוי שטימען אלע חילוקים צוזאמען?

*** די קשיא פונעם ראב"ד אויף אילונית שלא הכיר בה (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *די קשיא:* פארוואס באקומט אן אילונית ביי "לא הכיר בה" די תוספת כתובה? דער רמב"ם האט געגעבן א טעם ביי איסורים: "מה היא יכולה לעשות", זי האט מקיים געווען איר תנאי נאר די תורה (אדער חכמים) האבן איר גע'אסר'ט. אבער וואס האט דאס צו טוהן מיט אן אילונית ביי "לא הכיר בה"? וואס הייסט זי איז געשטאנען אין איר תנאי – זי איז דאך אן אילונית און קען נישט האבן קיין קינדער!

* *הסבר אין ראב"ד (ר' יואל אשר):* דעם ראב"ד'ס קשיא איז אז ביי "לא הכיר בה" איז עס דאך א "מקח טעות", און ביי א מקח טעות זענען זיי קיינמאל נישט געווען א פארפאלק (פונקט ווי ביי חייבי כריתות), איז פארוואס זאל ער צאלן תוספת?

* *תירוץ על פי מפרשים (ר' יצחק):* אינעם רמב"ם שטייט טאקע נישט דאס ווארט "מקח טעות" (ער ברענגט נאר אז אנדערע זאגן אזוי). לויט ווי די מפרשים פארשטייען דעם רמב"ם, האלט דער רמב"ם אז אפילו ביי אן אילונית שלא הכיר בה איז עס נישט קיין מקח טעות, און זי האט גארנישט שלעכטס געטוהן. די סיבה פארוואס ער מוז איר געבן א גט איז נאר ווייל די חכמים צווינגען אים (כופין אותו) צוליב דער מצות עשה פון פריה ורביה (ווען ער האט נישט קיין אנדער ווייב). ממילא בלייבט זי מיט דער תוספת כתובה. (פונדעסטוועגן בלייבט די סברא פונעם רמב"ם סיי ביי אילונית און סיי ביי שניה נאך אלץ שווער צו פארשטיין).

הלכה ד'

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

אבל אם נשא אחת מחייבי לאוין והכיר בה או אחת מחייבי עשה בין הכיר בה בין לא הכיר בה יש לה כתובה. שחייבי לאוין שהכיר בה רצה ליזוק בנכסיו, וחייבי עשה איסורן קל. ויש לשתיהן מזונות לאחר מותו, וכן אם לותה ואכלה חייב לשלם. וכשכופין אותן להוציא מוציאין מן הבעל כל פירות שאכל מכל נכסיה.

פשט הסבר

אויב איינער האט חתונה מיט א פרוי פון חייבי לאוין (א דאורייתא) און ער האט געוואוסט (הכיר בה), אדער מיט איינע פון חייבי עשה אפילו ער האט נישט געוואוסט (בין הכיר בין לא הכיר), האט זי א כתובה. דער טעם: ביי חייבי לאוין ווען ער ווייסט, האט ער אליין געוואלט שעדיגן זיין געלט ("רצה ליזוק בנכסיו"). און ביי חייבי עשה איז דער איסור א גרינגער ("איסורן קל"), פארלירט זי נישט די כתובה אפילו ביי לא הכיר בה. ביידע

האבן אויך אלע תנאי כתובה (מזונות נאך זיין טויט, און ער מוז באצאלן אויב זי האט געבארגט פאר מזונות). און ווען מען צווינגט אים צו געבן א גט, נעמט מען צוריק פונעם מאן אלע פירות וואס ער האט געגעסן פון אירע נכסים.

חידושים און הסברים

* **חייבי עשה קעגן חייבי לאוין (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** ביי חייבי עשה (בהכיר בה) וואלט מען אויך געקענט זאגן די סברא פון "רצה ליזוק בנכסיו", אבער דער רמב"ם דארף נישט אנקומען צו דעם, ווייל צוליב "איסורן קל" באקומט זי א כתובה אפילו ביי "לא הכיר בה".

* **א ראיה צו דער סברא ביי אילונית (ר' יצחק):** דא זעט מען זייער קלאר אז ביי חייבי לאוין ניצט דער רמב"ם די סברא פון "רצה ליזוק בנכסיו", משא"כ פריער ביי אילונית האט דער רמב"ם נישט געזאגט "רצה ליזוק בנכסיו", נאר א שטערקערע סברא – אז זי האט בכלל גארנישט שלעכטס געטוהן.

* **מוציאין פירות שאכל (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** ביי אילונית (דלא הכיר בה) און שניה (וואס האבן נישט קיין עיקר כתובה) נעמט מען נישט צוריק די פירות וואס דער מאן האט געגעסן. אבער דא ביי חייבי לאוין (בהכיר בה) און חייבי עשה, וויבאלד זיי האבן יא א כתובה און אלע תנאי כתובה, קומט אויס אז מצד שני פארלירט דער מאן נאך מער – מען נעמט יא צו פון אים אלע פירות וואס ער האט געגעסן! ביי שניה האבן חכמים מער מחמיר געווען אויף דער פרוי (געמאכט ווי א דאורייתא) אז מען נעמט נישט צוריק די פירות פונעם מאן.

הלכה ה'

דעם רמב"מ'ס וועריטער

הממאנת אין לה עיקר כתובה אבל תוספת יש לה. ואין מוציאין מן הבעל פירות שאכל. ואם לותה כשהיתה תחתיו ואכלה ואחר כך מיאנה אין מוציאין אותן מזונות מן הבעל.

פשט הסבר

א קטנה וואס האט חתונה געהאט (דורך איר מאמען אדער ברידער) און איז ממאן, האט נישט קיין עיקר כתובה, אבער תוספת כתובה האט זי יא. מען נעמט נישט צוריק פונעם מאן די פירות וואס ער האט געגעסן. און אויב זי האט געבארגט געלט פאר מזונות ווען זי איז געווען אונטער אים און דערנאך געמאכט מיאון, נעמט מען נישט ארויס יענע מזונות פונעם מאן.

חידושים און הסברים

* **די סברא פון פירות און מזונות לויט'ן פשט פון עוקר למפרע (ר' יואל אשר):** פארוואס נעמט מען נישט צוריק די פירות? ווייל בשעת מעשה האבן חכמים מתקן געווען די חתונה, האט ער געגעסן די פירות ברשות און בהיתר. אבער קיין עיקר כתובה האט זי נישט, און אויך דארף ער נישט באצאלן למפרע די מזונות וואס זי האט געבארגט, ווייל איינמאל זי איז ממאן שטעלט זיך ארויס למפרע אז זיי זענען קיינמאל נישט געווען אמת'דיג חתונה געהאט (די אמת'ע נישואין ווערט נאר פעסטגעשטעלט ווען זי ווערט א גדולה). און תוספת האט זי יא, ווייל ער האט איר אליין געוואלט אוועקגעבן געלט.

* **רש"י'ס פשט אין מיאון און מזונות (ר' יצחק):** עס איז א צווייפל אין דעם אויסדרוק אז עס איז נישט געווען א לעגיטימע חתונה, ווייל מיאון איז טעכניש ווי א סארט גט וואס איז מבטל די קידושין. א מפרש אויפ'ן פלאץ ערקלערט אז די סיבה פארוואס זי האט תוספת איז ווייל דער מאן האט געוואוסט פון פאראויס אז א קטנה (וואס דער טאטע האט נישט מקדש געווען) קען ממאן זיין. און לגבי מזונות ברענגט **רש"י** אן אנדער סברא: ווען זי איז מיט אים דארף ער איר טאקע געבן מזונות, אבער נאכדעם וואס זי איז ממאן דארף ער נישט צאלן וואס זי האט געבארגט, ווייל מזונות איז א חלק פון "תנאי כתובה" (און תנאי כתובה גייען מיט דער עיקר כתובה). וויבאלד ביי ממאנת איז שוין נישטא קיין עיקר כתובה, איז אויך נישטא קיין תנאי כתובה (ער האט זיך נאר מחייב געווען אין תוספת, נישט אין מזונות).

הלכה ו'

דעם רמב"מ'ס וועריטער

מי שזנת תחת בעלה אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא אחד מתנאיי כתובה, שהרי מעשיה גרמו לה להיאסר על בעלה.

פשט הסבר

אן אשת איש וואס האט מזנה געווען (און ווערט דערמיט אסור אויף איר מאן און ער מוז איר געבן א גט), פארלירט אלעס: סיי עיקר כתובה, סיי תוספת, און סיי אלע תנאי כתובה, ווייל אירע אייגענע מעשים האבן גורם געווען אז זי זאל ווערן אסור אויף איר מאן.

חידושים און הסברים

* **דער כלל פון "וועמענ'ס שולד איז עס" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** דא גייט מען צוריק צום יסוד וואס דער רמב"ם האט פריער געבויט: מען קוקט וועמענ'ס שולד עס איז אז די חתונה ווערט צעבראכן. דא איז עס זיכער הונדערט פראצענט איר שולד, ווייל מיט איר מעשה פון זנות האט זי זיך אליין גע'אסר'ט אויפ'ן בעל, דעריבער דארף ער גארנישט צאלן – אפילו נישט קיין תוספת.

הלכה ז' – הלכה י' (אין געוויסע דרוקן: הלכות ח'–י')

דעם רמב"מ'ס וועריטער

והיאך דין נשים אלו בנדוניא שלהן? כל אשה שנדוניתה קיימת אפילו זינת נוטלת שלה והולכת. ואם היתה שניה או מחייבי עשה בין הכיר בה בין לא הכיר בה, או שהיתה אילונית או מחייבי לאוין והכיר בה, הרי היא בנדוניתה ככל

הנשים... נכסי צאן ברזל חייב באחריותן, ונכסי מלוג מה שנגנב או אבד אבד לה. היתה אילונית או מחייבי לאוין ולא הכיר בה, כל מה שאבד או נגנב או בלה עד שנשחק מנכסי צאן ברזל אין הבעל חייב לשלם, שהרי היא נתנה לו רשות להיותן אצלו, ונכסי מלוג חייב באחריותן.

הממאנת אין לה בליות כלל, שאין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או נגנב בין מנכסי מלוג בין מנכסי צאן ברזל, אלא נוטלת הנמצא לה ויוצאה. מי שזנת תחת בעלה אין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או נגנב מנכסי צאן ברזל שלה, ואין צריך לומר מנכסי מלוג. ולא המזנה בלבד, אלא אף העוברת על דת משה או על דת יהודית או היוצאה משום שם רע, אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא תנאי מתנאי כתובה, וכל אחת מהן נוטלת הנמצא מנדוניתה ויוצאה, ואין הבעל חייב לשלם כלום לא מה שפחת ולא מה שאבד.

פשט הסבר

וואס איז דער דין מיט דער נדוניא (דאס פארמעגן וואס די פרוי האט אריינגעברענגט פונעם טאטנ'ס הויז) ביי די אלע פרויען? וואס ס'איז נאך דא בעין ("קיימת" / "הנמצא לה" – צב"ש אויב זי האט געברענגט א שטול און די שטול שטייט נאך דא), נעמט יעדע פרוי אהיים – אפילו א סוטה/מזנה וואס איז אין דער ערגסטער פאזיציע – ווייל ס'איז אירס און מ'האט נישט געמאכט קיין קנס אז זי זאל פארלירן איר אייגנטום.

לגבי וואס איז פארלוירן אדער אפגעניצט געוואָרן:

1. ביי א שניה און חייבי עשה (סיי הכיר בה און סיי לא הכיר בה), אדער אילונית און חייבי לאוין וואו ער האט יא געוואוסט (הכיר בה), איז דער דין פון נדוניא פונקט ווי ביי אלע נשים: אויף נכסי צאן ברזל האט דער מאן אחריות צו באצאלן אויב ס'איז פארלוירן געוואָרן, און אויף נכסי מלוג ליידט זי דעם שאדן אויב ס'איז נגנב אדער נאבד געוואָרן.

2. ביי אן אילונית אדער חייבי לאוין וואו ער האט *נישט* געוואוסט (לא הכיר בה), דרייט זיך דער דין איבער פונקט פארקערט: אויף נכסי צאן ברזל איז דער מאן פטור אויב ס'איז נאבד, נגנב אדער אינגאנצן אפגעניצט געוואָרן ("בלה עד שנשחק"), און אויף נכסי מלוג איז דער מאן יא חייב באחריותן.

3. א ממאנת, א מזנה, אן עוברת על דת משה ויהודית, אדער איינע וואס גייט ארויס משום שם רע, פארלירן אלעס (כתובה, תוספת און תנאי כתובה), און אויף אלעס וואס איז פארלוירן, נגנב אדער אפגעניצט געוואָרן – סיי פון נכסי צאן ברזל און סיי פון נכסי מלוג – איז דער מאן פטור פון צו באצאלן.

חידושים און הסברים

* **[דיגרעסיע: הערה אויפ'ן דרוק (ר' יצחק און ר' יואל אשר)]:** אין געוויסע אויסגאבעס האט דער מדפיס געמאכט א גרויסן טעות און אפגעטיילט א נייעם סעיף/הלכה ממש אינמיטן א זאץ וואו דער רמב"ם איז מסביר וואס "ככל הנשים" מיינט.

* **דער טעם פאר'ן פארקערטן דין ביי לא הכיר בה (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *פארוואס איז ער פטור אויף נכסי צאן ברזל?* ווייל דער חיוב אחריות קומט פון תנאי כתובה, און דא איז די כתובה בטל געוואָרן (ווייל לא הכיר בה). און מצד דיני שומרים אדער גזילה קען זי אויך נישט האבן קיין טענות אויף אים וואס ער האט עס געניצט און ס'איז פארלוירן געוואָרן, ווייל "היא נתנה לו רשות להיותן אצלו" – זי האט עס אליין איבערגעגעבן אין זיין רשות.

* *פארוואס איז ער חייב אויף נכסי מלוג?* ווייל נכסי מלוג גיט די פרוי נישט איבער פאר'ן מאן ("זי איז נישט מכניס לו"), דער קרן בלייבט אירס, נאר חכמים האבן געגעבן פאר'ן מאן א זכות צו עסן די פירות. דא, אז ס'שטעלט זיך ארויס אז די חתונה איז געווען א מקח טעות (לא הכיר בה), האט ער בכלל נישט געהאט קיין רעכט צו ניצן די פירות אדער צו האבן די חפצים ביי זיך; ממילא אויב ס'איז נאבד אדער נגנב געוואָרן ביי אים, דארף ער באצאלן ווייל ס'איז אירס און ער האט עס געניצט אן קיין רעכט.

* **דער טעם ביי א ממאנת (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** א ממאנת קומט ארויס די ערגסטע (ערגער ווי אילונית ביי לא הכיר בה וואו ער צאלט לכל הפחות נכסי מלוג). דער הסבר איז ווייל דורך מיאון עקרט זי אויס די חתונה למפרע כאילו זיי האבן קיינמאל נישט חתונה געהאט. קען דער מאן צו איר זאגן: "איך קען דיר בכלל נישט! וועט האט דיר געבעטן אריינצולייגן דיינע חפצים אין מיין הויז?" ממילא האט ער קיין שום אחריות נישט אויף וואס ס'איז נגנב אדער נאבד געוואָרן.

* **דער גדר פון שם רע (ר' יואל אשר):** "יוצאה משום שם רע" מיינט אז ס'איז נישטא קיין עדים כדת אויף ממש זנות וואס זאל איר אסר'ן אויפ'ן מאן, נאר ס'איז ארויס א קלאנג אזוי ווי זנות וואס צוליב דעם הייסט מען דעם מאן געבן א גט. אויך זי איז אין דער נידריגסטער שטופע וואס פארלירט אלעס אויסער וואס ס'איז קיים בעין.

הלכה י"א

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת משה: יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי, או נודרת או נשבעת ואינה מקיימת, או ששימשה מטתה והיא נדה, או שאינה קוצה לה חלה, או שהאכילה את בעלה דברים אסורים, אין צריך לומר שקצים ונבלות אלא אפילו דברים שאינן מעושרין. והיאך יודע דבר זה? כגון שאמרה לו פירות אלו פלוני כהן תקנם לי, ועיסה זו פלוני הפריש לי חלתה, ופלוני החכם טיהר לי את הכתם, ואחר שאכל או בא עליה שאל אותו פלוני ואמר לא היו דברים מעולם. וכן אם הוחזקה נדה בשכנותיה ואמרה לבעלה טהורה אני ובא עליה.

פשט הסבר

דער רמב"ם רעכנט אויס די זאכן וואס הייסן "עוברת על דת משה": ארויסגיין אין גאס מיט אויפגעדעקטע האר; מאכן נדרים אדער שבועות און זיי נישט האלטן; משמש זיין וועז זי איז א נדה; נישט נעמען חלה וועז זי באקט פאר אים; אדער אים געבן צו עסן איסורים (אפילו טבל וואס איז נישט מעושר). וויאזוי ווייסט מען עס אן עדים? אויב זי זאגט אים אז פלוני כהן אדער פלוני חכם האט עס מתקן/מטהר געווען, און נאכדעם וואס ער האט געגעסן אדער משמש געווען פרעגט ער יענעם און יענער זאגט "לא היו דברים מעולם". אדער אויב די שכנים ווייסן אז זי איז א נדה (צב"ש זי גייט מיט בגדי נדות) און זי זאגט פאר'ן מאן "טהורה אני" און ער איז בא עליה.

חידושים און הסברים

* **דער כלל אין עוברת על דת – עבירות וואס שטערן דעם מאן (ר' יצחק):** "עוברת על דת משה" מיינט נישט סתם א פרוי וואס טוט עבירות צווישן איר און דעם אויבערשטן (צב"ש אויב זי איז מחלל שבת פאר זיך, שטייט עס טאקע נישט אין רמב"ם!). עס גייען נאר אריין זאכן וואס **שטערן און שאדן פאר'ן מאן**: אדער עס איז ענפים פון זנות און חוסר צניעות (וואס איז א בגידה אין מאן, ווי גיין מיט אויפגעדעקטע האר), אדער זי איז *אים* מכשיל אין עבירות (נדה, חלה, טבל), אדער זי ברענגט א שאדן פאר דער משפחה.

* **פארוואס גייט "נודרת ואינה מקיימת" אריין אין דעם? (ר' יצחק על פי גמרא):** לכאורה, וואס גייט עס אן דעם מאן אז זי האלט נישט אירע נדרים – זי וועט גיין אין גיהנם, נישט ער! די גמרא (כתובות עב.) זאגט אבער אז בעון נדרים מתים בניו של אדם – וואר ס'איז נודר ואינו מקיים שטארבן זיינע קינדער, און דער מאן וויל נישט אז זיינע קינדער זאלן שטארבן. ממילא איז עס א דירעקטער שאדן פאר אים און פאר דער משפחה.

* **דיוק אין "אחר שאכל או בא עליה" (ר' יואל אשר):** פארוואס דארף זיין דווקא *נאכדעם* וואס ער האט שוין געגעסן אדער משמש געווען ("ואחר שאכל או בא עליה שאל אותו פלוני")? עס זעט אויס אז ס'איז נישט גענוג אז זי האט אים *פרובירט* מכשיל צו זיין, נאר ס'דארף זיין אז ס'איז איר למעשה געלונגען אים מכשיל צו זיין. די סברא דערצו איז: ווייל אויב ער כאפט זיך פאר'ן עסן, קען זי זיך ארויסדרייען און טענה'ן: "איך האב נאר געשפילט, איך וואלט דיר במילא אויסגעזאגט דעם אמת אין דער לעצטער מינוט איידער דו וואלסט געגעסן!"

* **[דיגרעסיע: אדם הראשון און חוה (ר' יואל אשר און ר' יצחק)]:** בדרך דרוש, לויט דער הלכה אז א פרוי וואס גיט פאר איר מאן א דבר אסור איז אן עוברת על דת, וואלט אדם הראשון געדארפט גט'ן חוה'ן ווייל זי האט אים מאכיל געווען פונעם עץ הדעת! למעשה האט מען טאקע מגרש געווען אדם'ן (און ביידע) פון גן עדן. חוה האט אויך נישט געקענט זאגן "פלוני החכם טיהר לי", נאר "פלוני הנחש"... און דער נחש האט נישט געלייקנט ("לא היו דברים מעולם"), נאר אדם האט געהאט א טענה פון "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין" (סנהדרין כט.).

הלכה י"ב

דעם רמב"מ'ס ווערטער

ואי זו היא דת יהודית, הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל. ואלו הן הדברים שאם עשתה אחד מהן עברה על דת יהודית: יוצאה לשוק או למבוי מפולש וראשה פרוע ואין עליה רדיד כשאר הנשים, אף על פי ששערה מכוסה במטפחת. או שהיתה טווה בשוק וורד וכיוצא בו כנגד פניה על פדחתה או על לחיה, כדרך שעושות הגויות הפרוצות. או שטווה בשוק ומראה זרועותיה לבני אדם. או שהיתה משחקת עם הבחורים. או שהיתה תובעת התשמיש מבעלה בקול רם עד ששכנותיה שומעות אותה מדברת על עסקי תשמיש. או שהיתה מקללת אבי בעלה בפני בעלה.

פשט הסבר

"דת יהודית" מיינט דער מנהג פון צניעות וואס אידישע טעכטער פירן זיך. די פאלגנדע זאכן מאכן איר פאר אן עוברת על דת יהודית:

* זי גייט ארויס אין מארק אדער אין אן אפענעם געסל (מבוי מפולש) מיט אן אויפגעדעקטן קאפ – דאס הייסט, אפילו אירע האר זענען צוגעדעקט מיט א טיכל (מטפחת), האט זי נישט אויף זיך קיין "רדיד" (א העכערע צודעק/שלייער) ווי אלע אנדערע פרויען.

* זי שפינט אין מארק מיט א רויז אדער עפעס ענליך אנגעטוהן אנטקעגן איר פנים, אויף איר שטערן (פדחתה) אדער אויף איר באק (לחיה), אזוי ווי די אויסגעלאסענע גויאישע פרויען טוהן.

* זי שפינט אין מארק און ווייזט אירע ארעמס (זרועותיה) פאר מענטשן (וועז זי פארעט זיך מיט איר סחורה עפנט זיך איר קלייד).

* זי שפילט זיך (שחוק וקלות ראש) מיט בחורים.

* זי מאנט תשמיש פון איר מאן אויף א הויכן קול, ביז אירע שכנות הערן ווי זי רעדט וועגן עסקי תשמיש.

* זי שעלט איר שווער (אבי בעלה) פאר איר מאן אין פנים.

חידושים און הסברים

* **דער טייטש פונעם ווארט "דת יהודית" (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** מען קען טייטשן אז "יהודית" גייט ארויף אויפ'ן ווארט "דת" (וואס איז לשון נקבה) – די אידישע רעליגיע/געזעץ, אדער די "דת פון אידישקייט" (כמעט ווי אן אייגענע רעליגיע פון צניעות). אבער א צווייטער טייטש (ר' יצחק) איז אז "יהודית" מיינט אן אידישע פרוי (אנטקעגן "יהודי" וואס איז א מאן) – דאס הייסט, "די דת פון די אידענעס", וויאזוי אידישע פרויען פירן זיך (און דער רמב"ם איז עס טאקע מפרש: "מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל"). דאס איז דער מקור אין רמב"ם פאר "הלכות צניעות". (ר' יצחק ווערטלט זיך אז זיין טאכטער וואס הייסט יהודית קען עפענען א קליידער-סטאיל מיט'ן נאמען "דת יהודית"...).

* **ראשה פרוע און דער חיוב פון א רדיד – סתירה אין רמב"ם (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *דער מקור פאר'ן טייטש פון ראשה פרוע:* אין דער משנה שטייט "יוצאה וראשה פרוע" צווישן די זאכן פון דת יהודית. די גמרא פרעגט דאך אז ראשה פרוע איז א דאורייתא (דת משה), נישט בלויז דת יהודית! ממילא מוז מען זאגן אז די משנה רעדט פון א קלענערן שטאפל פון "ראשה פרוע" – נישט אז זי גייט טעכניש אינגאנצן אויפגעדעקט, נאר זי גייט נישט מיט דעם העכסטן שטאפל פון צודעק (דער רדיד), וואס אויף אידיש רופט מען עס פארט "גיין אויפגעדעקט". דער רמב"ם ניצט דאס לשון "ראשה פרוע" נאר צוליב דעם לשון המשנה.

* *די קשיא און דער תירוץ:* פריער אין הלכות אישות (ביי הלכות כסות) איז משמע פונעם רמב"ם אז נישט יעדער מאן מוז קויפן א רדיד פאר זיין ווייב, נאר אין אזעלכע מקומות ווו דער מנהג איז אז מען גייט נישט אינדרויסן אן א רדיד. אויב אזוי, וויאזוי קען דער רמב"ם דא פסק'ענען גלאט אז אן א רדיד איז זי אן עוברת על דת יהודית? דער תירוץ איז אז מען מוז זאגן אז דא אויך רעדט דער רמב"ם נאר פון די מקומות ווו מען פירט זיך אזוי (כאטש דער רמב"ם שרייבט עס דא נישט ארויס קלאר).

* **טווה בשוק מיט א בלום (ר' יואל אשר):** דער ענין פון שפינען אין גאס מיט א רויז אויפ'ן שטערן אדער באק איז אז זי מאכט זיך כלומר'שט תמ'עוואטע ווי זי זיצט נאר אין גאס און שפינט און קיינער גייט איר נישט אן, אבער באמת זיצט זי דארט ווייל זי וויל ציען אויפמערקזאמקייט און מען זאל איר אנקוקן, וואס דאס זעט מען דורך דעם וואס זי פוצט זיך אויס מיט שיינע זאכן אנטקעגן איר פנים.

* **תובעת התשמיש בקול רם – ראיה צו א פריערדיגן ויכוח (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* פון דא זעט מען א קלארע ראיה צו דעם וואס דער רמב"ם שרייבט פריער אין הלכות אישות (סוף פרק י') אז א פרוי זאל זיין צנוע און נישט זיין "תובעת בפה". "תובעת בפה" איז נישט קיין פראבלעם אין די באציאונגען "בינו לבינה", נאר עס איז א נושא פון **צניעות** (אפילו כלפי דעם מאן אליין איז עס א געוויסער חוסר צניעות וועז זי רעדט הויך אדער בעט מיט'ן מויל). דא אין אונזער הלכה זעט מען עס בחוש: דער רמב"ם ברענגט דעם ענין פון תובעת בקול רם (וואס איז דער העכסטער שטאפל, א גוזמא, אז אפילו די שכנות הערן) אלס א חלק פון "דת יהודית" וואס איז "מנהג הצניעות".

* (ר' יואל אשר באמערקט אויף א הומאריסטישן אופן, ציטירנדיג א פריערדיגע הלכה וועגן תנאים אין קידושין, אז לויט דעם קומט אויס אז אויב איינער מאכט א קידושין על דעת אז מען זאל יא קענען רעדן צו די שכנים וועגן עסקי תשמיש, איז עס נישט קיין קידושין).

* **מקללת אבי בעלה בפני בעלה – דער גדר פון צניעות ביים רמב"ם (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* דער איסור איז נאר "בפני בעלה" (נישט פאר אים אין פנים מעג זי כלומר'שט).

* *די שאלה:* וואס האט שעלטן דעם שוער צו טוהן מיט "צניעות" (דת יהודית)? דאס זעט דאך אויס ווי א שלעכטע מדה (אזוי ווי נודרת ואינה מקיימת, אדער וויי טוהן דעם מאן), נישט חוסר צניעות!

* *דער הסבר:* "צניעות" ביים רמב"ם מיינט נישט נאר צודעקן דעם גוף, נאר אן אלגעמיינע "איידלקייט" (אזוי ווי דער רמב"ם האט פריער גערעכנט "מכבדת את בעלה" אלס א טייל פון צניעות). דאס פארקערטע פון צניעות איז א מין "בריטקייט" און חוצפה. א פארפאלק מעג זיך אמאל צעקריגן, דאס איז נארמאל, אבער עס מוז האבן א שיעור און א גרענץ; וועז א מענטש קריגט זיך מיט א צווייטן און שלעפט שוין אריין און שעלט יענעמ'ס טאטן פאר אים אין פנים, איז דאס אריבערגעגאנגען די גרענץ פון איידלקייט און געהערט צו חוסר צניעות.

הלכה י"ג

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

עזרא תקן שתהיה האשה חוגרת בסינר תמיד בתוך ביתה משום צניעות. ואם לא חגרה אינה עוברת על דת ולא הפסידה כתובתה. וכן אם יצאה בראשה פרוע מחצר לחצר בתוך המבוי, הואיל ושערה מכוסה במטפחתה אינה עוברת על דת.

פשט הסבר

עזרא האט מתקן געווען אז א פרוי זאל שטענדיג גיין אנגעגורט מיט א "סינר" (א סארט אונטערווערש) אינעווייניג אין איר הויז משום צניעות (אז אפילו וועז זי טוט אויס איר אויבערשטע קלייד אין דערהיים, זאל זי נאך אלץ זיין גוט אנגעטוהן). אבער אויב זי האט דאס נישט געטוהן, הייסט זי נישט קיין עוברת על דת און זי פארליירט נישט איר כתובה. אזוי אויך, אויב זי איז ארויסגעגאנגען "בראשה פרוע" (אן א רדיד) פון איין חצר צום צווייטן אינעווייניג אין א מבוי (וואו עס דרייען זיך נישט אזויפיל מענטשן ווי אין א מבוי מפולש), כל זמן אירע האר זענען צוגעדעקט מיט איר מטפחת, איז זי נישט קיין עוברת על דת.

חידושים און הסברים

* **דער חילוק צווישן תקנת עזרא און דת יהודית (ר' יואל אשר):** דער רמב"ם ברענגט דא די תקנה פון עזרא נאר אגב אורחא ווייל ער האלט אינמיטן רעדן פון הלכות צניעות, און דער רמב"ם ברענגט דאך אלע הלכות. אבער דער רמב"ם מאכט א קלארן חילוק: די פריערדיגע זאכן זענען ממש "דת יהודית", משא"כ די תקנה פון עזרא איז אן עקסטערע חשוב'ע זאך פון צניעות, אבער נישט א חלק פון דת יהודית צו פארליירן די כתובה.

* **דער מצב ביניים פון צודעקן די האר (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** עס איז דא א קלארע חלוקה אין די שטאפלען פון צודעקן די האר לויט'ן רמב"ם:

1. אויב זי גייט מיט די האר ממש אויפגעדעקט (בגילוי ממש אן א מטפחת) – דאס איז אן איסור אפילו אין א חצר.

2. דער "מצב ביניים" (די האר זענען יא צוגעדעקט מיט א מטפחת, אבער אן א רדיד) – אויב זי גייט אזוי אין שוק אדער מבוי מפולש איז זי אן עוברת על דת; אבער אויב זי גייט אזוי נאר אין חצר אדער מחצר לחצר בתוך המבוי, איז זי בדיעבד נישט קיין עוברת על דת. (אפילו מחצר לחצר פאדערט דער רמב"ם אז די האר אליין מוזן יא זיין צוגעדעקט מיט א מטפחת).

הלכה י"ד

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

העוברת על דת צריכה התראה ועדים ואחר כך תפסיד כתובתה. עברה בינו לבינה וידע שהיא עוברת על דת והתרה בה בלא עדים וחזרה ועברה, הוא טוען ואומר עברה אחר התראה, והיא אומרת לא עברתי כלל או לא התרו בי – אם רצה להוציא הרי זה נותן כתובתה אחר שתשבע שלא עברה, שאם תודה שעברה אחר התראה אין לה כלום.

פשט הסבר

א פרוי וועלט נישט קיין עוברת על דת (צו פארלירן איר כתובה) אויב זי האט איינמאל בטעות עובר געווען, נאר מען דארף האבן התראה (וואס ווערט גענומען פון עדים). אויב זי האט עובר געווען נאר "בינו לבינה", און דער מאן האט איר מתרה געווען אן עדים און זי האט ווייטער עובר געווען: דער מאן טענה'ט אז זי האט עובר געווען נאך התראה, און זי לייקנט (זי זאגט אז זי האט בכלל נישט עובר געווען, אדער אז מען האט איר נישט מתרה געווען). היות דער מאן איז נאר אן עד אחד און האט נישט קיין פולע נאמנות, אויב ער וויל איר ארויסגעבן (גט'ן), מוז ער איר צאלן די כתובה, אבער נאר נאכדעם וואס זי מאכט א שבועה אז זי האט נישט עובר געווען – ווייל אויב זי וואלט מודה געווען אז זי האט עובר געווען נאך התראה, וואלט זי גארנישט באקומען.

חידושים און הסברים

* **דער גדר פון עדים ביי התראה פון עוברת על דת (ר' יואל אשר):** פונעם רמב"מ'ס וועריאנט "שאם תודה שעברה אחר התראה אין לה כלום" זעט מען א יסוד: כאטש דער רמב"ם הייבט אן אז לכתחילה "צריכה התראה ועדים", זענען די עדים נישט מעכב אין דעם עצם חלות פון דער התראה; ווייל אויב עס זענען נישט געווען קיין עדים און זי איז אליין מודה אז דער מאן האט איר מתרה געווען בינו לבינה און זי האט עובר געווען, פארלירט זי טאקע די כתובה.

* **דער טעם פאר דער שבועה (ר' יצחק):** פארוואס מוז זי שווערן כדי צו נעמען איר כתובה? וויבאלד דאס איז א זאך וואס ליגט אין איר האנט מודה צו זיין (און אויב זי איז מודה פארלירט זי דאס גענומען), קומט אויס אז זי נעמט יעצט ארויס געלט פונעם מאן נאר אין זכות פון איר "נישט מודה זיין" (איר הכחשה קעגן זיין טענה), און אויף אזא זאך דארף מען שווערן איידער מען נעמט געלט.

הלכה ט"ו

דעם רמב"מ'ס וועריאנט

כיצד היא יוצאה משום שם רע? כגון שהיו שם עדים שעשתה דבר מכוער ביותר שהדברים מראין שהיתה שם עברה אף על פי שאין שם עדות ברורה בזנות. כיצד? כגון שהיתה בחצר לבדה וראו רוכל יוצא, ונכנסו מיד בשעת יציאתו ומצאו אותה עומדת מעל המטה והיא לובשת המכנסים או חוגרת אזורה, או שמצאו רק לח למעלה מן הכלה. או שהיו שניהם יוצאין ממקום אפל, או מעלין זה את זה מן הבור וכיוצא בו. או שראו אותו מנשק על פי חלוקה, או שראו אותן מנשקין זה את זה או מגפפין זה את זה, או שנכנסו זה אחר זה והגיפו הדלתות, וכיוצא בדברים אלו – אם רצה בעלה להוציאה תצא ואין לה כתובה, ואין זו צריכה התראה.

פשט הסבר

א פרוי גייט ארויס אן א כתובה צוליב א "שם רע" וועט עס זענען דא עדים אז זי האט געטוהן א זייער מיאוס'ע זאך (דבר מכוער ביותר) וואס די אומשטענדן ווייזן אז עס איז געווען אן עבירה פון זנות, כאטש עס איז נישטא קיין קלארע עדות אויף דער מעשה זנות אליין. ביישפילן דערצו:

* זי איז געווען אליין אין חצר, מען האט געזען א רוכל (א סוחר וואס גייט ארום פארקויפן אין די הייזער) ארויסגיין פון דארט, און מען איז גלייך אריינגעגאנגען און מען האט איר געטראפן אויפשטיין פונעם בעט און זי טוט זיך צוריק אן אירע הויזן (מכנסים) אדער גארטל.

* מען האט געפונען א פייכטן שפייעכץ (רוק לח) אויבן אויף דער "כילה" (דאס פלאץ/געצעלט איבער'ן בעט וואו מען שלאפט).

* ביידע זענען ארויסגעקומען פון א טונקעלן פלאץ (מקום אפל), אדער זיי האבן ארויסגעהאלפן איינער דעם צווייטן פון א גרוב (בור) אדער באהאלטענע טונעלן.

* מען האט געזען ווי ער קושט איר ביי דער עפענונג פון איר קלייד (על פי חלוקה), אדער זיי קושן זיך און האלטן זיך (מגפפין – צוזאמגעפרעסט), אדער זיי זענען אריינגעגאנגען איינער נאכ'ן צווייטן און פארשפארט די טירן (הגיפו הדלתות).

אין אלע אזעלכע פעלער: אויב דער מאן וויל איר ארויסגעבן, גייט זי ארויס אן א כתובה, און מען דארף נישט קיין התראה.

חידושים און הסברים

* **דער גדר פון שם רע – אומגעבונגס-ראיות (ר' יואל אשר):** די אלע פעלער זענען "אומגעבונגס-ראיות" (circumstantial evidence) אז עס איז פארגעקומען אן אמת'דיגע עבירה פון זנות. היות עס זענען אבער נישטא קיין צוויי עדים אויף ממש זנות, ווערט זי נישט אסור אויף איר מאן מן הדין, און דער מאן איז נישט

מחויב איר צו גט'ן (אזוי ווי ביי א ווייב וואס האט מזנה געווען מיט עדים). אבער דער מאן האט דאס רעכט ("אם רצה בעלה להוציאה") איר ארויסצוגעבן אן א כתובה און אן התראה.

* **יוצאין ממקום אפל (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** בדרך מליצה, זיי זענען געגאנגען אין א טונקעלן פלאץ ווייל זיי האבן נישט געוואלט עובר זיין אויף דער הלכה פון נישט טוהן תשמיש פאר א ליכט (און בפשטות איז א טונקעלער פלאץ נאטירליך געווען א גוטער באהאלטענער פלאץ פאר אן עבירה).

* **שפראך-באמערקונג – מגפפין / הגיפו (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** עס איז דא א שפיל פון ווערטער אין רמב"ם: "מגפפין זה את זה" (זיי פרעסן זיך צוזאם / האלזן זיך) און "הגיפו הדלתות" (פארמאכט די טירן – כביכול די טירן זענען מגפפין איינע די אנדערע).

הלכה ט"ז – הלכה י"ז

דעם רמב"מ'ס וועדטער

מי שראה אשתו שזנת או שאמר לו אחד מקרוביו או מקרובותיה שהוא מאמינם וסומכת דעתו על דבריהן שזנת אשתו בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת הרי זה חייב להוציא ואסור לו לבוא עליה ויתן כתובתה. ואם הודת לו שזנת תצא בלא כתובה. לפיכך משביעה בנקיטת חפץ שלא זנת תחתיו אם ראה אותה בעצמו. אבל בדברי אחר אינו יכול להשביעה אלא על ידי גלגול.

פשט הסבר

אויב א מאן האט אליין געזען ווי זיין ווייב האט מזנה געווען, אדער אפילו ער האט נישט אליין געזען נאר איינער פון זיינע אדער אירע קרובים – וואס זענען געווענליך פסול לעדות, און עס איז נאר אן עד אחד (א מאן אדער א פרוי) – זאגט אים אז זיין ווייב האט מזנה געווען: אויב ער גלייבט זיי און פארלאזט זיך אויף זייערע ווערטער אז עס איז אמת, איז ער מחויב איר צו גט'ן און ער טאר נישט וואוינען מיט איר. אבער ער מוז איר אויסצאלן די כתובה.

אויב די ווייב איז מודה פאר'ן מאן אז זי האט מזנה געווען, גייט זי ארויס אן א כתובה. דעריבער (ווען זי איז נישט מודה), אויב דער מאן האט אליין געזען אז זי האט מזנה געווען, קען ער איר משביע זיין א הארבע שבועה ("בנקיטת חפץ") אז זי האט נישט מזנה געווען כדי זי זאל קענען גובה זיין איר כתובה. אבער אויב ער ווייסט עס נאר דורך א צווייטן ("בדברי אחר"), קען ער איר נישט משביע זיין דירעקט אויף דעם, נאר בלויז דורך "גלגול שבועה" (אויב זי דארף סיי ווי שוועדן אויף אן אנדער טענה צווישן זיי, קען ער מיטשלעפן א שבועה אויף אויף דעם).

חידושים און הסברים

* **[דיגרעסיע: דער דקדוק פונעם רמב"ם ביי לשון נקבה – "שזנת" אנשטאט "שזנת ה" (ר' יואל אשר און ר' יצחק)]:** דער רמב"ם האט א קביעות אין זיין לשון צו שרייבן "שזנת" אן א ה' ביים סוף (נישט "שזנתה" ווי אלע אנדערע ספרים שרייבן ביי לשון נקבה), אזוי ווי ער שרייבט אויך אין אנהייב פונעם פרק און אסאך אנדערע מאל. דאס איז ענליך צו דער תורה אליין, וואו עס שטייט "נער" אן א ה' אויף א מיידל (אנשטאט נערה). ביידע פארמען זענען ריכטיג אין לשון הקודש, און אזוי איז געווען דעם רמב"מ'ס אייגענארטיגער סגנון. (ר' יצחק ווערטלט זיך: "ביידע זענען כשר מיין איך... ביידע איז זנות, ביידע זענען נישט קיין כשר'ע זאך, איך מיין נאר צו זאגן אין לשון הקודש").

* **אביעקטיוועד אמת קעגן סובייעקטיוועד נאמנות (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** וועו עס זענען דא צוויי כשר'ע עדים, איז דאס אן אביעקטיוועד אמת אין בית דין, און זי פארלירט איר כתובה. דא אבער איז עס נאר אמת פאר דעם מאן ווייל ער גלייבט עס. הגם על פי הלכה גייט אן דער כלל פון "אין דבר שבערוה פחות משנים" (און אן עד אחד קען גארנישט מחייב זיין ביי עריות), זאגט אבער די גמרא אז אויב ער גלייבט דעם מענטש ("אי מהימנא לך"), איז ער פאר אים "מהימן כבי תרי" (געגלייבט ווי צוויי עדים). דעריבער ווערט זי אסור אויף אים. אבער לגבי דער כתובה (ממון) קען די פרוי טענה'ן אז ער האט נישט געברענגט קיין עדים אין בית דין, ממילא מוז ער צאלן.

* **דער חיוב להוציא איז נאר "לצאת ידי שמים" (ר' יואל אשר און ר' יצחק על פי מגיד משנה):** דער מגיד משנה ערקלערט אז "חייב להוציא" מיינט נישט אז בית דין צווינגט אים צו גט'ן, נאר אז אויב ער וויל יוצא זיין ידי שמים דארף ער איר גט'ן, ווייל ער ווייסט ביי זיך אז דאס איז דער אמת. דאס איז ענליך צום לשון "חייב להניח תפילין" – עס איז א פליכט אויפ'ן מענטש, אבער בית דין קען אים דא נישט צווינגען ווייל בית דין ווייסט נישט דעם אמת. נאך מער (ר' יואל אשר): וויבאלד דער גאנצער איסור איז תלוי אין זיין "סמיכות דעת" (צי ער גלייבט עס), האט בית דין נישט קיין שום ווענ אים צו צווינגען, ווייל אויב בית דין וועט אים וועלן צווינגען, קען ער פשוט זאגן אז ער האט אנגעהויבן צווייפלען און ער גלייבט עס נישט אינגאנצן! (אפילו אין דעם ערשטן פאל פונעם רמב"ם, וואו דער מאן האט אליין געזען, קען ער נישט פטר'ן די כתובה וויל לגבי בית דין איז ער נאר אן עד אחד און א נוגע בדבר, אבער פאר זיך אליין האט ער אודאי נישט קיין ספק).

* **פארגלייך צו "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא" (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** מען קען פארגלייכן דעם דין צו "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא" (כאטש ר' יואל אשר צווייפלט אביסל אין דעם פארגלייך), אזוי ווי אין די פריערדיגע פרקים (וועגן איינעם וואס זאגט "קידשתי אותה"), אז א מענטש קען נאר אסר'ן אויף זיך אליין ("היא אסורה בקרוביו") און נישט אויף א צווייטן ("והוא מותר בקרובותיה").

* **[דיגרעסיע: הלכה אין פראקטישן לעבן און פאליטיק (ר' יצחק און ר' יואל אשר)]:** פון דא זעט מען א וויכטיגן יסוד

פאר'ן טאג טעגליכן לעבן. אסאך מאל אין פאליטיק אדער ביי געווּיסע פרשיות טענה'ן מענטשן אז "די תורה זאגט אז מען טאר גארנישט גלייבן אן צוויי עדים". דאס איז א טעות. די הלכות פון צוויי עדים זענען כללים פאר א בית דין וויאזוי צו פסק'ענען. אבער א פריוואטער מענטש אין זיין פראקטישן לעבן מעג און דארף זיך פארלאזן אויף "סמיכות דעת" – אויב זיין מאמע אדער אן ערליכער מענטש וואס איז נישט קיין שקרן דערציילט אים עפעס, גלייבט ער עס ווי א פאקט ("מהימן כבי תרי") און ער דארף האנדלען לויט דעם.

* **וואס מאכט דעם איסור – די בעילה אדער דאס וויסן? (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** מען וואלט געקענט טראכטן אז אן אשת איש ווערט אסור נאר וועז עס ווערט פעסטגעשטעלט דורך א הלכה'דיגער נאמנות (עדים) אז זי האט מזנה געווען. פון דא זעט מען אבער אז די עצם מציאות פון דער בעילה אסר'ט איר (אזוי ווי מען לערנט פון סוטה), און איינמאל דער מאן גלייבט אז די מציאות איז געשען, איז זי אסור אויף אים. ("ראה אשתו שזינתה" מוז אויך נישט מיינען אז ער האט ממש געזען די בעילה, נאר א מצב וואס ברענגט אים צו גלייבן אז זי האט מזנה געווען).

* **פארוואס העלפט איר הודאה? (ר' יצחק):** ווייל כתובה איז א דין ממון, און אויב זי זאגט אליין אז זי האט מזנה געווען, איז זי מודה אז עס קומט איר נישט קיין כתובה (הודאת בעל דין).

* **דער חילוק צווישן זען אליין און הערן פון א צווייטן לגבי שבועה (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *די סברא פונעם חילוק (ר' יואל אשר):* וועז דער מאן זעט אליין, האט ער א שטארקע פערזענליכע טענה קעגן איר, קען ער פאדערן א שבועה (און אויב זי וויל נישט שווערן פארלירט זי די כתובה). אבער וועז ער הערט פון א קרוב אדער עד אחד, קען די פרוי זאגן: "פארוואס זאלסטו גלייבן יענעם קעגן מיר?" – עס איז א שוואכערע טענה, ממילא קען ער נאר משביע זיין על ידי גלגול. (ר' יצחק ווערטלט זיך אז דא זעט מען אז דער "סוד הגלגולים" געפינט זיך אויך על פי הלכה...).

* *די קשיא פונעם מגיד משנה און רמ"ך (ר' יצחק):* דער **מגיד משנה** וויסט נישט דעם מקור פאר'ן רמב"מ'ס חילוק! הלכה'דיג קען א כשר'ער עד אחד מחייב זיין א שבועה. דא אבער, סיי דער מאן אליין און סיי דער קרוב זענען נישט קיין כשר'ער עד אחד. אויב אזוי, פארוואס קען דער מאן יא מחייב זיין א שבועה וועז ער זעט אליין, און דורך א קרוב נישט? דער **רמ"ך** (ר' משה הכהן מלוניל, געברענגט אין מגיד משנה) האט שוין משיג געווען אויפ'ן רמב"ם אין דעם. (דער מגיד משנה אליין פרובירט צו געבן א סברא פארבונדן מיט קינוי וסתירה און השקאת סוטה, וואס בלייבט אומפארשטענדליך).

* *דער תירוץ פונעם כסף משנה – טענת ברי קעגן טענת שמא (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* דער **כסף משנה** ערקלערט דעם רמב"מ'ס חילוק אויפ'ן יסוד פון "טענת ברי" און "טענת שמא". וועז דער מאן האט אליין געזען, טענה'ט ער א "טענת ברי" (ער איז זיכער), און א טענת ברי קען מחייב זיין א שבועה. אבער וועז ער הערט פון א צווייטן, הגם ער פארלאזט זיך אויף אים, הייסט עס אין בית דין נאר א "טענת שמא" (א ספק), ווייל ער אליין וויסט עס נישט קלאר.

* *א דיוק אין לשון הרמב"ם קעגן דעם כסף משנה (ר' יואל אשר):* דער רמב"ם שרייבט "הואיל וסמכה דעתו לדבר זה **שהוא אמת**", וואס קוקט אויס ווי דער מאן גלייבט עס אינגאנצן ווי א זיכערער אמת (א ברי)! אבער לויט'ן כסף משנה קומט אויס אז "סמכה דעתו" מיינט נישט אז עס ווערט א ברי, נאר אז ער נעמט עס אן ווי אן ערנסטן חשש ("שמא"). לגבי איסור אשת איש איז דאס גענוג אים צו אסר'ן אלס א "ספיקא דאורייתא", אבער לגבי ממון (ארויסצובאקומען א שבועה אויף דער כתובה) בלייבט עס א טענת שמא, וואס קען נישט מחייב זיין קיין שבועה נאר דורך גלגול.

הלכה י"ח

דעם רמב"מ'ס ווערטער

אמרה לו אשתו שזינת תחתיו ברצונה אין משגיחין בדבריה שמא עיניה נתנה באחר. אבל איבדה כתובתה עיקר ותוספת ואיבדה הבליות שהרי הודת בזנות. ואם היה מאמינה וסומכת דעתו על דבריה הרי זה חייב להוציא. ואין בית דין כופין את האיש לגרש את אשתו בדבר מדברים אלו עד שיבואו שני עדים ויעידו שזנת אשת זה בפניהם ברצונה ואחר כך כופין אותו להוציא.

פשט הסבר

אויב די ווייב קומט און זאגט פאר איר מאן אז זי האט מזנה געווען אונטער אים מיט איר אייגענעם ווילן ("ברצונה"), לייגט מען נישט קיין אכט אויף אירע ווערטער (זי ווערט נישט אסור אויפ'ן מאן), ווייל מיר חושש'ן אז זי האט געווארפן אן אויג אויף א צווייטן ("שמא עיניה נתנה באחר") און וויל ארויסצווינגען א גט. פונדעסטווענייגן פארלירט זי איר גאנצע כתובה (עיקר און תוספת) און אויך די "בליות" (די אפגענוצטע קליידער און וועש וואס א געווענליכע פרוי נעמט מיט זיך), ווייל זי האט אליין מודה געווען אין זנות.

אויב דער מאן גלייבט איר יא און פארלאזט זיך אויף אירע ווערטער אז עס איז אמת, איז ער מחויב איר צו גט'ן. אבער אין אלע די פעלער צווינגט בית דין נישט דעם מאן צו געבן א גט, ביז עס קומען צוויי כשר'ע עדים וואס האבן געזען א קלארע עדות אז זי האט מזנה געווען ברצון (נישט סתם עידי יחוד), און ערשט דעמאלט איז כופין אותו להוציא.

חידושים און הסברים

* **דער טעם פארוואס מען גלייבט איר נישט (ר' יואל אשר):** אן אידישע פרוי האט א "חזקת כשרות" און מען נעמט אן אז זי גייט נישט באגיין אזא עבירה פון זנות. ממילא זענען מיר חושד אז זי מאכט דא א קאנספיראציע: זי וויל פשוט ארויסבאקומען א גט פונעם מאן, און וויבאלד זי האט נישט קיין אנדערן וועג אים צו

צווינגען, טראכט זי צו א ליגן אז זי האט מזנה געווען כדי ער זאל איר מוזן גט'ן ("עיניה נתנה באחר").

* **וער איז דער "אחר"? (ר' יצחק):** וועז מיר זאגן דעם חשש פון "שמא עיניה נתנה באחר" (אז זי וויל באמת חתונה האבן מיט א צווייטן), קען דער "אחר" נישט זיין דער זעלבער מענטש אויף וועמען זי טענה'ט אז זי האט מיט אים מזנה געווען. ווייל אויב זי זאגט אויף אים אז ער איז דער בועל, מאכט זי דאך זיך אליין אסור אויף אים אויך ("אסורה לבעל ולבועל" מצד שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא)! דעריבער מוז זיין אז זי טראכט אויס א מעשה אז זי האט מזנה געווען מיט א דריטן מענטש, כדי צו באקומען א גט און קענען גיין חתונה האבן מיט א פערטן מענטש (אין וועמען זי האט באמת געווארפן אן אויג).

* **פלגינן דיבורא – פארוואס גלייבט מען איר נאר לענין געלט? (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *די קשיא (ר' יואל אשר):* וויאזוי קען מען דא מאכן אזא סארט "פלגינן דיבורא": לענין גירושין און איסור גלייבן מיר איר נישט צוליב דעם חשש פון "שמא עיניה נתנה באחר", אבער לענין געלט-זאכן (איר כתובה) זאגן מיר יא "הודאת בעל דין כמאה עדים"! אויב מיר זאגן אז זי זאגט ליגנט ווייל זי וויל נאר א צווייטן מאן, פארוואס נעמט מען צו איר כתובה?

* *סברא א' – הודאת בעל דין ווי אן הפקר (ר' יצחק):* "שמא עיניה נתנה באחר" מיינט נישט אז מיר ווייסן זיכער אז זי זאגט ליגנט. עס מיינט נאר אז די תורה לאזט איר נישט זיך ארויסדרייען פון איר חתונה מיט אזעלכע תורות. אבער וועז עס קומט צו אירע אייגענע געלט-רעכטן, ארבעט איר אמירה ווי אן הפקר – אויב זי וויל מוותר זיין און פארלירן איר כתובה דורך איר הודאה, לאזט מען איר ("הודאת בעל דין כמאה עדים").

* *סברא ב' – א קנס / אפשרעק-מיטל (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* דאס איז אויך ווי א קנס און א וועג וואס די הלכה האט געמאכט כדי אפצושרעקן א פרוי פון ניצן דעם טריק וועז עס פאלט אויף איר א נסיון פון "עיניה נתנה באחר", ווייל זי זעט אז זי גייט גארנישט געווינען דערפון (קיין גט באקומט זי נישט) און זי גייט נאר דערלייגן איר גאנצע כתובה און קליידער. (דער **רא"ש** רעדט אויך ארום דעם חידוש).

* **א מענטש מוז זיך פירן לויט זיין אייגענער אמונה (ר' יצחק):** וועז א מענטש גלייבט באמת אז א דבר איסור האט פאסירט, מוז ער זיך פירן לויט וואס ער ווייסט און גלייבט, אפילו אויב ער קען עס נישט אויפווייזן אין בית דין. אין די פריערדיגע הלכות האט ער אפילו געמוזט דערלייגן געלט און אויסצאלן א כתובה צוליב זיין גלייבן; דא אין אונזער פאל דארף ער נישט צאלן קיין כתובה, ווייל זי האט דאך אליין מודה געווען.

* **די קשיא פון "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא" אויף דער פרוי (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *די קשיא (ר' יואל אשר על פי מפרשים):* אפילו וועז דער מאן גלייבט איר נישט, פארוואס וועט די פרוי אליין נישט אסור אויפ'ן מאן מצד "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא"? זי אליין ווייסט דאך (אדער זאגט דאך) אז זי איז א סוטה! וויאזוי קען דער מאן ווייטער וואוינען מיט איר?

* *חקירה – אויף וועמען ליגט דער איסור ביאה ביי א סוטה? (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* אויב נאר זי איז א שויה אנפשיה, קען מען זאגן אז עס איז "איר פראבלעם" – זי טאר נישט, אבער דער מאן מעג יא! ר' יצחק צווייפלט צי עס איז בכלל דא אן איסור אויף דער פרוי אליין צו ווערן נבעלת, ווייל א פרוי איז דאך "קרקע עולם" (פאסיוו) און ווי אן אונס. ר' יואל אשר האלט אבער אז דער איסור פון "אסורה לבעלה" ליגט אויף ביידע צוגלייך, פונקט ווי ביי איסור נדה וואו ביידע זענען עובר, ווייל די פרוי איז געווארן ווי א חפצא של איסור ("אזוי ווי טמא").

* *דער תירוץ פונעם ר"ן – עקירת דבר מן התורה (ר' יואל אשר):* דער **ר"ן** ענטפערט אז בעצם, לויט'ן דין תורה פון "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא", וואלט זי טאקע געדארפט ווערן אסור. אבער וויבאלד דאס זאגן "זניתי" איז געווארן א גרינגער וועג פאר פרויען זיך ארויסצודרייען פון זייערע מענער, האבן חז"ל זיך באנוצט מיט זייער כח פון "יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כדי לגדור פרצות", און זיי האבן מתקן געווען אז איר שויה אנפשיה זאל אינגאנצן נישט ארבעטן צוליב דעם חשש פון "שמא עיניה נתנה באחר".

* *שעבוד האשה קעגן שויה אנפשיה (ר' יצחק):* א צווייטע סברא: וויבאלד די פרוי איז משועבדת צו איר מאן, האט זי נישט קיין רעכט זיך ארויסצודרייען פון איר שעבוד דורך מאכן זיך א "שויה אנפשיה". אויב זי טענה'ט אז וועז דער מאן איז איר בועל איז זי עובר אן איסור, זאגט מען איר: דאס איז דיין פראבלעם, האסט זיך נישט געדארפט מאכן פאר א שויה אנפשיה!

* **דער לשון "אין משגיחין בדבריה" [דיגרעסיע: א מעשה מיט הרב מיכל שטיינמעץ] (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** דער רמב"ם שרייבט נישט "אינה נאמנת", נאר "אין משגיחין בדבריה" – מען קוקט זיך בכלל נישט אום אויף אירע ווערטער. מען לאזט איר נישט קומען צום ווארט און מען לאזט עס נישט ווערן קיין מציאות אפילו אין איר אייגענעם קאפ. ר' יואל אשר דערציילט א מעשה וואס האט פאסירט ביי זיינעם א רבי'ן, דער פוסק הרב מיכל שטיינמעץ: א פרוי האט אים איינמאל אריינגערופן אויפ'ן טעלעפאן און געזאגט אז זי איז נכשל געווארן מיט אן איסור אשת איש. ער האט זיך בכלל נישט פארלוירן, נאר אויפ'ן פלאץ האט ער איר געזאגט: "נו, וואס רעדט איר שטותים?" און ער האט אראפגעלייגט דעם טעלעפאן! דאס איז דער טייטש פון "אין משגיחין בדבריה" – מען מאכט עס אינגאנצן אוועק. (היינטיגע רבנים האבן אויך אנדערע סברות, נישט נאר עיניה נתנה באחר, פארוואס נישט צו נעמען ערנסט אזעלכע רייד).

* **קשיא אויף שיטת הרמב"ם ביי "מאיס עלי" און צוויי תירוצים (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *די קשיא:* לויט שיטת הגאונים והרמב"ם אז א פרוי קען אלעמאל זאגן "מאיס עלי" (מיין מאן איז מיר מאוס) און בית דין

איז כופה דעם מאן צו געבן א גט – פארוואס פעלט בכלל אויס אז א פרוי זאל אויסטראכטן א מעשה אז "זניתי תחתיו" כדי צו באקומען א גט? זאל זי פשוט זאגן "מאיס עלי"! מען וואלט לכאורה געקענט ברענגען א ראיה פון אונזער הלכה קעגן דער שיטה פונעם רמב"ם ביי מאיס עלי!

* *תירוץ א' (ר' יואל אשר):* די הלכות רעדן אין א מציאות וואו עס זענען נישטא קיין "עורכי הדיינים" אדער טוענים וואס זאלן איר לערנען וואס צו טענה'ן אין בית דין. די פרוי האט אליין אויסגעטראכט דעם פלאן, און אין איר קאפ איז דאס זאגן "זניתי" דער וועג ארויס.

* *תירוץ ב' (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* "עיניה נתנה באחר" איז נישט דאס זעלבע ווי "מאיס עלי"! "מאיס עלי" מיינט אז זי האט אן אמת'דיגן עקל פונעם מאן אזוי ווייט אז מען קען איר נישט צווינגען צו זיין מיט אים. אבער ביי "עיניה נתנה באחר", איז איר מאן בכלל נישט מאוס ביי איר; זי האט פשוט געטראפן א שענערן אדער א בעסערן ("מצא אחרת נאה הימנה" / "מצא בהמה אחרת נאה הימנה"). אין אזא פאל וואלט זי נישט געקענט טענה'ן מאיס עלי (מען וואלט איר געזאגט אז זי זאל ארבעטן אויף אירע מדות און זיך מאכן גדרים וסייגים), דעריבער מוז זי צוקומען צו דער טענה פון "זניתי".

* **דער חילוק צווישן "חייב להוציא" און "כופין" (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** וואס איז דער טייטש אז ער איז "חייב להוציא" אויב בית דין איז אים נישט כופה? ווי עס שטייט אין **מגיד משנה**, איז דאס א "חיוב בידי שמים" (א מצוה בינו לבין שמים). א נארמאלער ערליכער איד פירט זיך א גאנצן טאג צו זיין יוצא ידי שמים אין רוב הלכות, אפילו ווען בית דין איז נישט כופה (ובפרט בזמן הזה וואס בית דין האט סיי ווי נישט קיין כח צו זיין כופה אויף גארנישט, אפילו נישט ביי אן אמת'ער סוטה). דער "חייב להוציא" דא איז מיט צוויי שטאפלען נידריגער ווי "כופין", און בית דין קען אים אפילו נישט הייסן מיט ווערטער דאס צו טוהן, ווייל דער גאנצער חיוב הענגט נאר אין זיין אייגענער "סמיכת הדעת" – אפילו ער האט נעכטן געזאגט אז ער גלייבט איר, קען ער היינט זאגן פאר בית דין: "איך האב מיר איבערגעטראכט און איך גלייב איר נישט!"

* **[דיגרעסיע: וויאזוי היינטיגע רבנים פירן זיך – "מלמדים אותו שלא להאמין" (ר' יצחק און ר' יואל אשר)]:** לויט'ן פשוט'ן קלאנג פונעם רמב"ם, אויב א מאן שמועסט זיך דורך מיט זיינע חברים, טראכט אריין אין דער זאך און קומט צו אן אמת'דיגער אינערליכער הכרעה אז ער גלייבט איר יא – טאר ער זיך נישט שפילן דערמיט, און ער איז "חייב להוציא". אבער היינטיגע רבנים, ווען עס קומט פאר אזא מעשה (וואו עס זענען נישטא קיין עדים און עס איז נאר א ספק), זענען "מלמדים אותו שלא להאמין לה" – מען רעדט דעם מאן איין אז ער גלייבט איר באמת נישט! די סיבה דערצו איז ווייל מען האלט אז שלום בית איז זייער וויכטיג און עס וועט ארויסקומען א גרעסערע פרצה אויב מען וועט צעברעכן שטובער אויף אזעלכע ספקות (כאטש דאס איז שוין א צווייטער שטאפל וואס שטייט נישט ממש דא אין די ווערטער פונעם רמב"ם).

* **דער גדר פון די עדות ביי כופין – כמכחול בשפופרת (ר' יצחק):** דאס גייט לויט דער גמרא אין מסכת מכות, אז אפילו ביי דיני נפשות (ווען מען הרג'עט מענטשן אויף עריות) דארף מען נישט זען ממש "כמכחול בשפופרת", נאר מען דארף זען זיי אין אזא מצב פון בעילה ("מנאפין"). אויב קומען עדים מיט אזא קלארער עדות, איז כופין אותו להוציא.

הלכה י"ט – הלכה כ"ג (אין געוויסע דרוקן: הלכות ט'–כ"ג)

דעם רמב"מ'ס ווערטער

האשה שזנתה תחת בעלה בשגגה או באונס הרי זו מותרת לבעלה שנאמר והיא לא נתפשה, הא נתפשה מותרת. בין שאנסה גוי בין שאנסה ישראל. וכל שתחילת ביאתה באונס אף על פי שסופה ברצון, ואפילו אמרה הניחו לו שאלמלי לא אנס הייתי שוכרתו, הרי זו מותרת, שהיצר לבשה מתחילתה באונס.

נשים שגנבו אותן לסטים הרי הן כשבויות שהן אנוסות ומותרות לבעליהן. ואם הניחום והלכו ללסטים מעצמן הרי אלו ברצון ואסורות לבעליהן. ודין השוגגת ודין הנאנסת אחד הוא שהשגגה צד אונס יש בה. במה דברים אמורים בשהיה בעלה ישראל אבל אשת כהן ששגגה או שנאנסה אסורה לבעלה שהרי נעשת זונה מכל מקום והוא אסור בזונה כמו שיתבאר בהלכות איסורי ביאה. ואחד אשת ישראל או אשת כהן שנאנסה כתובתה קיימת, העיקר והתוספת, ולא הפסידה כלום, וכופין את הכהן ליתן לה כתובתה ולגרשה. אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי או שגגתי ונבעלתי לאחר, אינו חושש לדבריה שמא עיניה נתנה באחר, ואם היתה נאמנת לו או שאמר לו אדם שהוא סומך על דבריו יוציא ויתן כתובה.

פשט הסבר

אויב א פרוי האט מזנה געווען בשוגג אדער באונס (צי דורך א גוי צי דורך א ישראל), ווערט זי נישט אסור אויף איר מאן (ווייל אין פרשת סוטה שטייט "והיא לא נתפשה", משמע אז אויב זי איז געצווינגען געווארן איז זי מותרת). אויב דער אנהייב פון דער ביאה איז געווען באונס, אפילו דער סוף איז געווען ברצון – ביז צו א מצב וואו זי זאגט "לאזט אים צורו, ווען ער וואלט נישט געווען מיין מאנס וואלט איך אים אפילו געדונגען פאר געלט!" – איז זי מותרת, וויל דורך דעם אנהייב פונעם אונס האט דער יצר הרע זיך אנגעקליידעט אין איר.

פרויען וואס רויבער (לסטים) האבן זיי פארכאפט וועלן געפאנגענע (שבויות) וואס זענען אנוסות, און זענען מותר צו זייערע מענער; אבער אויב די לסטים האבן זיי ארויסגעלאזט און זיי זענען אליין צוריקגעגאנגען צו זיי, הייסט עס ברצון און זיי

זענען אסור. דער דין פון א שוגגת איז גלייך צו א נאנסת, ווייל שגגה האט אין זיך א בחינה פון אונס.

דאס אלעס איז ביי אן אשת ישראל, אבער אן אשת כהן וואס האט געזינדיגט בשוגג אדער איז געווארן נאנסת איז אסור צו איר מאן, ווייל זי איז מכל מקום געווארן א "זונה", און א כהן איז אסור אין א זונה. אבער וויבאלד עס איז געווען באונס, פארלירט זי גארנישט פון איר כתובה (עיקר און תוספת), און בית דין צווינגט דעם כהן איר צו באצאלן די כתובה און איר גט'ן. אויב די אשת כהן זאגט אליין פאר איר מאן אז זי איז נבעלה געווארן באונס אדער בשוגג, גלייבט מען איר נישט ("שמא עיניה נתנה באחר"), אבער אויב דער מאן גלייבט איר אדער הערט עס פון א מענטש אויף וועמען ער פארלאזט זיך, מוז ער איר גט'ן און אויסצאלן די כתובה.

חידושים און הסברים

* **דער פלאץ פון די הלכות אין רמב"ם (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** פארוואס ברענגט דער רמב"ם די הלכות פון אונס און שוגג דא (אין הלכות אישות, וואס האנדלט בעיקר וועגן כתובה), ווען באמת געהערן זיי צו הלכות סוטה אדער הלכות גירושין (און דער רמב"ם וועט עס טאקע נאכאמאל ברענגען אין הלכות סוטה)? דער תירוץ איז אז וויבאלד דער רמב"ם האט ביז יעצט געהערט וועגן א פרוי וואס האט מזנה געווען ברצון (לגבי הפסד כתובה וכו'), מוז ער יעצט מחלק זיין און מסביר זיין וואס דער דין איז ווען עס איז געווען בשגגה אדער באונס.

* **דער גדר פון "שגגה" און דער חידוש פונעם מהרי"ק (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *צוויי אופנים פון שוגג – איסור תורה קעגן בגידה בבעל (ר' יואל אשר):* וואס מיינט דא "שגגה" – צי אז זי האט געמיינט אז דאס איז איר מאן (שוגג במעשה), אדער אפילו אויב זי האט געוואוסט אז עס איז א פרעמדער מאן, אבער זי האט געמיינט אז מען מעג ("אומר מותר")? אויב דער איסור אשה לבעלה איז בלויז מצד דעם איסור עבירה כלפי שמיא, וואלט "אומר מותר" אויך געהייסן שוגג. אבער מזנה זיין איז א "פגיעה אין דעם מאן" – אן ענין פון "בוגד זיין" און בא'גזל'ענען דעם מאנ'ס עקסקלוסיוויטעט (exclusivity). לויט דעם, אויב זי האט געוואוסט אז דאס איז א פרעמדער מאן, איז זי בוגד אין איר מאן אפילו אויב זי מיינט אז די תורה לאזט עס! ממילא קען "שגגה" נאר מיינען אז זי האט געמיינט אז דאס איז איר מאן (למשל, עס איז געווען טונקל).

* *דער חידוש פונעם מהרי"ק (ר' יצחק):* דאס איז טאקע א באוואוסטער חידוש פונעם **מהרי"ק** (געברענגט אין **רמ"א** להלכה), אז "אומר מותר" העלפט נישט ביי זנות פון אן אשת איש. דער מהרי"ק מאכט אן אייגענע דרשה פונעם פסוק "כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל" – אז דאס וואס אסר'ט איר איז די "מעילה בבעלה" (די בגידה אין דעם מאן), נישט דער עצם איסור תורה. ממילא, אויב זי ווייסט אז דאס איז א פרעמדער מאן, איז זי מועל אין איר מאן אפילו אויב זי מיינט אז די תורה מתיר'ט עס.

* *[דיגרעסיע: דרשות הפסוקים מדעתנו (ר' יצחק)]:* דער מהרי"ק איז איינער פון די מקורות צו דער באוואוסטער חקירה צי אחרונים/ראשונים קענען דורש זיין פסוקים מדעתם להלכה, אדער נאר די תנאים האבן געהאט דאס רשות צו מאכן דרשות.

* *קולא מצד שני – אויב דער מאן גיט רשות / Open Relationship (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* פונעם מהרי"ק'ס סברא איז ארויסגעקומען א שמועס אויף דער פארקערטער זייט: וואס איז אויב דער מאן גיט איר רשות מזנה צו זיין (אדער זיי מאכן אן "open relationship"), וואו עס איז לכאורה נישטא קיין בגידה אין אים? דער תירוץ איז אז דער מהרי"ק האט אזא זאך בכלל נישט איינגעזען, ווייל דער עצם טייטש פון קידושין ("הרי את מקודשת לי") איז דאך "אסרה אכולי עלמא כהקדש". מען קען נישט מאכן א תנאי אין חתונה האבן אז עס זאל נישט זיין עקסקלוסיוו; אזא תנאי איז סותר דעם עצם מהות פון חתונה, און עס הייסט אייביג א מעילה בבעל.

* **דער מקור פונעם פסוק "והיא לא נתפשה" און דער גדר פון "שהשגגה צד אונס יש בה" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *פרשת סוטה קעגן פרשת כי תצא:* פארוואס ברענגט דער רמב"ם דעם מקור פון "והיא לא נתפשה" (אין פרשת סוטה), ווען אין פרשת כי תצא (ביי נערה המאורסה) שטייט א סך קלארערע פסוקים וועגן אונס ("תחת אשר לא צעקה בעיר", "כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש")? דער תירוץ (ר' יצחק) איז אז אין כי תצא רעדט דער פסוק נאר וועגן פטור זיין די פרוי פון מיתה, אבער דארט שטייט גארנישט לגבי דעם היתר צו איר מאן. פרשת סוטה איז די איינציגסטע פרשה וואו די תורה רעדט וועגן וועלן אסור אויפ'ן בעל ("ונטמאה"), און דארט זאגט די תורה אז באונס וועלט זי נישט אסור.

* *וואו שטייט "שוגג" אין "והיא לא נתפשה" און דער לשון "שהשגגה צד אונס יש בה":* ר' יואל אשר פרעגט: "נתפשה" טייטשט אז מען האט איר געכאפט בכח (אונס). אבער ביי "שוגג" (זי האט געמיינט אז דאס איז איר מאן), איז דאך נישט געווען קיין שום צוואנג – זי האט עס געטוהן מיט איר רצון, נאר בטעות! נאך מער: געווענליך זענען "שוגג" און "אונס" צוויי באזונדערע חסרונות – שוגג איז א חסרון אין *דעת/ידיעה* (לאפוקי מזיד), און אונס איז א חסרון אין *רצון* (לאפוקי רצון). פארוואס זאגט דער רמב"ם אז אין שגגה ליגט א "צד אונס", אנשטאט צו זאגן אז ביידע זענען א חסרון אין כוונה?

* *דער הסבר (ר' יצחק און ר' יואל אשר על פי רמב"ן):* דער **רמב"ן** ניצט טאקע דעם יסוד צו פארענטפערן פארוואס שוגגת איז מותר הגם אין פסוק שטייט "והיא לא נתפשה". וויבאלד די איינציגסטע מציאות פון שוגג ביי אן אשת איש איז אז זי האט געמיינט אז דאס איז איר מאן (דער בועל האט זיך פארשטעלט און איר אפגענארט), קומט אויס אז אזוי ווי מען קען מאנס זיין א מענטש דורך פיזישער קראפט, קען מען אויך "מאנס" זיין א מענטש דורך אים אפנארן (ווי איינער וואס גיט דעם צווייטן חזיר און זאגט אים אז ס'איז כשר). דורכדעם וואס ער האט איר אפגענארט איז זי נישט געווען קיין "בוחר" אין דעם איסור, און דאס אליין איז א מין אונס און הייסט אויך "נתפשה" – געכאפט

געווארן דורך חוסר ידיעה (ענליך צום אונס פון "יצר לבשה", וואס איז אויך א מין אונס דורך א פארבלאנדזשונג פונעם דעת).

* **פארוואס דארף מען אריינלייגן "בין שאנסה גוי בין שאנסה ישראל"? (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *סברא א' (ר' יואל אשר):* מען וואלט געקענט מיינען (אויף דער קולא זייט ביי רצון, אדער בכלל) אז ביאת גוי איז ווי "זרמת סוסים זרמתם" און האט אן אנדער דין, קומט דער רמב"ם זאגן אז עס איז פונקט ווי א ישראל.

* *סברא ב' (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* מען וואלט געקענט טראכטן (אויף דער חומרא זייט) אז ווען א גוי איז איר מאנס, מאכט עס א גרעסערן פגם אין דער פרוי און זי זאל יא ווערן אסור לבעלה אפילו באונס. דעריבער זאגט דער רמב"ם אז עס איז נישטא קיין חילוק.

* **תחילתה באונס וסופה ברצון – דער גדר פון "יצר לבשה" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *השוואה צום לשון הרמב"ם אין הלכות איסורי ביאה (ר' יואל אשר):* אין הלכות איסורי ביאה שרייבט דער רמב"ם: **"שמשהתחיל לבעול באונס אין בידה שלא תרצה, שיצר האדם וטבעו כופה אותו לרצות"** – נישט סתם אז דער יצר האט איר אנגעקליידעט, נאר איינמאל די בעילה הייבט זיך אן באונס, פארלירט די פרוי דעם כח צו שטעלן א ווידערשטאנד, ווייל דער טבע און יצר פונעם מענטש צווינגט אים צו האבן א רצון.

* *דער מהלך פון ר' צדוק הכהן מלובלין – יצר הרע אלס אונס (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* **ר' צדוק הכהן מלובלין** (ווי אויך אין חידושי הרי"ם) לערנט ארויס פון דער גמרא ("יצר אלבשה") א כלל גדול: אז א שטארקער יצר הרע ווערט בעצם גערעכנט ווי אן "אונס" (חוץ ווען דער מענטש האט זיך אליין אריינגעברענגט אין דעם נסיון, וואס דעמאלט איז עס תחילתו בפשיעה). ווען די פרוי ווערט נתאנס, צווינגט דער אונס נישט נאר דעם קערפערליכן אקט, נאר דער ערשטער אונס צינדט אן דעם יצר הרע און *באשאפט* דעם צווייטן רצון. ממילא איז דער רצון וואס זי האט אינמיטן נישט איר אייגענער עכטער רצון, נאר א "געצווינגענער רצון" וואס קומט פונעם אונס. (ר' צדוק פארבינדט דאס מיט'ן באוואוסטן רמב"ם אין הלכות גירושין ביי "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", אז ווען א מענטש טוט אן עבירה איז עס נישט זיין עכטער רצון, נאר זיין יצר הרע תקפו).

* *ר' יואל אשר'ס סברא – דיבורים און פאנטאזיעס אינמיטן מעשה:* דאס וואס זי זאגט "הניחו לו, הייתי שוכרתו" איז בלויז רייד און פאנטאזיעס בשעת מעשה, ווייל למעשה האט זי עס נישט געטוהן פון זיך אליין, זי האלט דאך שוין סיי ווי אינמיטן דעם אקט וואס איז אנגעהויבן געווארן באונס. (ווען עס וואלט נישט געשטאנען "אמרה", וואלט מען געקענט זאגן אז דער חידוש איז בלויז אז הנאה אינמיטן מאכט עס נישט פאר קיין רצון – אזוי ווי די מעשה מיט'ן **חפץ חיים**, וואס האט געזאגט פאר די סאלדאטן וואס האבן געמוזט עסן טריפות אין מיליטער אז כאטש זאלן זיי נישט אפלעקן די פינגערס, וואו מען זעט אז הנאה באונס הייסט נישט רצון; אבער דער רמב"ם זאגט א גרעסערן חידוש, אז אפילו זי זאגט בפועל "הניחו לו", ווייל די מעשה ביאה איז שוין געשען). אבער אויב דער אקט וואלט זיך געענדיגט, און דערנאך וואלט ער איר בועל געווען א *צווייטע מאל* אויף איר פארלאנג, וואלט די צווייטע ביאה זיכער געהייסן ברצון און זי וואלט נאסר געווארן.

* *ר' יצחק'ס נייער חידוש – רצון אלס א דין אין דער מעשה, "נידון על שם תחילתו":* ר' יצחק איז נישט צופרידן מיט ר' צדוק'ס פסיכאלאגישן מהלך, און שטעלט אוועק א יסוד אז "רצון" אין הלכה איז נישט קיין פסיכאלאגישע זאך בפני עצמה, נאר א *דין אין דער מעשה*. אויפ'ן סמך פון דעם אז ביי א צווייטער בעילה וואלט זי יא נאסר געווארן (אפילו דער יצר הרע ברענט נאך אין איר!), איז דער פשט א סך פשוט'ער: וויבאלד דא רעדט מען פון *איין מעשה בעילה*, איז דער כלל אין הלכה אז **א מעשה איז נידון על שם תחילתו**. וויבאלד זי איז אריינגעגאנגען אין דער מעשה בעילה באונס, ווערט דער גאנצער אקט מוגדר אלס א "מעשה אונס", און "יצר אלבשה" קומט נאר מסביר זיין פארוואס איר רצון אינמיטן מאכט עס נישט פאר א נייער מעשה – ווייל דער רצון איז בלויז א המשך און א תוצאה פונעם ערשטן אונס.

* *קשיא פון פורש ביי נדה און תחילתה בשגגה (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* ר' יואל אשר פרעגט אויף דער סברא פון "נידון על שם תחילתו": (א) ביי א מאן וואס איז משמש מיט זיין ווייב און זי ווערט א נדה אינמיטן, טאר ער נישט מיד פורש זיין ווייל "יציאתו הנאה לו כביאתו", און אויב ער איז פורש מיט אבר חי איז ער חייב, הגם עס איז געווען "תחילתו באונס"! (ר' יצחק ענטפערט אז דארט איז עס "תחילתו בהיתר", און ס'איז אויך נישט קלאר צי ער איז ממש חייב כרת אדער ס'איז מער א חומרא). (ב) אויב עס איז געווען "תחילתה בשגגה" (זיי האבן געמיינט אז עס איז דער מאן) און אינמיטן זענען זיי געוואויר געווארן, מוזן זיי דאך זיכער גלייך אויפהערן, און מיר זאגן נישט אז עס גייט נאך דער התחלה! פון דעם איז משמע אז דווקא ביי אונס איז דא א נקודה אז דער אונס אליין ברענגט דעם יצר ("יצר לבשה").

* *הנאה ביי אן אונס לעומת מתעסק, און דער חילוק צווישן א מאן און א פרוי (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* הגם מיר געפינען ביי "המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה" אז הנאה מאכט עס יא פאר א מעשה ברצון, איז אבער דא אנדערש וויבאלד עס איז דא א צווייטער וואס האט איר מאנס געווען. ביי א מאן ארבעט נישט די סברא פון "יצר לבשה" (אז א פרוי האט אים אנגעצינדן און דעריבער איז ער אן אונס), ווייל "אין קישוי אלא לדעת"; ביי א פרוי ארבעט עס ווייל זי איז נישט אקטיוו אין דער מעשה, משא"כ דער מאן.

* *די מציאות פון "הניחו לו" – גבול'דיגע פעלער (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* אויב עס רעדט זיך פון אן עקלדיגן גוי אין וואלד וואס פארכאפט איר, איז נישט שייך אז זי זאל אינמיטן זאגן "הניחו לו" (און אויב עס איז אין שטאט און זי שרייט נישט, איז עס דאך אסור מצד "לא צעקה"). דעריבער מוז זיין אז די הלכה רעדט פון מער גבול'דיגע פעלער, וואו ער איז א שטיקל חבר און האט איר

אין אנהייב געכאפט בפועל אן איר רצון (נישט איבערגערעדט מיט "טשארם", וואס הייסט רצון, נאר פיזיש געצווינגען אדער מיט פחד אין דער ערשטער מינוט), אבער אינמיטן איז זי שוין מסכים. עס קומט אויס א גרויסער חידוש (א קולא פאר איר צו זיין מותר, און א חומרא אויף אים צו הייסן אן אונס), אז אפילו אין אזא פאל הייסט עס על פי הלכה אן אונס וויבאלד דער אנהייב איז געווען ביים כאפן.

*** דער חילוק צווישן "שבויות" און "גנבו אותן לסטים" (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *הסבר א' (ר' יצחק):* "שבויות" מיינט פארכאפט דורך א מלכות אדער מיליטער אין א מלחמה, וואס איז אסאך מער געפערליך ווי סתם לסטים (גנבים).

* *הסבר ב' (ר' יואל אשר):* ביי "שבויות" פארכאפט מען זיי מלכתחילה פאר דעם צוועק פון ביאה, משא"כ "לסטים" פארכאפן געווענליך נאר פאר אויסלייז-געלט. דער חידוש פונעם רמב"ם איז אז מיר צעטיילן נישט צו זאגן אז די פארכאפונג איז געווען נאר פאר געלט און די ביאה איז א באזונדערע זאך וואו מען דארף בודק זיין צי זי האט געהאט א רצון; נאר מיר קוקן אויף דעם גאנצן בילד, און וויבאלד זי איז ביי די לסטים הייסט זי אן אנוסה.

*** "ואם הניחום" – פסיכאלאגישער דרוק און "סטאקהאלם סינדראם" (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* אין דער גמרא (כתובות נא:) האבן די רבנן געפרעגט אויף רבא וואס האט מתיר געווען די פרויען פון די גנבים: מיר זעען דאך אז די פרויען ברענגען אליין ברויט פאר די גנבים! און דער תירוץ איז אז זיי טוהן עס מחמת יראה. דעריבער איז דער רמב"ם מדייק "ואם הניחום" – כל זמן די לסטים האבן זיי נישט ארויסגעלאזט און זענען נאך שולט איבער זיי, אפילו זיי באדינען זיי, איז אלעס מחמת פחד. ערשט ווען מען לאזט זיי אינגאנצן פריי און זיי גייען צוריק מעצמן, ווערט עס געראכנט ברצון.

* דאס וואס א פרוי גייט צוריק מעצמה צו אירע פארכאפערס איז דאס וואס מען רופט היינט אין פסיכאלאגיע "סטאקהאלם סינדראם" (ר' יואל אשר). מען זעט פון דער הלכה א גרויסן יסוד: הגם זי איז טראומאטיזירט און האט א פסיכאלאגישן דרוק אדער מורא (נישט קיין אמת'ער אונס ווי למשל ווען ער סטראשעט צו הרג'ענען איר משפחה אויב זי קומט נישט צוריק), ווערט זי נישט נפטרת ווי א שוטה, נאר על פי הלכה הייסט עס געוג "רצון" איר צו אסר'ן.

*** די הגדרה פון איסור זונה לכהן אנטקעגן איסור אשת איש לבעלה (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** פארוואס ווערט אן אשת כהן ביי אונס א "זונה", ווען לכאורה מיינט דאס ווארט "זונה" א פרוי וואס גייט נאך זנות מיט איר ווילן? דער למדן'ישער חילוק איז: ביי אן אשת ישראל איז דער איסור צוליב דער מעשה ניאוף, די "בגידה" און דער "ומעלה בו מעל" קעגן איר מאן – און דאס איז שייך נאר ברצון. אבער ביי א כהן ("אשה זונה וחללה לא יקחו"), האט דער איסור נישט צו טוהן מיט אירע מעשים, נאר מיט'ן **כבוד און חשיבות פונעם כהן** (פונקט ווי א "ריח הגט" פסל'ט ביי א כהן). חז"ל האבן געלערנט אז "זונה" לגבי כהן מיינט סיי וועלכע פרוי וואס איז "נבעלה לאסור לה". דורך דער עצם בעילה אליין – אפילו באונס – באקומט זי דעם שם און סטאטוס פון א זונה, עס ווערט אין איר א "פגם" און א "דבר מבוזה", און עס פאסט נישט פאר א כהן (אדם חשוב) צו לעבן מיט איר.

*** דער טעם פארוואס אן אשת כהן שנאנסה פארלירט נישט די כתובה, און דער דין ביי "אמרה נאנסתי" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** דאס פארלירן א כתובה איז אלעמאל אן ענין פון א **קנס**. דא איז עס א טראגישע סיטואציע: דער כהן ווייסט נעבעך און וויל איר נישט פארשיקן, און זי איז אינגאנצן נישט שולדיג, נאר די תורה האט איר געזאגט. וויבאלד זי האט גארנישט געטוהן שלעכטס, קומט איר נישט קיין קנס, און מען צווינגט דעם כהן איר אפצוגט'ן און באצאלן די גאנצע כתובה. און וועו זי זאגט אליין "נאנסתי" און דער מאן גלייבט איר, צאלט ער נישט די כתובה צוליב דעם וואס איר נאמנות איז שוואך (ווי ר' יואל אשר האט אנגעהויבן זאגן), נאר ווייל אפילו מיט'ן שטארקסטן נאמנות און מיט עדים פארלירט אן אשת כהן קיינמאל נישט איר כתובה ביי אונס (ר' יצחק)!

הלכה כ"ד

דעם רמב"מ'ס ווערטער

האומר לאשתו בפני שנים אל תיסתרי עם פלוני, ונכנסה עמו לסתר בפני עדים ושהת כדי טומאה, הרי זו אסורה על בעלה עד שישקנה מי המרים כמו שיתבאר בהלכות סוטה. ואם מת קודם שישקנה אין לה כתובה, אף על פי שלא מצאו דבר מכוער, שאין לך דבר מכוער יתר מזה. והיום שאין שם מי סוטה נאסרה עליו איסור עולם, ותצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספת, שהרי מעשיה הרעים גרמו לה להיאסר.

פשט הסבר

אויב א מאן ווארנט זיין ווייב פאר צוויי עדים זי זאל זיך נישט באהאלטן מיט א געווייסן מאן (קינוי), און זי גייט יא אריין מיט יענעם אין א באהאלטענעם פלאץ פאר צוויי עדים און בלייבט דארט א שיעור וואס מען קען מטמא זיין (סתירה), ווערט זי אסור אויף איר מאן ביז זי טרינקט די מי המרים (אין בית המקדש, וואס בירור'ט אויס צי זי האט טאקע מזנה געווען). אויב דער מאן שטארבט איידער ער האט איר געגעבן צו טרינקען, באקומט זי נישט קיין כתובה, אפילו מען האט נישט געזען קיין שום אנדער "דבר מכוער" – ווייל עס איז נישטא קיין גרעסערער דבר מכוער ווי דאס אליין! היינטיגע צייטן וואס עס איז נישטא קיין מי סוטה, בלייבט זי אסור אויף אים אויף אייביג, און גייט ארויס אן א כתובה (נישט עיקר און נישט תוספת), ווייל אירע אייגענע שלעכטע מעשים האבן גורם געווען אז זי זאל נאסר ווערן.

חידושים און הסברים

*** די השוואה צווישן קינוי וסתירה און "דבר מכוער" / "עוברת על דת" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** וואס מיינט דער

רמב"ם צו פארגלייכן מיט די ווערטער "אף על פי שלא מצאו דבר מכוער, שאין לך דבר מכוער יתר מזה"?

* *צד א' (ר' יואל אשר):* דער רמב"ם באציט זיך צו די פריערדיגע הלכות פון "עוברת על דת" (וואו מען רעדט פון צניעות'דיגע זאכן). דער גאנצער יסוד פון צניעות איז כדי זי זאל נישט קומען צו יחוד מיט

א פרעמדן מאן. ממילא, אפילו אויב זי איז א "רביצין" און גייט זייער איידל אנגעטוהן (מען האט נישט געזען קיין שום פריצות), אבער זי האט זיך מתייחד געווען נאך אן התראה (קינוי), איז דאס אליין דער גרעסטער דבר מכוער.

* *צד ב' (ר' יצחק):* דער רמב"ם באציט זיך צום דין פון "יוצאה משום שם רע" (אין הלכה ט"ו, וואו עדים זעען זייער מיאוס'ע זאכן ווי "יוצאת מחצר לבדה" און טוט זיך אן די הויזן וכו'). דארט האט מען געזען א מעשה מכוער, משא"כ דא ביי סתירה האבן די עדים נאר געזען ווי זי גייט אריין (אנגעטוהנערהייט) אין א בית הסתר. דער רמב"ם זאגט אז אריינגיין אין א בית הסתר נאכ'ן ווארענען איז נישט וויניגער – נאר נאך ערגער – ווי יענע מעשים מכוערים.

* **דער טעם פארוואס זי פארלירט די כתובה בזמן הזה הגם עס איז א ספק (ר' יואל אשר):** אין צייטן פון מי סוטה איז געווען א מיטל וויאזוי מברר צו זיין דעם ספק. היינט אז עס איז נישטא קיין מי סוטה, האבן מיר נישט קיין הונדערט-פראצענטיגע באשטעטיגונג אז זי האט מזנה געווען. פארוואס זאל זי פארלירן די כתובה מספק? דער הסבר ליגט אינעם לשון הרמב"ם ("שהרי מעשיה הרעים גרמו לה להיאסר"): דער הפסד כתובה איז נישט ווייל מיר ווייסן אז זי האט מזנה געווען, נאר ווייל זי האט זיכער געטוהן א "מעשה רע" (געמאכט יחוד קעגן דער התראה פונעם מאן), און דורך איר מעשה האט זי פאר'אסר'ט זיך אליין אויפ'ן מאן.

הלכה כ"ה

דעם רמב"מ'ס ווערטער

אמר לה בינו לבינה אל תיסתרי עם פלוני, וראה אותה שנסתרה עמו ושהת כדי טומאה, הרי זו אסורה עליו בזמן זה שאין שם מי סוטה, וחייב להוציא ויתן כתובה. ואם הודת שנסתרה אחר שהתרה בה תצא בלא כתובה, ולפיכך משביעה על זה ואחר כך יתן כתובתה.

פשט הסבר

אויב דער מאן האט איר געווארנט אונטער פיר אויגן (אן עדים) נישט צו באהאלטן זיך מיט פלוני, און דערנאך האט ער אליין געזען ווי זי באהאלט זיך מיט יענעם א שיעור טומאה – ווערט זי אסור אויף אים אין דער היינטיגער צייט וואס עס איז נישטא קיין מי סוטה. ער מוז איר גט'ן, אבער ער מוז איר באצאלן די כתובה (ווייל עס זענען נישטא קיין עדים). אויב אבער זי איז מודה אז זי האט זיך באהאלטן נאך זיין התראה, גייט זי ארויס אן א כתובה. דעריבער (וועז זי לייקנט), קען ער איר משביע זיין אז זי האט זיך נישט באהאלטן, און ערשט דערנאך באצאלט ער איר די כתובה.

חידושים און הסברים

* **[דיגרעסיע / חקירה: פארוואס ביי קינוי בינו לבינה באקומט זי יא א כתובה, אנדערש ווי "עוברת על דת" און "שם רע"? (ר' יואל אשר און ר' יצחק)]:** מיר האבן פריער געלערנט אז ביי "שם רע" און "עוברת על דת" פארלירט זי די כתובה. פארוואס דא (וועז דער מאן אליין זעט איר מתייחד זיין נאך זיין התראה, וואס פאר אים איז עס דאך זיכער א גרעסערער דבר מכוער ווי שם רע) זאל זי יא באקומען א כתובה? דער חילוק איז **עדים**. סיי ביי "שם רע" און סיי ביי "עוברת על דת" (וואס דארף התראה ועדים), האבן עדים געזען די מעשים. כדי אפצושטעלן א כתובה ביי בית דין, מוז מען האבן עדים ממש (אדער איר אייגענע הודאה, וואס איז ווי הודאת בעל דין). וועז נאר דער מאן אליין ווייסט דערפון, קען ער איר נישט מפסיד זיין די כתובה (ער קען נאר פארלאנגען א שבועה).

* **די שווערע קשיא פונעם מגיד משנה און כסף משנה אויפ'ן לשון "בזמן זה שאין שם מי סוטה", און דער תירוץ ע"פ גמרא סוטה (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

* *די קשיא:* דער רמב"ם שרייבט אז אויב דער מאן האט מקנא געווען בינו לבינה און אליין געזען די סתירה, איז זי אסור אויף אים **"בזמן זה שאין שם מי סוטה"**. פון דעם איז משמע, אז וועז עס וואלט יא געווען מי סוטה (בזמן שבית המקדש קיים), וואלט זי נישט געווארן אסור אויף אייביג, ווייל ער וואלט איר געקענט משקה זיין מי סוטה! פרעגן דער **מגיד משנה** און **כסף משנה**: דער רמב"ם אליין פסק'נט דאך אין הלכות סוטה אז מען קען נאר משקה זיין מי סוטה וועז עס איז דא קינוי וסתירה מיט **צוויי עדים**, און מען איז נישט משקה "על פי עצמו"! אויב אזוי, אפילו בזמן שבית המקדש קיים וואלט ער איר דאך נישט געקענט משקה זיין, איז פארוואס תולה דער רמב"ם דעם איסור אין "בזמן זה שאין שם מי סוטה"?

* *דער תירוץ (ר' יצחק על פי מפרשים און גמרא סוטה):* אין דער גמרא אין מסכת סוטה איז דא א מחלוקת תנאים צי מען איז משקה מי סוטה "על פי עצמו" (אן עדים); רבי יוסי בר' יהודה האלט אז יא, און חכמים האלטן אז נישט. אין דער גמרא שטייט אז רבי חנינא מסורא האט געזאגט אז א מענטש זאל היינטיגע צייטן נישט זאגן פאר זיין ווייב "אל תסתרי עם פלוני" אפילו בינו לבינה, ווייל מיר זענען חושש פאר דער שיטה פון רבי יוסי בר' יהודה (אז קינוי בינו לבינה איז א געהעריגער קינוי וואס פארלאנגט מי סוטה), און וויבאלד היינט איז נישטא קיין מי סוטה, וועט זי ווערן אסור אויף אים! דאס איז וואס דער רמב"ם פסק'נט דא: הגם להלכה (אין הלכות סוטה, וואס גייט אן בזמן הבית) פסק'ענען מיר ווי חכמים אז קינוי על פי עצמו איז גארנישט (נישט מען איז משקה און נישט זי ווערט נאסר), אבער בזמן הזה האבן חז"ל געזאגט אז מען דארף **חושש זיין** לחומרא פאר רבי יוסי בר' יהודה'ס שיטה

אז עס איז א חלות קינוי, און וויבאלד מיר האבן נישט קיין מי סוטה עס צו מברר זיין, וועט זי אסור אויפ'ן מאן און ער מוז איר גט'ן.

תמלול מלא

ספר נשים – הלכות אישות, פרק כ"ד: נשים שאין להן כתובה והלכות דת משה וישראל

הקדמה צו פרק כ"ד

ר' יצחק: [[#1]] א גוטן. היינט איז פרק כ"ד אין הלכות אישות פון ספר נשים, פון ספר משנה תורה פונעם רמב"ם.

ר' יואל אשר: יא. סאו ברוך השם, מיר האלטן איינס פאר'ן לעצטן פרק אין הלכות אישות, ס'טייטש מיר האלטן אינמיטן עוסק זיין מיט כתובה, מ'האלט שוין ביים ענד. און מ'האט שוין זייער אסאך געלערנט וועגן כתובה, אלע סארטן הלכות וועגן כתובה. שוין איך ווייס וואס, איבער צען פרקים וועגן כתובה.

אין דעם פרק גייען מיר רעדן... קודם לאמיר מקדם זיין די פני הנדבנים. פארוואס רעד איך היינט עפעס אזוי? די ווערטער קומען נישט ארויס גוט, אבער מיר גייען גיין ווייטער ענייוועי. ברכה לראש משביר פאר אונזערע חשוב'ע נדבנים, בראש פון אונזער ידיד דער פטרון השיעור, אונזער ידיד הרב ר' יואל הלוי וועלזבערגער, דער זכות התורה זאל ענק אלע באגלייטן.

סאו דא גייען מיר לערנען וועלכע פרויען האבן כתובה. מ'האט שוין געלערנט אסאך הלכות כתובה, אבער ס'איז דא פרויען וואס זייער חתונה, זיין חתונה געהאט איז קוועסטשינעבל צי ס'איז... פרויען וואס זענען אסור בנישואין מיט דעם געוויסן מאן, אדער אנדערע מקח טעות סארט חתונות און אזעלכע סארט חתונות, וואס דער מאן טענה'ט: "פארוואס זאל איך איר געבן כתובה? זי איז דאך עקס וויי זי, זי איז דאך נישט קיין גוטע פרוי, אדער א פרוי וואס איך טאר נישט וואוינען מיט". דאס גייט זיין דער אנפאנג פונעם פרק.

ר' יצחק: די שאלה צי ס'איז דא א כתובה.

ר' יואל אשר: יא, דאס איז... און נאכדעם קומט אריין, איינמאל מ'רעדט וועגן דעם אז געוויסע פרויען ס'קומט זיך זיי נישט כתובה ווייל זיי זענען נישט וואויל, אדער ווייל מ'טאר נישט זיין חתונה געהאט מיט זיי, איז מען מאריך אויף דער זאך: וואס מיינט אלס א פרוי וואס פירט זיך נישט אויף כדת משה וישראל? דא איז אלע הלכות וואס הייסט הלכות דת משה וישראל.

ר' יצחק: [[#2]] יא, סאו דאס איז דער עיקר, אין אנדערע ווערטער דער קעפל פונעם פרק איז "נשים שאין להן כתובה" טעקניקלי, אדער א חלק האבן יא, סאו איך האב געשריבן "יש ואין", אבער פארשידענע פרויען וואס וועגן וואס זיי זענען, אדער וויאזוי זיי פירן זיך, אדער וויאזוי די חתונה איז געווען, וואס האבן נישט קיין כתובה, אדער וועלכע תנאי כתובה.

הלכה א': הנושא את האילונית בהכיר בה

ר' יואל אשר: "הנושא את האילונית", דער רמב"ם האט שוין אין אנפאנג פון ספר נשים מסביר געווען וואס אילונית איז: א פרוי וואס קען נישט האבן קיין קינדער. און דער מאן, **"ולא היו לו בנים"**, ער האט נאכנישט מקיים געווען פריה ורביה מיט אן אנדער פרוי, **"ולא אשה אחרת"**, ער האט נאכנישט קיין קינדער, ער האט נישט קיין אנדער ווייב מיט וועמען ער גייט האבן קינדער.

אין אזא פאל איז דאך די הלכה מ'טאר נישט זיין חתונה געהאט מיט אן אילונית, און מ'צווינגט אים, **"אף על פי שכופין אותו ומוציא"**, מ'צווינגט אים אז ער זאל איר געבן א גט, און חתונה האבן מיט א כשר'ער פרוי. ס'טייטש, מ'מעג וואוינען מיט אן אילונית, ס'איז נישט קיין איסור, ס'איז נישט פון די איסורי ביאה, אבער ס'איז דא א מצוה פון פריה ורביה, און אלס דינים אין פריה ורביה האבן מיר גוזר געווען אז מ'טאר נישט בלייבן וואוינען מיט אן אילונית אויב האט מען נישט קיין אנדער ווייב.

איז דאך פשט אז בעצם דארף ער איר מוציא זיין, וואלט א מענטש געזאגט, אויב אזוי זאל זי אויך נישט האבן כתובה, ווייל דו וואוינסט דאך נישט מיט איר לעדזשיטימעטלי. אבער ניין, **"הרי היא ככל הנשים ויש לה"**, זי האט יא **"כתובה ושאר תנאיי כתובה"**. פארוואס? דאס ווארט איז, ווייל זי איז נישט קיין פרוי וואס איז אסור איר צו האלטן, זי איז א געהעריגע פרוי, נאר דו דארפסט איר טאקע פארטרייבן אלס פריה ורביה, אבער וען דו האסט חתונה געהאט מיט איר, האסטו זיך אונטערגענומען די אלע כתובות, ביסטו מתחייב געווארן.

ר' יצחק: מ'רעדט פארשטייט זיך א פרוי וואס, מ'גייט שוין זען, אז ער האט געוואוסט אז...

ר' יואל אשר: זי איז אן אילונית. **"וכן זוכה הבעל"**, אויך דער פארקערטער וועג. דער חלק הכתובה וואס דער מאן איז זוכה פון דער פרוי איז אויך דער מאן זוכה, למשל מעשה ידיה וכדומה, **"זוכה הבעל במה שזוכה בשאר הנשים"**. דאס איז וועט ער האט געוואוסט אז זי איז אן אילונית.

הלכה ב' – הלכה ג': אילונית שלא הכיר בה, חייבי לאוין ושניות

ר' יואל אשר: [[#3]] **"אבל הנושא אשה ולא הכיר בה, ונמצאת"** – ס'שטעלט זיך ארויס אז זי איז אן **"אילונית"**. דאס איז איין פאל. אדער א מענטש האט חתונה מיט א פרוי –

ר' יצחק: וואס איז **"מחייבי לאוין"**.

ר' יואל אשר: "וכן", אדער אויב איינער נעמט א פרוי וואס איז א שניה, **"הנושא שניה"**, א מענטש נעמט א פרוי וואס איז אסור

מדרבנן. ס'טייטש, צו די אלע איסורי דאורייתא האבן די חכמים צוגעלייגט די שניות מדברי סופרים, איינער האט חתונה מיט אזא פרוי. און אויף די לעצטע זאכן, די חייבי לאוין און שניות, **"בין הכיר בה בין לא הכיר בה"**. ער האט געוואוסט אז זי איז אן איסור, אדער ער האט נישט געוואוסט אז זי איז אן איסור חתונה געהאט. אין אזא פאל איז **"אין להן עיקר כתובה, ולא תנאי מתנאיי כתובה"**.

ס'טייטש, די אילונית שטעלט זיך ארויס, זאגן מיר אז ס'איז א מקח טעות, ווייל א מאן נארמאל וויל נישט חתונה האבן מיט אן אילונית, ממילא איז די חתונה קיינמאל נישט געווען קיין חתונה, און אז די חתונה איז קיינמאל נישט געווען קיין חתונה, איז פארשטייט זיך נישטא קיין כתובה. און די זעלבע זאך, איינער וואס איז חתונה געהאט מיט איסורי ביאה, איינער וואס איז א חייבי לאוין אדער שניה, איז דאך די מצוה אז ער מוז איר פארטרייבן, גט'ן. איז אויך פאר דער סיבה: די חכמים ווילן נישט. די גאנצע כתובה איז כדי מען זאל זיין גוט חתונה געהאט. די חכמים ווילן נישט ער זאל זיין גוט חתונה געהאט, איז **"אין להן עיקר כתובה ולא תנאי מתנאיי כתובה"**.

אבער, זאגט דער רמב"ם, וואס האט זי יא? **"אבל תוספת יש להן"**. ס'איז דא עפעס וואס הייסט תוספת כתובה, וואס דאס לייגט דער מענטש אליין צו. ער לייגט צו נאך געלט. די תוספת, דאס פאלט נישט אוועק, ווייל די תוספת איז אזוי ווי סתם א מענטש גיט א מתנה פאר יענעם. די כתובה גיט מען דאך נאר ווייל ס'איז א תקנת חכמים, און טוהן מיר עס על דעת חכמים, וואס האבן מתקן געווען. אויף אזא פאל האבן זיי נישט מתקן געווען. אבער תוספת גיסטו נישט וועגן איינעם וואס האט מתקן געווען, ווייל דו אליין האסט מחליט געווען צו געבן. איז אזא איהו דאפסיד אנפשיה, גיב איר. רייט.

און די זעלבע זאך, **"ואין להן מזונות, ואפילו לאחר מותו"**. די פרוי האט נישט קיין מזונות, ס'איז נישטא די מצוה פון שאר, קומט נאר אויב ס'איז א לעדזשיטימעט קאפל, וואס די חכמים ווילן מען זאל לעבן. מה שאין כן דא, אזוי ווי זיי האבן נישט געוואלט, האבן זיי אויך נישט קיין מזונות, קיין שאר.

שמועס: פארוואס דארף דער מאן נישט צוריקגעבן די "פירות שאכל"?

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **"וכשכופין אותן ומפריישין ביניהן"**, די הלכה איז ביי די פרויען, אז מ'איז כופה זיך צו גט'ן. איז די צייט וועז דער מאן האט נאך יא געוואוינט מיט איר, און ער האט זיך געפירט מיט אירע נכסי מלוג באופן שלא ביושר, באמת האט ער דאך נישט געוואלט עסן פון איר עסן, ווייל בעצם זענען זיי נישט געווען גוט חתונה געהאט. איז וויל זי יעצט זאגן, אויב אזוי זאל ער צוריק באצאלן די פירות פון די נכסי מלוג וואס ער האט געגעסן. די הלכה איז: **"אין מוציאין מן הבעל פירות שאכל"**. דאס וואס ער האט געגעסן וועז זיי זענען געווען צוזאמען, דאס נעמט מען נישט צוריק ארויס.

ר' יצחק: [[#4]] *נישט קלאר פארוואס. עס ברענגט א ירושלמי אז ס'איז א קנס פאר דער פרוי אז זי האט חתונה געהאט מיט איינעם וואס זי דארף נישט, אבער מ'דארף דאך נישט צוריקגעבן קיין געלט. געלט וואס דו גייסט נישט באקומען, אקעי, אבער צוריקגעבן געלט? נישט קלאר פאר מיר.*

ר' יואל אשר: *ניין, איך טראכט, אפשר איז דער מאן חייב בפדיונה, ברפואתה ווילאנג ער איז נאך מיט איר.*

ר' יצחק: ניין, אין לה תנאי כתובה.

ר' יואל אשר: ער איז נישט חייב גארנישט. אה, יא. נו, דעמאלטס אויב אזוי, פארוואס איז מען נישט מוציא מן הבעל יעצט?

ר' יצחק: פארוואס? יא, ס'איז דא א שיעור וויפיל מ'איז מוציא.

ר' יואל אשר: *ס'קען זיין פשוט, ווייל מיר ווילן זיי זאלן זיך גט'ן. מיר ווילן נישט יעצט נאך עפעס וואס גייט זיין נאך א דין תורה,*

ר' יצחק: *וואס מ'קען זיך נאכנישט גט'ן, ווייל מ'האט נאכנישט אויסגעפיגורט די פירות שכבר אכל. ווייל דאס קען נעמען צייט צו מאכן דעם חשבון.*

ר' יואל אשר: *ס'ווערט נאך א דין תורה. ווייל מ'זאגט, יעדער גייט זיך זיין וועג. האסט קיינמאל נישט קונה געווען אירע זאכן, אבער יעצט גייט מען ליטיגעיטן די יארן וואס זענען געווען צוזאמען אלע פירות. מעיבי.*

שמועס: דער גדר פון תוספת כתובה און דעם רמב"מ'ס אריכות הלשון

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **"ולמה אין להן עיקר ויש להן תוספת?"** דאס איז חכמים, מ'האט דאך געדארפט אויסרעדן. דער רמב"ם איז איר שיין מסביר. פארוואס תוספת יא? זאגט דער רמב"ם: **"העיקר שהוא תקנת חכמים"** איז **"כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה"**, אהמ. איז **"הואיל ולא הכיר בה"**, ער האט דאך נישט געוואוסט אז זי איז אן אילונית, **"אין לה עיקר. אבל התוספת שהוא חייב עצמו בה"**, ער האט זיך מחייב געווען, **"כל זמן שתרצה ותעמוד לפניו"**, ווילאנג זיי זענען צוזאמען גיט ער איר תוספת, **"הרי עמדה בתנאי שלה"**, זי איז דאך געשטאנען מיט'ן תנאי אז זי איז מיט אים, **"והרי הקנת לו הנאתה והרי היא עומדת"**, זי גיט אים... *דער רמב"ם זאגט ס'איז דא מער. ער זאגט, אז תוספת איז קעגן דער הנאה פון דעם וואס זי איז מיט אים.*

ר' יצחק: אהמ.

ר' יואל אשר: ממילא דארף ער איר באצאלן. **"אבל התורה אסרה אותה עליו"**, די תורה האט גע'אסר'ט אז זיי טארן נישט זיין צוזאמען ביי די חייבי לאוין א.א.וו., **"ומה היא יכולה לעשות?"** זי, יעצט דארפן זיי זיך גט'ן. ס'איז נישט פשט אז וועז זי זאגט איך גיי מער נישט תעמוד לפניך, ברעכט זי זייער דיעל, ממילא זאל זי מער גארנישט באקומען פון דער תוספת כתובה. זי וויל ווייטער, ומה היא יכולה לעשות. **"לפיכך יש לה תוספת"**, באקומט זי יא די

תוספת כתובה. פארוואס? **"שאין מעשיה הן הגורמין לה להיאסר אחר הנישואין אלא אסורה היתה מקודם"**.

ר' יצחק: [[#5]] *דער רמב"ם זאגט דא צופיל ווערטער.*

ר' יואל אשר: *ס'מיינט אז נישט אזוי ווי איך האב עס געזאגט, אז די תוספת איז עפעס ער איז זיך מחייב. זאגט ער אבער מער, אז די תוספת איז ווייל ער האט הנאה פון איר, און למעשה האט ער דאך הנאה פון איר. די הנאה האט נישט צו טוהן מיט'ן איסור. אינטערעסאנט, יא?*

ר' יצחק: *יא, ס'איז נישט... און פארוואס ביי עיקר כתובה זאל מען נישט דאס זאגן? ווייל דער חילוק תקנת חכמים,*

ר' יואל אשר: עיקר תקנת חכמים כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, און דא ווילן מיר יא ער זאל איר מוציא זיין.

ר' יצחק: *יא, אקעי, און פארוואס טוט ער תוספת? וואס ער לייגט אריין אזויפיל, פיר ליינס האט ער דא געזאגט. עפעס...*

ר' יואל אשר: פארוואס זאגט ער נישט נאר די ווערטער ווייל תוספת איז אן אנדער...

ר' יצחק: *וועגעווער דער רמב"ם זאגט פיר ליינס הייב איך אן צו טראכטן אז ס'איז דא עפעס שטימט נישט. צופיל הסברים אויף א זאך וואס דארף לכאורה זיין פשוט, רייט? רייט. אויב דו זאגסט אזוי ווי דו זאגסט אז סתם ער האט זיך מחייב געווען, וועז ניין? פשט ער האט געוואוסט אז זי איז אבער... פארוואס? אבער דעם עיקר האט ער אויך נישט געוואוסט. פארוואס איז א חילוק ביי דעם עיקר און דער תוספת?*

ר' יואל אשר: *וואס קומט אריין די גאנצע הנאה? ווייל דער עיקר איז אויף דעם געווענליכן וועג אז די סיבה פונעם עיקר איז כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, וואס איז נישט נוגע דא. אבער די תוספת זאגט אונז דער רמב"ם דא איז אן ענין ווייל ער האט הנאה פון איר. דא האט ער דאך הנאה פון איר. ער זאגט דאך אויך נישט ווייל ער האט זיך אליין אונטערגענומען, אזוי ווי איך האב געזאגט אויבנאויף.*

ר' יצחק: *ווארט, ער לייגט אריין עפעס א גאנצע תורה. א גאנץ תורה'לע. א גאנץ שטיקל תורה.* וואס, נאר איינער זאגט דא? זאגט דער מגיד משנה, לאמיר עפעס לערנען א מפרש. לאמיר לערנען... **"זה נתינה סתם"**, שכוח יא, שכוח, ס'האב איך געוואוסט. ס'שטייט אין דער גמרא דאס. וואס זאגט דער ראב"ד? דער ראב"ד איז מחולק אויף דער הלכה אויך? ווא איז מיין ראב"ד געגאנגען? אה, ניין, לאמיר גיין ווייטער. ווייסטו וואס? לאמיר ענדיגן. דו זעסט דא נאך קאמפליקעישאנס, יא?

דער דין פון שניה בהכיר בה און די שווערריגקייט אין רמב"ם

ר' יואל אשר: פרעגט דער רמב"ם: **"ולמה לא חילקו בשניה"** – פארוואס ביי אילונית האט מען געמאכט א חילוק צווישן **"הכיר בה"** און **"לא הכיר בה"**, און פארוואס ביי שניה האט מען נישט געמאכט דעם חילוק, **"אלא אמרו אין לה עיקר כתובה בכל מקום"**? יא. זאגט דער רמב"ם: **"מפני שהיא מדברי סופרים עשו בה חיזוק"**. היות דער איסור צו זיין מיט איר איז אן איסור מדברי סופרים האבן זיי –

ר' יצחק: חכמים מער מחזק געווען מיט'ן זאגן אז ס'איז נישטא קיין כתובה אפילו בהכיר בה. רייט.

ר' יואל אשר: *הגם אז בעצם וואלט איך געקענט זאגן אז הכיר בה ממילא האט ער זיך מחייב געווען און ממילא זאל זי יא באקומען.*

ר' יצחק: *דאס הייסט די זעלבע זאך ווי די תוספת,*

ר' יואל אשר: *כאילו. אבער די תוספת האט ער דאך געזאגט וועגן הנאתה. דא קענסטו אויך זאגן הנאתה? זאגסטו אבער די חכמים האבן געמאכט א חיזוק און יא אוועקגענומען די...*

ר' יצחק: *איי דאנט אנדערסטענד, איי אם קאנפיוזד. נאכאמאל, לאמיר... וואס...*

דער חילוק צווישן שניה און אילונית בנוגע עיקר און תוספת כתובה

ר' יצחק: איז מיין רב געגאנגען. ניין, לאמיר גיין ווייטער. ווייסט וואס? לאמיר ענדיגן דאס, איך זע אז ס'איז דא נאך קאמפליקעישאנס, יא?

ר' יואל אשר: פרעגט דער רמב"ם: **"ולמה לא חילקו בשניה?"** פארוואס ביי אילונית האבן מיר געמאכט א חילוק צווישן הכיר בה און לא הכיר בה? און פארוואס ביי שניה האבן מיר נישט געמאכט דעם חילוק **"אלא אמרו אין לה עיקר כתובה בכל מקום"**?

זאגט דער רמב"ם: **"מפני שהיא מדברי סופרים עשו בה חיזוק"**. היות דער איסור צו זיין מיט איר איז אן איסור מדברי סופרים, האבן די חכמים עס מער מחזק געווען מיט'ן...

ר' יצחק: זאגן אז ס'איז קיינמאל נישטא קיין כתובה, אפילו בהכיר בה. רייט. [[#2]] הגם אז בעצם וואלט...

ר' יואל אשר: איך געקענט זאגן אז הכיר בה ממילא האט ער זיך מחייב געווען, ממילא זאל זי יא באקומען.

ר' יצחק: דאס הייסט, די זעלבע זאך ווי די תוספת כאילו.

ר' יואל אשר: אבער די תוספת האט ער געזאגט וועגן הנאתה, דא קענסטו אויך זאגן הנאתה? זאגסטו, אבער די חכמים האבן געמאכט א חיזוק און...

ר' יצחק: יא, אוועקגענומען די... איי דאנט אנדערסטענד. איך בין קאנפיוזד. נאכאמאל, אפשר מאך צום ערשט דעם עיקר דין. דער עיקר דין איז וואס? אויב אן אילונית וואס ער האט געוואוסט, יא, דאס הייסט, ס'שטייט נישט דא קלאר, אבער וועז די ערשטע הלכה איז בהכיר בה, רייט? הלכה א' מיינט וועז ער ווייסט האט זי א כתובה, פארוואס נישט? אבער אילונית ולא הכיר, אדער שניה בין הכיר בין לא הכיר, האבן עיקר ולא תוספת. יא?

ר' יואל אשר: יא. פארקערט, האבן נישט עיקר...

ר' יצחק: אבער יא תוספת. סארי, לא עיקר ותוספת. פארוואס?

ר' יואל אשר: ווייל עיקר איז וועגן תקנת חכמים, און דא איז נישט דא די תקנת חכמים שלא תהא קלה בעיניו. אבער תוספת איז עפעס וואס ער אליין גיבט ווייל ער האט הנאה פון איר, לייגט דא דער רמב"ם צו. און למעשה איז דאך דאס געשען, ער האט דאך הנאה פון איר די צייט וואס זיי זענען צוזאמען...

ר' יצחק: גיבט ער איר תוספת. און דער רמב"ם זאגט אז בעצם ביי שניה וואלט אויך געדארפט זיין פונקט אזוי ווי ביי אילונית. וועז ער ווייסט נישט, אקעי, ס'איז געווען א מקח טעות די גאנצע זאך, אבער ער ווייסט יא האט ער זיך מחייב געווען. זעלבע זאך ביי שניה...

ר' יואל אשר: ער ווייסט אז ס'איז...

ר' יצחק: א שניה וואלט געדארפט זיין די זעלבע זאך. און וואס איז מיט א נישט שניה, מיט אן ערוה ממש? איז וואס? ביי אן ערוה איז קיינמאל נישט געווען קיין קידושין, סאו דאס איז אן אפגעשלאגענע שאלה. סאו מיט א שניה וואס איז תופס קידושין האבן די חכמים געזאגט אז זי האט נישט קיין עיקר וועגן... אבער תוספת יא, ווייטער וועגן דער זעלבער סברא, דאס הייסט סיי שניה והכיר בה, און סיי אילונית.

און אילונית ולא הכיר האבן די זעלבע סברא אז ער האט זיך מחייב געווען? פארשטיי איך נישט פארוואס אילונית ולא הכיר? פארוואס פרעגט שוין דער ראב"ד: **"אילונית שלא הכיר למה יש לה תוספת?"**

שמועס: די השגה פונעם ראב"ד אויף אילונית שלא הכיר בה

ר' יואל אשר: [[#3]] א מקח טעות איז דאך אויך קיינמאל נישט געווען חתונה געהאט.

ר' יצחק: לאמיר זאגן חתונה געהאט, נישט חתונה געהאט, וואס זי האט אים איינגערעדט, זי האט נישט מקיים געווען איר תנאי. זאגסט דאך אז דער רמב"ם זאגט אז ביי שניה, זי האט מקיים געווען איר תנאי, די תורה אסרה. נו, און אילונית, זי האט מקיים געווען איר תנאי?

ר' יואל אשר: אבער לא הכיר בה, אבער ס'איז א מקח טעות. מ'זאגט נישט אז ס'הייסט אזוי ווי א מתנה, מ'זאגט אז ס'איז נישט קיין לעגיטימע חתונה אבער למעשה זענען ענק צוזאמען און מ'קען האבן הנאה איינער פונעם אנדערן. אבער וועז ס'איז א מקח טעות זענען זיי קיינמאל נישט געווען א קאפעל. אזוי ווי ביי חייבי כריתות וואס זענען שוין קיין... ס'שטייט נישט דאס ווארט מקח טעות. לא הכיר בה מיינט דאך דאס, לא הכיר בה. ס'שטעלט זיך ארויס...

ר' יצחק: איך ווייס נישט. דו האסט מחליט געווען. אזוי שטייט דא? איי דאנט נאו, דאס איז דעם ראב"ד'ס קשיא, רייט? דו ביסט מסביר דעם ראב"ד'ס קשיא...

ר' יואל אשר: יא?

ר' יצחק: וואס זאגט דער ראב"ד? נאכאמאל, דאס וואס מ'האט יעצט געריידט, דער ראב"ד פארשטייט נישט פארוואס אן אילונית ולא הכיר בה איז למה תוספת. דער רמב"ם זאגט אז אילונית ולא הכיר בה איז די זעלבע ווי שניה והכיר בה, רייט? ביידע האבן א תוספת כתובה. פארוואס? ווייל ביידע, זאגט דער רמב"ם **"מה היא יכולה לעשות"**? וואס האט דאס צו טוהן מיט אילונית? דאס איז א גוטע תורה פאר שניה אפשר, אבער ס'איז זיכער נישט קיין גוטע תורה אויף אילונית, רייט? שטימט וואס איך זאג?

ר' יואל אשר: שלא הכיר בה.

ר' יצחק: אילונית ולא הכיר בה, אז זי האט עומד געווען אינעם תנאי?

ר' יואל אשר: פארשטייסט וואס ער רעדט? יא, זי... טאקע איר גאנצע חתונה איז נישט געווען אויסגעהאלטן.

ר' יצחק: זי האט עומד געווען אינעם תנאי... אבער דער רמב"ם זאגט דאך אזוי אז **"אין להן עיקר ויש להן תוספת"**, אויף די ביידע. אויף דעם אילונית לא הכיר אויכעט. דאס איז דאך דער ראב"ד...

ר' יואל אשר: ער פארשטייט דאס נישט.

ר' יצחק: אבער זי האט נישט געטוהן די... זי האט יא עומד געווען אינעם תנאי? זי האט עומד געווען אינעם תנאי? זי איז אן אילונית. וואס הייסט זי האט עומד געווען אינעם תנאי? ס'איז זייער פאני. אלא מאי, ס'מיינט נישט די אילונית די הלכה. ס'איז נישט קלאר צו מיר, איך כאפ נישט בכלל וואס ער זאגט. דער מענטש טרייט נישט אפילו צו פארענטפערן. דער רמב"ם זאגט נישט אז ס'איז א מקח טעות, ער דריקט אז אנדערע מענטשן זאגן אז ס'איז א מקח טעות. ממילא, פארוואס תוספת איז נישט שייך מקח טעות? איך פארשטיי נישט. זייער נישט קלאר.

און ס'איז אסורה? פארוואס איז אסורה? איז דען נישט אסורה? אה, ווייל ער רעדט וויטער פון דער אילונית וואס מ'פארסט אים, ווייל ער האט נישט קיין אנדער ווייב. איז אזוי כאילו אסורה, נישט אסורה, אבער מ'וויל...

ר' יואל אשר: וועגן פריה ורביה איז כופין. יא.

ר' יצחק: די חכמים הייסן אים כאילו געבן א גט.

ר' יואל אשר: ס'איז א פאזיטיוו, אסור אלס א מצות עשה.

ר' יצחק: איז כאילו... אפילו בלא הכיר, און ס'איז נישטא קיין מקח טעות, פארוואס? איך ווייס נישט. ס'הייסט אזוי ברענגען זיי אז די מפרשים אלע פארשטייען אזוי פונעם רמב"ם, אז ס'איז נישט קיין מקח טעות. ממילא, דער ראב"ד איז טאקע חולק, אבער דער רמב"ם האלט, לא הכיר בה, נאו פראבלעם, זי האט גארנישט געטוהן שלעכט, די חכמים לאזן נישט. אקעי, זאל ער געבן א גט, אבער זי בלייבט מיט תוספת כתובה. איי דאנט אנדערסטענד. [[#4]] איך פארשטיי נישט וואס דאס איז. די תוספת כתובה, איך זאג פאר'ן חברותא אז דער רמב"ם... מיין גאנצע סענטענס, וואס איך פארשטיי נישט, נישט נאר איך פארשטיי עס נישט, עט ליסט דער ראב"ד פארשטייט אויך נישט, עט ליסט לגבי אילונית. איך פארשטיי עס אפילו נישט ביי שניה. וואס?

הלכה ד': דער דין פון חייבי לאוין און חייבי עשה

ר' יואל אשר: לאמיר זען, ביי שניה איז דער רמב"ם ווייטער מסביר. **"אבל אם נשא אחת מחייבי לאוין והכיר בה"...**

ר' יצחק: נישט א שניה, נאר ממש א דאורייתא, יא.

ר' יואל אשר: **"...או אחת מחייבי עשה"**, למשל, כהן, **"בין הכיר בין לא הכיר, יש לה כתובה"**...

ר' יצחק: פארוואס?

ר' יואל אשר: **"שחייבי לאוין שהכיר בה"**, איז **"רצה ליזוק בנכסיו"**, ער האט געוואלט איר אוועקגעבן געלט.

ר' יצחק: האבן זיי שוין געזען דאס לשון, **"רצה ליזוק בנכסיו"**, מיינט א מענטש מעג זיך אליינס... כתובה.

ר' יואל אשר: יא. **"וחייבי עשה"** איז אויך...

ר' יצחק: אום...

ר' יואל אשר: דאס איז לגבי חייבי לאוין. און חייבי עשה טארן זיי טאקע נישט זיין צוזאמען, אבער נאר וועגן אן עשה, ס'איז נישט קיין הארבער איסור וואס מ'זאל פארלירן די כתובה.

ר' יצחק: **"איסורן קל"**. אינטערעסטינג. ס'הייסט, חייבי עשה אפילו לא הכיר בה, דאס זאגט ער.

ר' יואל אשר: *אינטערעסאנט, ער זאגט, אויף חייבי עשה קען מען אויך זאגן רצה ליזוק בנכסיו, זאגט מען אפילו אן דעם.*

ר' יצחק: רייט, אזוי סאונדט עס. ס'הייסט, אפילו לא הכיר, ווייל דאס זאגט ער דא, אויב הכיר איז ער רצה ליזוק בנכסיו, אבער לא הכיר...

ר' יואל אשר: אפילו אן דעם.

ר' יצחק: וואס מיט חייבי לאוין? ער זאגט, ס'הייסט אזוי, חייבי לאוין דוקא בהכיר בה, איי עם סארי, חייבי לאוין דוקא בהכיר בה, ווייל דעמאלטס רצה ליזוק בנכסיו, חייבי עשה איז אפילו לא הכיר, ווייל ס'איז נישט קיין גרויסער, אזא גרויסער איסור.

"ויש לשתיהן מזונות לאחר מותו". *זע נאר, אבער דאס זאגט זייער זייער קלאר, אז לגבי אילונית, דער רמב"ם זאגט נישט רצה ליזוק בנכסיו, ער זאגט א שטערקערע סברא, אז כאילו זי האט גארנישט געטוהן ראנג.* איי דאנט אנדערסטענד.

"וכן אם לותה ואכלה חייב לשלם". זיי ביידע האבן נישט נאר כתובה, נאר אלע תנאי כתובה בעיסקלי, רייט? ס'איז נישט קיין... און ממילא, וויבאלד זיי האבן אלע תנאי כתובה, איז **"כשכופין אותן להוציא"**, דעמאלטס איז יא **"מוציאין"**...

ר' יואל אשר: **"...מן הבעל כל פירות שאכל מכל נכסיה"**.

ר' יצחק: פארוואס? *ווייל פריער האט מען געזאגט, אז ער האט חתונה געהאט מיט אן אילונית, נעמט מען נישט אוועק די פירות. אבער די חייבי לאוין, וואס זיי האבן יא א כתובה, איז מצד שני פארלירט ער כאילו. דאס הייסט פארלירט ער נאך מער.*

ר' יואל אשר: שניה האט מען דאך מער מחמיר געווען.

ר' יצחק: ביי שניה איז נישט געשטאנען וואס.

ר' יואל אשר: שניה האבן די חכמים מער מחמיר געווען, יא. ווייל זיי האבן עס געמאכט אזוי ווי דאורייתא, רייט, ווייל זיי האבן געזאגט אז אין מוציאין מן הבעל פירות שאכל.

ר' יצחק: מה שאין כן די חייבי לאוין ועשה, נעמט מען יא צו די פירות. יא. איי היר. [[#5]] איך כאפ נאר האלב וועגס די חילוקים, באט אזוי זאגט דער רמב"ם. אקעי. גיימער ווייטער. **"הממאנת"**...

הלכה ה': דער דין פון א ממאנת

ר' יואל אשר: **"הממאנת"**, א קטנה וואס האט חתונה געהאט און איז ממאן.

ר' יצחק: איך מיין מ'דארף נאר פארשטיין דעם קאנצעפט פון תוספת כתובה, זעט אויס.

ר' יואל אשר: יא. אקעי. **"הממאנת אין לה עיקר כתובה"**, זי האט נישט די עיקר כתובה, די מנה מאתים וכדומה, **"אבל תוספת יש לה. ואין מוציאין מן הבעל פירות שאכל"**.

ר' יצחק: נישט מוציא. פארוואס נישט? נישט מוציא. איי, ס'איז לכאורה געגעסן ברשות כאילו?

ר' יואל אשר: ווייל בשעת מעשה, יא, זייער גוט, ווייל די חכמים האבן יא מתקן געווען אז ס'זאל זיין א לעדזשיטימעט חתונה, סאו וועז ער האט געגעסן האט ער געגעסן בהיתר. אבער אין לה עיקר כתובה, ווייל ס'שטעלט זיך ארויס אז ס'איז קיינמאל נישט געווען קיין אמת'דיגע חתונה.

ר' יצחק: אקעי, **"ואם"**...

ר' יואל אשר: און תוספת יש לה, ווייל אזוי ווי ער וויל זיך אליין, ער וויל אוועקגעבן געלט, מעג ער אויך אלעס. אבער **"אם לותה כשהיתה תחתיו ואכלה"**, אבער אויב האט זי געבארגט פאר זיך מזונות בשעת וועז זי איז געווען מיט אים חתונה געהאט...

ר' יצחק: מ'האט געלערנט אז א פרוי קען בארגן פאר מזונות און דער מאן דארף צאלן. **"ואחר כך מיאנה"**, אבער דער מענטש, די וואס האט ממאן געווען...

ר' יואל אשר: **"ואחר כך מיאנה אין מוציאין אותן מזונות מן הבעל"**. מ'זאגט נישט אויף למפרע אז דער בעל דארף צאלן אויף דער צייט ווען זיי זענען נאך יא געווען צוזאמען. פאר דער זעלבער סיבה, ווייל איינמאל זי האט ממאן געווען זענען זיי קיינמאל נישט געווען חתונה געהאט. זייער גוט. ס'מאכט אודאי, יא.

שמועס: דער גדר פון מיאון און די סברא פאר מזונות

ר' יצחק: אקעי. איך וויס נישט צו פארשטיין, די ממאנת, מיאון איז מבטל, ס'איז א סארט גט טעכניקעלי מיאון. איי דאנט נאו, איך זאג נישט אז די אלע זאכן זענען נישט א לעדזשיטימעט חתונה. פארוואס וועז מ'זאגט...

ר' יואל אשר: אז איינע וואס האט חתונה געהאט אלס קטנה, זאגט מען אז די אמת'דיגע חתונה איז געשען וועז זי איז געווארן א גדולה, דעמאלטס טראכט מען פון די נישואין.

ר' יצחק: דו האסט מיר געגעבן דאס ווארט פון לעדזשיטימעט חתונה. ס'איז עפעס אזוי? ס'שטייט נישט דא דאס ווארט, איך ווייס נישט וואס איז א גוט ווארט, באט... איי דאנט נאו. ער זאגט אז די ריזען פארוואס זי האט א תוספת איז ווייל ער האט געוואוסט אז זי גייט ממאן זיין, נארמאלע קטנות וואס דער...

ר' יואל אשר: טאטע איז נישט מקדש זענען ממאן.

ר' יצחק: יא, איי דאנט נאו. *משא"כ מזונות, ווייל זי האט נישט קיין כתובה, האט זי נישט קיין תנאי כתובה, אזוי ברענגט ער פון **רש"י**. אן אנדער זאך. דאס הייסט, למפרע, דאס הייסט, ווען זי האט חתונה געהאט, דארף ער איר געבן מזונות, ווען זי האט חתונה געהאט אבער.*

ר' יואל אשר: יא.

ר' יצחק: ווייל ס'איז שוין אויס כתובה, ס'איז נישטא קיין כתובה בכלל, אין לה עיקר כתובה, רייט? זי האט נאר וואס ער האט צוגעזאגט. ער האט נישט צוגעזאגט מזונות. מזונות איז פארט פון פשוט, מזונות איז פארט פון די עיקר תנאי כתובה. אקעי. [[#6]]

הלכה ו': א פרוי וואס האט מזנה געווען אונטער איר מאן

ר' יצחק: איז ביז יעצט האבן מיר געלערנט פון אזוי ווי א סארט ווייב. יעצט לערנען מיר וועגן איינע וואס האט געטוהן אן עבירה...

ר' יואל אשר: א פרוי וואס איז אן אשת איש וואס האט מזנה געווען תחת בעלה. **"מי שזנת תחת בעלה"**, און זי ווערט זיך דאך אסור על בעלה, איר מאן טאר מער נישט זיין מיט איר, און דער מאן דארף איר געבן א גט. איז **"אין לה כתובה, לא עיקר ולא תוספת ולא אחד מתנאי כתובה"**, דא האט זי גארנישט. פארוואס? ווייל דא, **"שהרי מעשיה גרמו לה להיאסר על בעלה"**. אויך דארף מען גיין צוריק צו דער שאלה...

ר' יצחק: וועמענס שולד איז עס.

ר' יואל אשר: דא איז דאך זיכער איר שולד, ווייל זי, מיט'ן מזנה זיין האט זי זיך גע'אסר'ט אויף דעם בעל. איז איר שולד, ער דארף גארנישט צאלן. זייער גוט.

הלכה ז': די דינים פון נדוניא

ר' יואל אשר: ביז יעצט האבן מיר געלערנט די כתובה, אבער וואס טוט זיך מיט נדוניא? די פרוי האט ארויסגעברענגט נדוניא ביי איינער פון די קוועסטשענעבל חתונות. איז אזוי, **"והיאך דין נשים אלו בנדוניא שלהן"**, די אויסגערעכנטע נשים.

זאגט דער רמב"ם: **"כל אשה שנדוניתה קיימת"**, ס'איז נאך גאנץ, **"אפילו זינת"**, אפילו אויב דער פאל רעדט מען פון זינת, וואס זי האט באקומען די ווייניגסטע, אבער דאס וואס איז נאך קיים איז דאך נאך אירס, **"נוטלת שלה והולכת"**. **"ואם היתה שניה או מחייבי עשה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה, או שהיתה אילונית או מחייבי לאוין והכיר בה, הרי היא בנדוניתה ככל הנשים"**, האט זי דעם זכות נדוניא אזוי ווי אלע נשים.

ר' יצחק: ס'טייטש,

ר' יואל אשר: בלייבט דאס נכסי מלוג, נכסי צאן ברזל אזוי ווי אייביג.

ר' יצחק: זי באקומט וואטעוועך ס'קומט זיך איר, דעם קרן פון נכסי מלוג, און די נכסי צאן ברזל וואס

ר' יואל אשר: איז נישט מער קיים

ר' יצחק: דארף דער מאן יא באצאלן. ס'הייסט, די פריערדיגע וואס טאקע זיי האבן נישט קיין כתובה, אבער זיי האבן יא די נדוניא.

ר' יואל אשר: [[#2]] איז דער רמב"ם מסביר, וואס איז דאס? אז נכסי צאן ברזל איז **"חייב באחריותן"**.

ר' יצחק: זיי האבן דא געמאכט א סעיף,

ר' יואל אשר: ס'איז א טעות. דער רמב"ם איז מסביר וואס איז **"ככל הנשים"**, אז **"נכסי צאן ברזל חייב באחריותן, ונכסי מלוג מה שנגנב או אבד אבד לה"**.

ר' יצחק: וואס שטייט דא א סעיף? סתם א טעות. אקעי, יא.

דער פארקערטער דין ביי לא הכיר בה

ר' יואל אשר: וואס טוט זיך, **"היתה אילונית או מחייבי לאוין ולא הכיר בה"**, איז **"כל מה שאבד או נגנב או בלה"** ניין,

ר' יצחק: די אותיות איז ממש א טעות גמור. ס'איז דער דרוק,

ר' יואל אשר: רייט?

ר' יצחק: ער טיילט אפ די הלכה ממש אינמיטן א סענטענס. ווירד אויס. אקעי, יא. טאמער איז ער געווען פון די וואס אילונית אדער חייבי לאוין ולא הכיר בה, וואס דעמאלטס – לאמיר דאך שוין פארגעסן נאכאמאל. וואס איז דער חילוק פון אילונית און חייבי לאוין פון לא הכיר בה? וואס דעמאלטס האבן זיי נישט קיין כתובה. רייט.

ר' יואל אשר: איז דעמאלטס, וואס טוט זיך אבער מיט דער נדוניא?

ר' יצחק: ניין, **"כל מה שאבד"**, געוויסע פרטים פון דעם.

ר' יואל אשר: יא, **"כל מה שאבד או נגנב או בלה עד שנשחק מנכסי צאן ברזל אין הבעל חייב"**. וואס איז שוין נאבד אדער פארלוירן געווארן, ס'איז שוין נישטא גארנישט, איז דער בעל זיך מיט נדוניא? די פרוי האט ארויסגעברענגט נדוניא ביי איינער פון די קוועסטשענעבל חתונות, איז אזוי: **"והיאך דין נשים אלו בנדוניא שלהן"**, די אויסגערעכנטע נשים. זאגט דער רמב"ם: **"כל אשה שנדוניתה קיימת"**, ס'איז נאך גאנץ, **"אפילו זינת"**, אפילו אויב דער פאל רעדט מען פון זינת, וואס זי האט באקומען די ווייניגסטע, אבער דאס וואס איז נאך קיים איז דאך נאך אירס, **"נוטלת שלה והולכת"**. **"ואם היתה שניה או מחייבי עשה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה, או שהיתה אילונית או מחייבי לאוין והכיר בה, הרי היא בנדוניתה ככל הנשים"**, האט זי דעם זכות נדוניא אזוי ווי אלע נשים.

ר' יצחק: ס'טייטש,

ר' יואל אשר: בלייבט דאס נכסי מלוג, נכסי צאן ברזל אזוי ווי אייביג.

ר' יצחק: זי באקומט וואטעוועך ס'קומט זיך איר, דעם קרן פון נכסי מלוג, און די נכסי צאן ברזל וואס

ר' יואל אשר: איז נישט מער קיים

ר' יצחק: דארף דער מאן יא באצאלן. ס'הייסט, די פריערדיגע וואס טאקע זיי האבן נישט קיין כתובה, אבער זיי האבן יא די נדוניא.

ר' יואל אשר: [[#2]] איז דער רמב"ם מסביר, וואס איז דאס? אז נכסי צאן ברזל איז **"חייב באחריותן"**.

ר' יצחק: זיי האבן דא געמאכט א סעיף,

ר' יואל אשר: ס'איז א טעות. דער רמב"ם איז מסביר וואס איז **"ככל הנשים"**, אז **"נכסי צאן ברזל חייב באחריותן, ונכסי מלוג מה שנגנב או אבד אבד לה"**.

ר' יצחק: וואס שטייט דא א סעיף? סתם א טעות. אקעי, יא.

דער פארקערטער דין ביי לא הכיר בה

ר' יואל אשר: וואס טוט זיך, **"היתה אילונית או מחייבי לאוין ולא הכיר בה"**, איז **"כל מה שאבד או נגנב או בלה"** ניין,

ר' יצחק: די אותיות איז ממש א טעות גמור. ס'איז דער דרוק,

ר' יואל אשר: רייט?

ר' יצחק: ער טיילט אפ די הלכה ממש אינמיטן א סענטענס. ווירד אויס. אקעי, יא. טאמער איז ער געווען פון די וואס אילונית אדער חייבי לאוין ולא הכיר בה, וואס דעמאלטס – לאמיר דאך שוין פארגעסן נאכאמאל. וואס איז דער חילוק פון אילונית און חייבי לאוין פון לא הכיר בה? וואס דעמאלטס האבן זיי נישט קיין כתובה. רייט.

ר' יואל אשר: איז דעמאלטס, וואס טוט זיך אבער מיט דער נדוניא?

ר' יצחק: ניין, **"כל מה שאבד"**, געוויסע פרטים פון דעם.

ר' יואל אשר: יא, **"כל מה שאבד או נגנב או בלה עד שנשחק מנכסי צאן ברזל אין הבעל חייב"**. וואס איז שוין נאבד אדער פארלוירן געווארן, ס'איז שוין נישטא גארנישט, איז דער בעל

נישט חייב, **"שהרי היא נתנה לו רשות להיותן אצלו"**. און די הלכה איז דאך מ'האט געלערנט פריער אז אלעמאל מיט דין שומרים באמת דארף דער מאן נישט באצאלן,

ר' יצחק: יא? נכסי צאן ברזל און נכסי מלוג איז א חילוק. דער רמב"ם זאגט אזוי: אלע פון די מענטשן וואס האבן נישט קיין כתובה, אבער ס'איז וועגן איינער פון די ריזענס, איינער פון די חייבי לאוין וואס מ'פארסט זיי צו מוציא זיין, איז נכסי צאן ברזל דארף ער נישט צאלן. געווינליך, נכסי צאן ברזל דארף ער יא צאלן,

ר' יואל אשר: נכסי מלוג דארף ער נישט צאלן.

ר' יצחק: דא גייט פונקט פארקערט. נכסי צאן ברזל דארף ער נישט צאלן, און נכסי מלוג דארף ער יא צאלן. איז דער רמב"ם מסביר פארוואס. יא, זאגט דער רמב"ם.

ר' יואל אשר: סאו נכסי צאן ברזל האט זי געגעבן אויף מיין אחריות. האט ער דאך רשות.

ר' יצחק: זי האט יא חתונה געהאט, זי האט נישט חתונה געהאט, זי האט'ס מיר געגעבן. קענסט נישט האבן קיין טענות אויף אים. ער איז נישט מחויב צו צאלן, ווייל דער חיוב גייט אוועק, ווייל די כתובה איז געווארן אויס. אבער זי קען נישט האבן קיין טענות אז ס'איז פארלוירן געווארן. אבער נכסי מלוג, וואס איז אירס, דארף ער יא צאלן ווייל ס'איז דאך אירס.

ר' יואל אשר: עטס דער דין אז ביי נכסי מלוג קען ער אויפעסן די פירות, האט ער נישט. ממילא אויך אבד אדער נגנב וועט ער דארפן

ר' יצחק: צאלן ווייל ס'איז אירס. נישט ווי אלע אנדערע זאכן ביי נכסי מלוג. נכסי מלוג איז טייטש זי איז נישט מכניס לו, ס'איז אירס. עז דעט ס'איז געווען ס'האט זיך אויסגעשטעלט אז ער האט נישט קיין רעכט.

ר' יואל אשר: רייט. סאו די זאכן וואס זענען נאך גאנץ אויך ביי נכסי צאן ברזל איז אירס, דארף ער איר געבן. נאר דאס וואס איז שוין נישט דא, דער בעל דארף עס באצאלן,

ר' יצחק: אין אזא פאל דארף ער נישט באצאלן. רייט.

הלכה י': דין נדוניא ביי א ממאנת, א מזנה, און אן עוברת על דת

ר' יואל אשר: [[#3]] און וואס טוט זיך מיט ממאנת ביי דעם? זאגט דער רמב"ם, **"הממאנת אין לה בליות כלל"**, קען גארנישט נעמען פון וואס איז געבליבן פון

ר' יצחק: די נכסי מלוג נכסי צאן ברזל. פארוואס?

ר' יואל אשר: **"שאין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או נגנב בין מנכסי מלוג"**,

ר' יצחק: **"בין מנכסי צאן ברזל. אלא נוטלת הנמצא לה"**,

ר' יואל אשר: זי קען נעמען וואס זי טרעפט פון די נמצא.

ר' יצחק: וואס איז טייטש **"הנמצא לה"**?

ר' יואל אשר: וואס איז נאך גאנץ? יא, ס'איז נישט נאבד געווארן **"ויוצאה"**.

ר' יצחק: ס'איז אינטערעסאנט,

ר' יואל אשר: א ממאנת איז די ערגסטע. מ'גיבט נישט גארנישט. גארנישט פון וואס ס'איז נישט נמצא. פארוואס? ווייל זיי האבן קיינמאל נישט קיין חתונה געהאט, אזוי ווי איך זאג, ניין? איי דאנט נאו. פארוואס האסטו עס אריינגעלייגט אין מיין הויז? ווער האט פון דיר געבעטן? ס'איז נגנב געווארן? איך דארף דיר צאלן? מ'קען די פרוי בכלל נישט.

ר' יצחק: שטעלט זיך יעצט ארויס אז כ'האב זי קיינמאל נישט געקענט.

ר' יואל אשר: אקעי. יעצט גייען מיר צו נאך אויף די פרטים, ביי דער זנות. **"מי שזנת תחת בעלה"** וואס מ'האט געזאגט אז זי האט נישט קיין כתובה לא עיקר ולא תוספת. אבער וואס טוט זיך מיט די נכסי מלוג נכסי צאן ברזל? ער זאגט **"אין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או"**

ר' יצחק: **"נגנב מנכסי צאן ברזל שלה"**,

ר' יואל אשר: **"אין צריך לומר"** ער האט געזאגט אזוי,

ר' יצחק: אויב, וואס איז קיים נעמט זי. דאס איז א קלאר, אלעמאל וואס איז קיים נעמט זי.

ר' יואל אשר: וואס איז אירס. אירס נעמט זי.

ר' יצחק: רייט. כאילו וואס איז קיים בעין, וואס איז דא, זי האט געברענגט א שטול, איז זי נעמט אהיים די שטול. יעצט, וואס ער דארף צאלן, פארלירט זי. אפילו נכסי צאן ברזל, וואס איז ממש א התחייבות, אויך פארלירט זי. וואס? וואס איז נישט דא, און ער דארף נאר צאלן דאס וואס איז געווען, ער דארף נישט צאלן גארנישט, רילי טעקניקלי. כביכול מנכסי מלוג וואס איז נישט דא, אז ס'איז נישט דא איז נישט דא,

ר' יואל אשר: רייט? אלעמאל וואס איז נישט דא איז נישט דא.

[[#4]] זאגט דער רמב"ם: **"ולא המזנה בלבד"**, וועו מ'זאגט מזנה מיינט מען צו זאגן, וועו מ'זאגט שיקצה, וועו מ'זאגט...

ר' יצחק: נאר זאכן וואס זענען בגדר זנות,

ר' יואל אשר: נישט ממש זנות אשת איש, נאר **"אף העוברת על דת משה או על דת יהודית"**. יעדער איינער וואס איז עובר על דת משה ודת יהודית, וואס דער רמב"ם גייט באלד מסביר זיין וואס ס'איז, **"או היוצאה משום שם רע"**, איינע וואס מ'הייסט דעם מאן ארויפגעבן א גט וועגן זי

ר' יצחק: האט א שם רע,

ר' יואל אשר: טייטש מ'האט געהערט אז נישט קיין ממש זנות, ס'איז נישט געווען מיט עדים כדת ממש אז זי ווערט אסור על בעלה, נאר אפילו אין אזוינע לעווע, **"אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא תנאי מתנאי כתובה"**. אויך העוברת על דת משה ויהודית באקומט נישט די אלע זאכן. **"וכל אחת מהן נוטלת הנמצא מנדוניתה"**, אבער וואס איז נאך יא דא פון דער נדוניא,

מעגן די אלע פרויען, **"כל אחת מהן נוטלת הנמצא מנדוניתה ויוצאה"**. טייטש מ'האט נישט באשאפן עפעס א נייעם קנס אז זי פארלירט אירס.

ר' יצחק: וואס ס'איז אירס איז אירס.

ר' יואל אשר: "ואין הבעל חייב לשלם כלום",

ר' יצחק: "לא מה שפחת ולא מה שאבד". דאס איז דער כלל פון, דאס איז דער לאועסט לעוועל כאילו.

ר' יואל אשר: זינתה אדער נישט נאר זינתה,

ר' יצחק: די עוברת על דת משה ויהודית, איז אז וואס איז דא בעין קען זי אהיימנעמען, אבער ער איז גארנישט שולדיג צו געבן. יא? יא.

הלכה י"א: עוברת על דת משה

ר' יואל אשר: [[#5]] שוין, זאגט דער רמב"ם, וואס טייטש עוברת על דת משה? זאגט דער רמב"ם: **"ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת משה"**.

ר' יצחק: יא.

ר' יואל אשר: ס'זעט אויס ס'איז דא א חילוק צווישן דת משה און דת יהודית. דת יהודית איז מנהגים, און דת משה...

ר' יצחק: כ'וויל נאר זאגן זייער קלאר, די ביידע פון די אלע זאכן זענען זאכן וואס עס שטערט פאר אים. ס'מיינט נישט א שיקצה סתם אז זי איז מחלל שבת, ס'שטייט נישט אין די הלכות. ס'איז אלעס א זאך אזוי ווי זנות, ס'איז אלעס ענפים פון זנות. ס'איז דא זנות וואס זי איז בוגד אינגאנצן מבעלה, ס'איז דא זנות וואס זי איז אביסל בוגד. ס'איז דת משה איז דא אזוי ווי איך גיי ליינען משה רבינו זאגט וואס אן אידישע פרוי דארף זיך פירן, און אויב נישט איז זי א שטיקל מזנה. ס'איז דא דת יהודית וואס איז נישט מדאורייתא נאר דער מנהג ישראל איז אז פרויען פירן זיך מיט געוויסע הנהגות צניעות. שטימט? אבער די אלע זאכן זענען ענפים פון צניעות. נישט אז סתם אז זי איז מחלל שבת און עס שטערט אים נישט, ס'איז בכלל נישט דער נושא. עס שטייט נישט אזא זאך.

די פרטים פון עוברת על דת משה

ר' יצחק: [[#6]] יא. זאגט דער רמב"ם: דו האסט א ליסט, יא?

ר' יואל אשר: דאס זענען די זאכן וואס הייסן עוברת על דת משה. זאגט דער רמב"ם:

* **"יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי"**. זי גייט ארויס בשוק מיט די האר פון איר קאפ אויפגעדעקט.

* **"או"** א פרוי וואס איז **"נודרת או נשבעת ואינה מקיימת"**. א פרוי וואס נעמט נישט ערנסט הלכות פון נדרים, זי מאכט נדרים אדער שבועות און זי פאלגט נישט.

* **"או ששימשה מיטתה והיא נידה"**.

ר' יצחק: מ'דארף נאר זאגן, זייער וויכטיג. די גמרא איז מסביר אז וואס גייט עס דעם מאן אן אז זי איז נודרת ואינה מקיימת? זי גייט אין גיהנם! דער תירוץ איז אז ס'איז דא א כלל אז וועד ס'איז נודר ואינו מקיים זיינע קינדער שטארבן. זיי ווילן נישט זיינע קינדער זאלן שטארבן.

ר' יואל אשר: שאד פאר דער פעמילי, זאכן וואס שאדט פאר דער משפחה,

ר' יצחק: פאר זיי. רייט. אדער זי איז משמש נידה,

ר' יואל אשר: פשוט. **"או ששימשה נידה"**, זי איז אים מכשיל מיט נידה,

ר' יצחק: רייט, ס'איז א דרך עבירה,

ר' יואל אשר: די געהאפטע כלי זייער. רייט,

* **"או"** וועז זי באקט פאר אים חלה אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט מעשה ידיה זי דארף אנגרייטן די חלה פאר דעם מאן, אבער זי נעמט נישט אראפ פון דעם חלה. **"אינה קוצה לה חלה"**.

ר' יצחק: עס קומט אויס ער עסט טבל.

ר' יואל אשר: ער עסט טבל.

* **"או"** אנדערע אופנים: **"שהאכילה את בעלה דברים אסורים. אין צריך לומר כגון שקצים ונבילות אלא דברים שאינן מעושרין"**, זי נעמט נישט קיין מעשר. רייט.

וויאזוי ווייסט מען אז זי איז אים מכשיל?

ר' יצחק: [[#7]] און יעצט זאגט דער רמב"ם וויאזוי וועט מען וויסן אז דאס איז א פאקט. **"והיאך ייודע דבר זה?"**

ר' יואל אשר: וויאזוי, דארף נישט זיין עדים וואס האבן איר געכאפט נאר **"כגון שאמרה לו פירות אלו פלוני כהן תיקנם לי"**. דער מאן קומט אריין, וועד האט געזומען חלה? זאגט זי יענער און יענער כהן. **"ועיסה זו פלוני הפריש לי חלתה"**.

ר' יצחק: אדער דער כהן האט געזומען תרומות ומעשרות.

ר' יואל אשר: אדער זאגט זי **"פלוני החכם טיהר לי את הכתם"**. און למעשה **"אחר שאכל או בא עליה שאל אותו פלוני"**. פארוואס דארף זיין דווקא אחר, זעט מען דא. **"שאל אותו פלוני ואמר לא היו דברים מעולם"**. ס'דארף זיין אז נישט אז זי האט אים געטרייט מכשיל זיין נאר אז ס'איז געלונגען.

ר' יצחק: אינטערעסאנט.

ר' יואל אשר: וועד זאגט וואס איז טאקע פשט אין דעם רמב"ם,

ר' יצחק: יא,

ר' יואל אשר: איך ווייס. וואס? זי קען זאגן איך וואלט דיר געזאגט די לעצטע מינוט,

ר' יצחק: איך ווייס? קען זיין. אקעי. **"וכן"**, זייער גוט, און דער פלוני חכם זאגט ס'הייבט זיך נישט אן, ער האט קיינמאל נישט געקענט די פרוי, זי האט קיינמאל נישט געפרעגט דאס, אדער פארקערט ער האט איר געזאגט אז ס'איז יא טריפה וכדומה. **"וכן"** דאס הייסט, נאך אן אופן וויאזוי מען קען וויסן אז זי טוט א דבר אסור, זי איז אים מאכיל אדער מכשיל מיט אן איסור.

ר' יואל אשר: "וכן אם הוחזקה נידה בשכנותיה ואמרה לבעלה טהורה אני ובא עליה". די שכנים ווייסן אז זי איז א נידה, ווייל זי

האט זיך אנגעטוהן בגדי נידות אדער וואס וכדומה, און זי זאגט: **"טהורה אני ובא עליה"**.

שמועס בדרך דרוש: אדם הראשון און חוה

ר' יואל אשר: ס'איז אינטערעסאנט, וויאזוי לויט דעם שטיקל הלכה, מ'קען מאכן דרוש פון דעם, האט אדם געדארפט גיין גט'ן חוה,

ר' יצחק: יא? ווייל זי האט אים מאכיל געווען,

ר' יואל אשר: מאכיל געווען עץ הדעת. מאכיל געווען עץ הדעת, זי איז עובר אויף דת משה ויהודית.

ר' יצחק: האט מען מגרש געווען אדם אנשטאט חוה,

ר' יואל אשר: כ'מיין ביידע, ביידע מגרש געווען.

ר' יצחק: אקעי, לאמיר גיין ווייטער.

ר' יואל אשר: זעט אויס וועט מ'זאגט פלוני החכם, ממילא וועט מ'זאגט פלוני הנחש, דאס העלפט נישט. ממילא,

ר' יצחק: ווייל די גמרא זאגט אז מ'האט געקענט זאגן אז ס'איז איין טענה למעשה ס'איז יא, דער נחש האט געהאט א תירוץ, פון דברי הרב ודברי התלמיד. איי דאנט נאו. על כל פנים, דאס איז דת משה. דאס איז אלע זאכן וואס זענען אסור דאורייתא, און זי איז אים מכשיל אדער זי טוט זאכן.

הלכה י"ב: דת יהודית

ר' יואל אשר: "ואי זו היא דת יהודית?" וואס איז דת יהודית, וואס פאר דעם קען מען אויך נעמען.

ר' יצחק: זייער קיוט ביי דע וועי, ס'איז דא תורה פון, די רעליגיע, "דת" טייטשט חוק, געזעץ, די תורה, די רעליגיע פון משה, ס'איז דא די רעליגיע פון יהודית. וועי איז יהודית?

ר' יואל אשר: די אידישע רעליגיע. ניין, דער לשון נקבה איז אויף דעם ווארט דת.

ר' יצחק: יהודית מיינט אידענעס, רייט? די דת פון די אידענעס. נישט די אידישע דת, ניין,

ר' יואל אשר: דת יהודית מיינט די אידענעס.

ר' יצחק: א, די דת פון וויאזוי יהודיות פירן זיך, א. יהודי, והיהודית. אזוי מיין איך.

ר' יואל אשר: "הוא מנהג הצניעות", אזוי זאגט ער, **"הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל. ואלו הן הדברים"**,

ר' יצחק: זיי האבן זיך אן אייגענע רעליגיע,

ר' יואל אשר: דאס זענען מנהגי הצניעות. אויב איינער וויל וויסן וואו שטייט הלכות צניעות, דא שטייט הלכות צניעות.

ר' יצחק: מיין טאכטער הייסט יהודית, זי גייט מאכן א סטאיל וואס

ר' יואל אשר: גייט הייסן דת יהודית.

ר' יצחק: יא. ווייל דאס איז די זאך,

ר' יואל אשר: "ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן דער גדר פון דת יהודית און מנהגי הצניעות

ר' יואל אשר: "יהודית" מיינט אידישקייט,

ר' יצחק: רייט? דת פון אידישקייט. נישט אן אידישע דת. ניין, "דת יהודית" מיינט אידישקייט.

ר' יואל אשר: דת יהודית, אזוי מיינען זיי.

ר' יצחק: "הוא מנהג הצניעות", אזוי זאגט ער.

ר' יואל אשר: "הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל. ואלו הן הדברים," זיי האבן זיך אן אייגענע רעליגיע.

ר' יצחק: דאס זענען די מנהגי הצניעות.

ר' יואל אשר: סא אויב איינער וויל וויסן וואו עס שטייט הלכות צניעות – דא שטייט הלכות צניעות. מיין טאכטער,

ר' יצחק: מיין טאכטער הייסט יהודית, זי גייט מאכן א סטאף וואס גייט הייסן "דת יהודית".

ר' יואל אשר: "ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת יהודית:" ס'זאל נישט זיין צו א

ר' יצחק: גרויסע סתירה מיט דער דת משה. ענייוועס, יא.

ארויסגיין אין גאס אן א רדיד

ר' יואל אשר: וואס זענען די זאכן וואס הייסן עוברת על דת יהודית? וואס זענען די מנהגי הצניעות? וועך זי איז **"יוצאה לשוק או למבוי מפולש,"** זי גייט ארויס, נישט צום רשות הרבים מיט איר ראשה גלוי, נאר **"בראשה פרוע ואין עליה רדיד כשאר הנשים"**. דער רמב"ם טייטשט אזוי,

ר' יצחק: ער טייטשט אז זי גייט – אירע האר זענען יא צוגעדעקט, אבער זי גייט נישט אינגאנצן,

ר' יואל אשר: נישט גוט צוגעדעקט.

ר' יצחק: נישט מיט דעם רדיד, רייט.

ר' יואל אשר: דער ריכטיגער וועג צוצודעקן די האר איז מיט א רדיד. זי איז ראשה פרוע: ס'איז עפעס צוגעדעקט, מיט א מטפחת, אבער נישט מיט קיין רדיד. איך ווייס נישט אין אונזער היינטיגער מציאות וואס דאס מיינט.

שמועס: דער חיוב פון א רדיד לויט דעם מנהג המקום

ר' יצחק: איז אייגנטליך דער רמב"ם – דער רמב"ם זאגט נישט אז,

ר' יואל אשר: דער רמב"ם האט אויסגערעכנט אין הלכות כסות פון א רדיד.

ר' יצחק: ס'איז משמע פריער אז נישט יעדער איינער מוז גיין מיט א רדיד,

ר' יואל אשר: נאר אויב ס'איז דער מנהג.

ר' יצחק: *סא זעט מען אז דא גייט עס פון די מקומות וואס מען פירט זיך, אזוי מוז מען זאגן. אבער דעמאלטס איז זייער שווער: אלזא דער רמב"ם זאגט עס נישט קלאר, אבער ס'מוז אזוי זיין. ווייל דער רמב"ם זאגט דאך קלאר אז ער דארף נישט צאלן פאר א

רדיד נאר אין מקומות וואס דער מנהג איז אז מען גייט נישט אינדרויסן נאר מיט א רדיד.* סא איי דאנט נאו.

אקעי, סא, אבער דאס ווארט איז: דאס איז דער דת, *ווייל ס'איז א פראבלעם: ווייל אין דער משנה שטייט **"יוצאה וראשה פרוע"**, און די גמרא זאגט אז דאס איז דאך א דאורייתא, ממילא מוז מען זאגן אז ס'רעדט זיך פון א קלענערן לעוועל פון ראשה פרוע. סא דער רמב"ם רופט עס "ראשה פרוע" ווייל די משנה רופט עס אזוי, אבער נישט טעקניקלי ראשה פרוע; ס'איז נאר אז זי גייט – אויף אידיש זאגט מען "זי גייט אויפגעדעקט", זי גייט נישט אויפגעדעקט, זי גייט נאר נישט מיט דעם ספעשל, מיט דעם נעקסט לעוועל, וואטעוועך עס איז.*

שפינען אין מארק און ציען אויפמערקזאמקייט

ר' יואל אשר: "או" – נאך זאכן, נאך אן עבירה על דת יהודית: **"שהיתה טווה בשוק"**, זי זיצט אין דער גאס און זי פלעכט, **"וורד וכיוצא בו כנגד פניה"**, זי לייגט עפעס א בלום כנגד פניה, אדער **"על פדחתה או על לחיה"**, זי טוט זיך עפעס אן פענסי זאכן וועך זי איז טווה בשוק, **"כדרך שעושות הגויות הפרוצות"**. פשט איז: זי מאכט זיך כתם ווי זי איז פלעין, זי איז טווה, זי דאזענט מיינד קיינעם, באט עכט איז זי דארטן ווייל זי וויל מ'זאל איר אנקוקן, ווייל זי לייגט אן שיינע זאכן כנגד פניה. עפעס א בלום,

ר' יצחק: קען איך פארשטיין, אקעי. "פדחתה" איז דער שטערן,

ר' יואל אשר: "או על לחיה", טוט זי אן עפעס א בלום,

ר' יצחק: עפעס אזא ענין וואס

ר' יואל אשר: ציט עקסטער אטענשאן מיט א וועג ווי זי טוט זיך אן אין דער גאס.

"או שטווה בשוק ומראה זרועותיה לבני אדם", וועך זי פארעט זיך מיט איר סחורה עפנט זיך אויף איר קלייד און מ'קען זען מער פון איר גוף, אירע זרועות, יא, די זרוע, יא.

ר' יצחק: "או שהיתה משחקת עם הבחורים",

ר' יואל אשר: זי שפילט זיך, זי האט שחוק וקלות ראש מיט די בחורים, מיט די מענער.

תובעת תשמיש בקול רם

ר' יואל אשר: "או שהיתה תובעת התשמיש מבעלה בקול רם", מיר האבן געלערנט אז א פרוי זאל נישט זיין תובע בפה,

ר' יצחק: *איך האב זיך שוין דעמאלטס געשלאגן מיט אייך אז דא זעסטו א קלארע ראיה אז יענץ איז א נושא פון צניעות. כאילו ס'איז א געוויסער חוסר צניעות כלפי בעלה, און דא גיט ער א גוזמא:* **"עד ששכנותיה שומעות אותה**

ר' יואל אשר: מדברת על עסקי תשמיש", ס'איז א געוויסע צניעות ווייל יענער וועט הערן,

ר' יצחק: יענער הייבט זיך שוין אן – דאס איז דער טייטש: דארט שטייט "תובעת בפה" איז אפשר א קלענערער לעוועל פון דעם, אבער דאס איז דער גרעסטער לעוועל וואס

ר' יואל אשר: *הייסט, מיר האבן געלערנט אז אויב איינער מאכט א קידושין נאר על דעת אז מ'זאל יא קענען רעדן צו די שכנים וועגן עסקי תשמיש, איז עס נישט קיין קידושין.*

ר' יצחק: *רייט, אבער אויך אין דעם רמב"ם, אויב דו געדענקסט אין דער ענד פון פרק י' וואטעוועך ס'האט זיך געענדיגט, האט ער געזאגט אז אן אשה זאל אויך זיין צנוע **"ולא תתבע בפה"**. דו זעסט אז די תביעה בפה איז נישט קיין ענין פון בינו לבינה, נאר ס'איז א געוויסע – וועך זי רעדט הויך, איינער קען הערן, אדער אפילו אויב נישט, ס'איז עפעס נישט קיין צניעות, זעסטו ווייטער.*

מקללת אבי בעלה בפני בעלה: דער גדר פון צניעות און איידלקייט

ר' יואל אשר: אוי, נאך א זאך: **"או שהיתה מקללת אבי בעלה בפני בעלה"**, זי שעלט איר שווער.

ר' יצחק: זייער גוט, לא בפני בעלה מעג זי. נישט צניעות, דת יהודית.

ר' יואל אשר: לא בפני בעלה איז... נו נו, אבער זי גייט אין פראנט פון אים און זאגט אלע זאכן. *מ'רעדט פון דת יהודית: ס'איז עפעס אזא מין ברייטקייט, ס'איז דאס פארקערטע פון צניעות,*

ר' יצחק: מ'רעדט נישט דא אז זי איז א שלעכטע, ער זאגט אז דאס איז...

ר' יואל אשר: אזוי ווי נודרת איז א שלעכטע זאך.

ר' יצחק: *זי טוט אים ווי זאכן. ניין, ס'איז אינטערעסאנט: דו זעסט אז פריער, וועך דער רמב"ם האט געזאגט "מכבדת את בעלה", איז עס אויך א פארט פון צניעות. דאס איז נישט ממש צניעות, דאס איז א מין איידלקייט. א גרויסער פייט, זי שעלט, אבער ס'איז פלעין – דאס הייסט, מ'מעג פייטן אמאל, אבער מ'טאר נישט שעלטן דעם טאטן אין פראנט פון אים. אזוי ווי אמאל, דו ווייסט אז א מענטש שעלט א מענטש, שעלט ער נאך זיין טאטן אויך; שעלט אים, נישט זיין טאטן, האט א שיעור. עפעס אזוי.* און דא זעט מען ווייטער. יא, זעט מען אז ס'איז דא נאך מנהגים פון צניעות וואס עס...

הלכה י"ג: תקנת עזרא און דער חילוק צווישן א מבוי און א חצר

ר' יואל אשר: אז מ'רעדט שוין וועגן צניעות, זאגט דער רמב"ם נאך מנהגי צניעות וואס עזרא האט מתקן געווען. יא. **"עזרא תיקן שתהיה האשה חוגרת בסינר תמיד בתוך ביתה משום צניעות"**. זייער גוט. עזרא האט מתקן געווען עפעס א סארט אונטערוועש וויאזוי זי זאל גיין אנגעטוהן **"בתוך ביתה משום צניעות"**. "בתוך ביתה" מיינט אפילו וועך זי גייט ארום...

ר' יצחק: אז זי טוט זיך

ר' יואל אשר: אויס איר קלייד זאל זי נאך אלץ זיין גוט אנגעטוהן, יא? ס'איז אזוי? **"ואם לא חגרה"**, זאגט דער רמב"ם,

ר' יצחק: דאס מיינט אין דערהיים, וואס אמאל טוט מען זיך אן עפעס אזא...

ר' יואל אשר: *דער רמב"ם האט עס געברענגט ווייל ער ברענגט דאך אלע הלכות, און ער ברענגט עס דא ווייל דא רעדט מען פון צניעות. אבער ער זאגט: דאס הייסט נאכנישט עוברת על דת, די תקנת עזרא. די פריערדיגע זאכן איז עס ממש דת יהודית. דאס איז א תקנה, אן עקסטערע חשוב'ע זאך.*

ר' יצחק: נישט קיין תקנה.

ר' יואל אשר: "ואם לא חגרה אינה עוברת על דת ולא הפסידה כתובתה. וכן אם יצאת בראשה פרוע מחצר לחצר", נישט אין דער חצר מפולש. **"מחצר לחצר בתוך המבוי"**, זי גייט נישט אריין אין דעם פלאץ וואו ס'דרייען זיך גאר אסאך מענטשן. **"הואיל ושערה מכוסה במטפחתה אינה עוברת על דת"**. *ס'טייטשט, וועט מ'גייט בגילוי ממש, דעמאלטס אפילו בחצר. אבער וועט ס'איז דער מצב ביניים – עפעס צוגעדעקט איז עס – איז עס נאר א פראבלעם אויב גייט מען אין*

ר' יצחק: *דעם מבוי מפולש. זייער גוט. אינטערעסאנט. אבער די האר רעדט דער רמב"ם אויכעט: אפילו דא דארפן יא די האר זיין צוגעדעקט, אלזא דער רמב"ם רעדט אז ס'דארף זיין צוגעדעקט די האר, נאר ס'דארף זיין...*

ר' יואל אשר: אבער בדיעבד קיין עוברת על דת איז מען נאכנישט אויב איז מען אזוי אין דער חצר, אדער מחצר לחצר, יא.

הלכה י"ד: די פאדערונג פון התראה און עדים ביי עוברת על דת

ר' יצחק: אקעי. מ'האט נאך א פאר מינוט, לאמיר לערנען ווייטער. זאגט דער רמב"ם: וויאזוי ארבעט די עוברת על דת? סתם אז ער זאגט... רייט,

ר' יואל אשר: וועט ווערט מען אן עוברת על דת? זי איז איינמאל בטעות ארויסגעגאנגען נישט צוגעדעקט, ווערט מען נאכנישט אן עוברת על דת, נאר **"צריכה התראה ועדים"**. מ'וויל דאך דא טוהן א גרויסע זאך – אים מחייב זיין א גט און איר צונעמען די כתובה – דארף זיין א התראה ועדים. נאר נאכדעם **"תפסיד כתובתה"**.

אבער **"עברה בינו לבינה"**, זי האט עובר געווען על הדת וועט נאר זיי ביידע האבן מיטגעהאלטן, **"וידע שהיא עוברת על דת והתרה בה בלא עדים"**, ער האט איר געווארנט אבער אן עדים, **"וחזרה ועברה הוא טוען ואומר עברה אחר התראה"**, איך האב איר געווארנט און זי האט עובר געווען, **"והיא אומרת לא עברתי כלל או לא התרו בי"**, איז אזוי: **"אם רצה להוציא"**, היות ער האט נישט פולע נאמנות, ער איז דאך אן עד אחד, **"אם רצה להוציא"**, מיט א כתובה לאזט מען אים, **"הרי זה נותן כתובה אחר שתישבע שלא עברה"**.

ר' יצחק: מאכן א שבועה אויף צו נעמען די כתובה.

ר' יואל אשר: זי קען מאכן א שבועה אז זי וויל יא נעמען די כתובה. **"שאם תודה שעברה אחר התראה אין לה כלום"**, אויב זי איז מודה אז זי האט עובר געווען נאך א התראה, דעמאלטס פארלירט זי טאקע. *דאס איז טייטש: לכתחילה דארף זיין א התראה ועדים, אבער אויב עס איז נישטא, בדיעבד אז זי איז מודה, הייסט עס אויך אזוי ווי התראה געווען.*

ר' יצחק: *זיכער, אבער ער זאגט אז אפילו וועגן דעם, אפילו ווען ער וויל איר מוציא זיין אן דעם, קען ער איר מוציא זיין, אבער ער מוז איר געבן די כתובה, בתנאי אז זי שווערט פאר'ן... וואס איז די שבועה? דאס איז דאך א זאך וואס זי קען אליין טענה'ן אז זי האט נישט עובר געווען, אדער נישט עובר געווען בהתראה, וואטעווער; סאו קומט דאך אויס אז זי נעמט דאס געלט בשם איר נישט-הודאה, אויף דעם דארף מען שווערן.* יא? יא. דאס איז דער טייטש עוברת על דת.

הלכה ט"ו: יוצאה משום שם רע און דבר מכוער

ר' יואל אשר: די נעקסטע זאך איז געווען: א פרוי וואס האט א שם רע אויף אן ענין פון זנות אדער וואס, קען ער איר אויך דעמאלטס ארויסגעבן אן א כתובה. **"כיצד היא יוצאה משום שם רע? כגון שהיו שם עדים שעשת דבר מכוער ביותר"**, מען זעט א דבר מכוער ביותר, **"שהדברים מראין שהיתה שם עבירה"**,

ר' יצחק: א זאך וואס דאס איז אזא,

ר' יואל אשר: א ראיה, סירקאמסטענשל עווידענס קוקט מען אן. א ראיה, סירקאמסטענשל עווידענס אז ס'איז געווען אן אמת'דיגע עבירה, אז ס'איז געווען זנות. **"אף על פי שאין שם עדות ברורה בזנות. כיצד? כגון שהיתה בחצר לבדה"**, זי איז געווען אליין אין דער חצר, **"וראו רוכל יוצא"**, מ'זעט א סוחר, א סוחר וואס גייט ארום פארקויפן אין די הייזער, גייט ארויס פון דארטן, **"ונכנסו מיד בשעת יציאתו"**, גלייך וועט ער איז ארויסגעגאנגען איז מען אריינגעגאנגען, **"ומצאו אותה עומדת מעל המיטה"**, מ'האט איר געזען עפעס שטיין אויף דעם בעט, אזוי ווי זי איז יעצט געווען אין דעם בעט. **"והיא לובשת המכנסים או חוגרת אזורה"**, זי טוט זיך צוריק אן די מלבושים, וואס פון דעם מצב זעט אויס אז זי איז יעצט געווען אין בעט נישט אנגעטוהן. איז דא א ראיה אז דא איז געווען אזא מעשה זנות?

ר' יצחק: ניין, ס'זעט אויס, לגמרי ס'איז נישט דא קיין ראיה ברורה.

ר' יואל אשר: "או שמצאו רוק לח למעלה מן הכילה", וואס איז א כילה?

ר' יצחק: א כילה איז דאס פלאץ וואו מ'שלאפט,

ר' יואל אשר: איז דאס בעט,

ר' יצחק: יא.

ר' יואל אשר: "או שהיו שניהם יוצאין ממקום אפל", אדער ביידע קומען ארויס פון א פלאץ וואס עס מאכט סענס אז דארט

האבן זיי געטוהן די עבירה, א מקום אפל; מען גייט דאך נישט גיין עובר זיין אויף דער תקנה פון נישט טוהן,

ר' יצחק: נישט תשמיש פאר א ליכט. יא,

ר' יואל אשר: רייט. אקעי, ניין, נאטירליך איז דארטן געווען דאס גוטע פלאץ. **"או מעלין זה את זה מן הבור וכיוצא בו"**, פלוצלינג העלפן זיי זיך איינער דעם צווייטן ארויסקומען פון באהאלטענע טונעלס. **"או שראו אותו מנשק על פי חלוקה"**, מ'האט נישט געזען קיין... מ'האט נאר געזען קושן על פי חלוקה. **"או שראו אותן מנשקין זה את זה או מגפפין זה את זה"**, זיי רירן זיך צו אדער זיי זענען זיך מנשק. **"או שנכנסו זה אחר זה והגיפו הדלתות"**, נישט מגפפין זה את זה,

ר' יצחק: די דלתות מגפפין זה את זה.

ר' יואל אשר: "מגפפין" מיינט צוזאמגעפרעסט, רייט? **"וכיוצא בדברים אלו"**. איז דאס זענען – ס'מאכט טאקע ס'הייסט א שם רע וואס ס'מאכט מ'זאל חושש זיין. *איז דער מאן איז אבער נישט מחויב, ווייל ס'איז נישט געווען קיין צוויי עדים און ס'איז נישט אזוי אסור ווי ווען זי איז ממש מזנה, אבער דער בעל האט דאס רעכט:* **"אם רצה בעלה להוציאה תצא ואין לה כתובה ואין זו צריכה התראה"**, זי דארף אויך נישט קיין התראה.

ר' יצחק: יא. ס'הייסט **"אם רצה"**, ער מוז נישט, ס'הייסט,

ר' יואל אשר: מוזן מוז מען ווען זי ווערט אסור על בעלה, ווען זי האט מזנה געווען על בעלה מיט עדים.

ר' יצחק: אקעי, ווער גאנע סטאפ פאר היר. יא, ס'איז איינס, ס'גייט.

הלכה ט"ז: א מאן וואס זעט זיין ווייב מזנה זיין

דעם רמב"ם'ס לשון ביי לשון נקבה ("שזנת")

ר' יואל אשר: מיר לערנען וועגן יא, וועלכע פרויען גייען ארויס מיט א כתובה אדער אן א כתובה. זאגט דער רמב"ם: **"מי שראה אשתו שזנת"**, *דער רמב"ם לייגט קיינמאל נישט צו די לעצטע ה' וואס אלע אנדערע ספרים מאכן וועג ס'איז א לשון נקבה, **"שזנת"**.*

ר' יצחק: אסאך מאל יא, ניין?

ר' יואל אשר: אסאך מאל יא? איך מיין אלעמאל דא. "זנת", אדער מ'האט געהאט נאך א,

ר' יצחק: "זנת" אפשר דארף מען זאגן? יא. ניין, "זנת". *אין דער תורה שטייט "נער", יא? מיר האבן געלערנט אין דער וואכעדיגער סדרה שטייט "נער" אן א ה'.*

ר' יואל אשר: אויך אין אנפאנג פרק: **"האשה שזנת על בעלה"**, נישט "שזנתה". ער האט אסאך מאל אזוי, מיר האבן געזען דא אז ער מאכט נישט די

ר' יצחק: לעצטע ה' וואס

ר' יואל אשר: אלע אנדערע ספרים מאכן.

ר' יצחק: אפשר אזוי איז זיין לשון. יא. אקעי. "שזנת" קען זיין? "זנת"? אינטרעסטינג, יא. "שזנת", וואס איז טאקע דער חילוק "שזנת", "שזנתה"? ס'איז די זעלבע זאך. ביידע זענען כשר, מיין איך. ביידע איז זנות, ביידע זענען נישט קיין כשר'ע זאך; איך מיין נאר צו זאגן צו דעם לשון הקודש, כ'בין נישט קיין געוואלדיגער בעל דקדוק, איינער זאל מיר זאגן וויאזוי מ'דארף עס אמת'דיג שרייבן.

ר' יואל אשר: סאו אויב א מענטש אליין האט געזען ווי זיין ווייב איז מזנה,

ר' יצחק: דאס מיינט

א קרוב אדער עד אחד וואס דער מאן גלייבט אים

ר' יצחק: ממש? אדער אזוי ווי פריער געזען אז...

ר' יואל אשר: זי באהאלט זיך מיט אן אנדערן מאן? איך ווייס נישט, מ'דארף טראכטן.

"או שאמר לו אחד מקרוביו או מקרובותיה" – אפילו אויב ס'איז א קרוב, וואס געווענליך איז א קרוב פסול לעדות, איינער פון זיינע קרובים אדער אירע קרובים, **"שהוא מאמינם"** – וואס ער גלייבט זיי, **"וסומכת דעתו על דבריהן"** – און ער פארלאזט זיך אויף זיי, מ'זאגט **"שזנת אשתו"** – אז זיין ווייב האט מזנה געווען, נישט קיין חילוק ווער דער זאגער איז, צי דער זאגער איז כשר לעדות אדער נישט – ס'איז דאך אן עד אחד, ס'איז דאך א קרוב – **"בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה"**.

אבער **"הואיל וסמכה דעתו לדבר זה"** – ער גלייבט איר, ער גלייבט דעם וואס זאגט עס, **"שהוא אמת הרי זה חייב להוציא"** – ווערט ער חייב צו מוציא זיין, צו מגרש זיין זיין ווייב, אזוי ווי א דין אשת איש אז זי ווערט אסור לבעל. **"ואסור לו לבוא עליה"** – ער טאר נישט וואוינען מיט איר.

אבער **"ויתן כתובתה"** – כתובה דארף ער געבן. ס'טייטש, ווען ס'איז דא צוויי עדים אז זי האט מזנה געווען, דעמאלטס איז עס אן אמת'דיגער אמת, ס'איז אן אבדזשעקטיוו אמת, מיר נעמען אן אז ס'איז זיכער אמת, און מ'פארלירט די כתובה. אבער דא איז עס נישט אן אבדזשעקטיוו אמת, ס'איז אמת פאר דעם מאן ווייל ער גלייבט עס, און היות אז ער גלייבט עס, איז געגוג אז ער זאל דארפן גט'ן זיין ווייב.

ר' יצחק: ווייל זי הייסט אשת איש.

ר' יואל אשר: אבער לגבי איר קען זי נאך אלץ טענה'ן אז דו האסט נישט געברענגט קיין עדים.

אביעקטיוועד עדות אקעגן פערזענליכער נאמנות

ר' יצחק: רייט. ס'איז א מושג, ס'איז זייער אינטערעסאנט. הגם אז על פי הלכה האסטו פאר זיך א דין **"אין דבר שבערווה פחות משנים"**, אפילו עד אחד קען נישט מחייב זיין גארנישט ביי אן ענין פון עריות. אבער אויב ער גלייבט, שטייט אין דער גמרא **"אי מהימנא לך"**, כאילו די גמרא זאגט, הייסט **"מהימן כבי תרי"**. ער זאגט: פאר מיר, אז מיין מאמע זאגט מיר – איך ווייס וואס,

יא? קרוביו – מיין מאמע זאגט מיר אז דאס איז געווען, איז ביי מיר אז דאס איז געווען.

ר' יואל אשר: עפן אויף דעם מגיד משנה. דער מגיד משנה זאגט אז דער בית דין הייסט אים נישט מוציא זיין. אויב וויל ער טוהן די ריכטיגע זאך, ווייל ער גלייבט, איז מידי שמים. ער ווייסט דאך אז דאס איז די ריכטיגע זאך, סאו לצאת ידי שמים דארף ער גט'ן.

ר' יצחק: ס'זעט מיר אביסל אויס אז ס'איז אזוי ווי ענליך צו...

ר' יואל אשר: "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא". נישט די זעלבע מין זאך. "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא" קען יא אסר'ן אויך אויף יענעם.

ר' יצחק: ניין, ער קען נישט אסר'ן אויף יענעם, נאר אויף זיך אליינס. האט מען געלערנט פריער, אין די פריערדיגע פרקים ביי איינעם וואס ער זאגט **"קידשתי אותה"** וואטעוועד, אז **"היא אסורה בקרוביו והוא מותר בקרובותיה"**.

ר' יואל אשר: רייט. אבער ס'איז יא דא פעלער וועו "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא"... אקעי, לאמיר זען ווייטער.

שמועס: די הלכות פון עדות אין בית דין אקעגן נאמנות אין טאג-טעגליכן לעבן

ר' יצחק: אבער לאמיר זען, איך וויל נאר טראכטן וועגן דעם א סעקונדע. ס'הייסט, קודם כל לערנט מען אזא זאך, א וויכטיגע זאך. אסאך מאל – איך וויל אייך זאגן סתם פאליטיק – אסאך מאל א המון מענטשן זאגן: יענער האט געזאגט א זאך, אבער ס'איז נישטא קיין עדים. די תורה זאגט – אזוי זאגן מענטשן אסאך מאל ביי געווייסע פעלער – די תורה זאגט אז מ'דארף נאר גלייבן מיט עדים.

ס'איז נישט אמת. די תורה זאגט נישט אזא זאך. די תורה זאגט אז אין בית דין איז דא כללים אז מ'גלייבט מיט עדים – אזעלכע זאכן עד אחד, אזעלכע זאכן צוויי עדים. אבער ס'איז דא אזא זאך אז א מענטש, אזוי ווי מיין מאמע האט מיר געזאגט אז זי האט געזען, כ'האב נישט קיין ספק אז ס'איז געווען. מיין מאמע איז נישט קיין שקרן. ס'איז עפעס א בחינת כ'האב געזעדט פריער וועגן איינעם אין "דאמרי שקר לבנה". ניין, סתם אפילו איך קען אים, ער איז נישט קיין שקרן, ער זאגט אז ס'איז געווען.

ר' יואל אשר: אין פראקטישן לעבן נעמען מיר אן... רייט, מיר נעמען נישט אן יעדע זאך בעיסד אויף צוויי עדים. מיר גלייבן וואטעוועד וואס עס שטייט און וואס מען זאגט, וואס מען שמועסט, כאילו.

ר' יצחק: האסט צוויי ווערטער... די גמרא זאגט **"מהימן כבי תרי"**, איך גלייב אים. האסט דאך דא א הלכה, דאס לערנט מען אן אינטערעסאנטע זאך.

דער גדר פון "חייב להוציא" און וואס מאכט דעם איסור

ר' יואל אשר: אבער דאס לשון פונעם מגיד משנה, וואס זאגט אז "חייב" מיינט אז ס'איז די ריכטיגע זאך צו טוהן, איז אביסל אינטערעסאנט. אבער דער אמת איז אז ווען מ'רעדט פון אן ענין פון נאמנות, זאגסטו דאך אז לכאורה **"ראה אשתו שזינתה"** מיינט ער מסתם נישט – מוז נישט מיינען על כל פנים – אז ער האט ממש געזען די בעילה, נאר ער האט געזען א מצב וואס ער האלט אז דאס מיינט אז זי איז מזנה. און די זעלבע זאך וועו ס'שטייט די קרובים און ס'איז זיין סמיכות הדעת. ס'איז נישטא קיין וועג וויאזוי דער בית דין... ס'טייטש, דער בית דין וועט אים זאגן אז דו דארפסט מוציא זיין, קען ער זאגן: הממ, איך גלייב נישט עכט. ער וועט דאך ווערן...

ר' יצחק: יא? רייט, באט לאמיר פארשטיין דא. ווייסט וואס? אקעי, זייער גוט. סאו לאמיר לערנען פון דער ערשטער קעיס: ער האט אליינס געזען. לאמיר זאגן ער האט יא אליינס געזען, נאך אלץ קען ער נישט מבטל זיין איר כתובה, ווייל זי וועט זאגן: דו ביסט נאר אן עד אחד, דו ביסט א נוגע בדבר, פאר דעם בית דין איט דאזענט קאונט. באט אודאי איז נישטא אזא ספק אז א מענטש וואס ער האט אליינס געזען דארף ער גלייבן, פארשטייסט? ס'איז נישט קיין ספק בעולם.

ר' יואל אשר: די זעלבע זאך... און דא רעדט מען די אמת'דיגע מציאות וויאזוי ער ווייסט עס.

ר' יצחק: רייט. און קומט אויס, און נישט נאר דעם, נאר ער איז אויך אסור. דאס הייסט, מ'וואלט געקענט טענה'ן – אפשר לומדות וואס טראכטן אנדערע וועגן, אנדערע פעלער – וואלט מען געקענט טענה'ן אז מ'וואלט געקענט טראכטן מען ווערט נישט אסור.

ר' יואל אשר: מ'זאגט אז אסור. אה, מ'וואלט געקענט טראכטן אז וועו ס'איז געווארן עסטעבלישד מיט נאמנות אז זי איז בועל געווען אן אשת איש, דעמאלטס ווערט זי אסור, נישט די עצם בעילה אסר'ט. רייט. אבער דאס איז אז איינמאל ער גלייבט, איז די בעילה אליין אסר'ט.

ר' יצחק: אבער מ'קען פארשטיין אלעס. רייט. און די הלכה זעט אויס אז סוטה, מ'לערנט זיך פון סוטה, רייט? אן אשת איש שנאנסה איז אסורה לבעלה. יעצט, די שאלה איז צי מ'ווייסט דערפון, צי מ'קען אים פארסן. דער בית דין גייט אים נישט פארסן. אבער אפילו וועו ער האט אליינס געזען קען מען גארנישט טוהן, ווייל מיר ווייסן נישט צי ס'איז געווען.

ר' יואל אשר: דאס אז דער בית דין קען פארסן איז אויך זייער איידל, ווייל ס'איז דאך ווייטער אין זיין סמיכות דעת. אויב דער בית דין, ניין...

ר' יצחק: ער קען נישט גלייבן, דאס זעט אויס.

ר' יואל אשר: נאר זאגט ער: איך האב אנגעהויבן האבן ספיקות דערין – קען דאך ווייטער בית דין גארנישט טוהן, ווייל ס'איז דאך אלעס תלוי אין זיין, יא. רייט, **"חייב להוציא"** באדייט אז דאס איז די...

ר' יצחק: ריכטיגע זאך צו טוהן. **"חייב להוציא"** טייטש אזוי ווי "חייב ללבוש תפילין". איך ווייס נישט, אקעי, דער בית דין קען כופה זיין, באט מ'קען זאגן אסאך חייב'ס. "חייב" מיינט אז מען

מוז. צי מ'קען אים צווינגען? מיר קענען אים נישט צווינגען, ווייל מיר ווייסן נישט. אפשר אויב ער איז מודה בפני בית דין וועט מען אים צווינגען. איך ווייס נישט פראקטיש. באט עפעס דאס איז די סברא. יא, אזוי זעט מען דא הלכה.

הלכה י"ז: דינים פון כתובה און שבועה וועו דער מאן איז חושד זיין ווייב

ר' יואל אשר: אקעי. זאגט דער רמב"ם: **"ואם הודת לו שזנת"** – אויב האט זי מודה געווען אז זי האט מזנה געווען, דעמאלטס איז יא **"תצא בלא כתובה"**. וועו זי איז נישט מודה אדער מ'האט איר נישט געפרעגט, דארף ער נאר מחמיר זיין נישט בועל זיין, ווייל אזוי ווי **"נטמאה"**, יא, ווי **"נטמאה"** לערנט מען ארויס – די גמרא לערנט ארויס פון יענעם פסוק, געדענק נישט, די משנה לערנט ארויס פון דעם פסוק אז זי איז אסורה לבעל ולבועל. דאס איז אבער נאר וועו ס'איז אמת, עסטעבלישד אמת. אבער וועו זי האט מודה געווען, דעמאלטס איז **"תצא בלא כתובה"**.

ר' יצחק: פשוט, זי זאגט דאך אליינס אז ס'קומט איר נישט קיין כתובה. איך האב נישט קיין ספק אז א הודאה העלפט אויף דעם. **"לפיכך"**, זאגט דער רמב"ם...

ר' יואל אשר: ממילא וועו זי האט נישט מודה געווען, וואס טוט מען? **"משביעה בנקיטת חפץ שלא זנת תחתיו אם ראה אותה בעצמו"**. אויב האט ער יא געזען מזנה זיין, איז ער דאך חייב להוציא, אבער יעצט זאגט ער: איך וויל איר נישט געבן קיין כתובה, זאל זי דאך מודה זיין. זי וויל אבער נישט מודה זיין. וואס קען ער טוהן? ער קען איר משביע זיין בנקיטת חפץ, אן ערנסטע שבועה, אז זי זאל שווערן שלא זנתה. און אויב שווערט זי אזוי...

ר' יצחק: קען זי גובה זיין איר כתובה.

ר' יואל אשר: ווייל דער מאן האט נישט קיין פרוף אקעגן דעם. ער קען איר משביע זיין אז לכל הפחות, אויב זי וועט נישט וועלן שווערן וועט זי פארלירן איר כתובה, יא?

"אבל בדברי אחר" – דאס איז נאר וועו ער האט אליינס געזען. וועו ער האט אליינס געזען, איז עס געגוג שטארק נישט נאר צו אסר'ן אויף אים, נאר אויך צו פאדערן פון איר א שבועה. **"אבל בדברי אחר אינו יכול להשביעה אלא על ידי גלגול"**. אבער וועו ער זאגט א צווייטער האט געזען, אפילו ער גלייבט, ער איז דאך געבעטן גלייבן, ס'איז ווייניגער מחייב. וועו א מענטש האט אליין געזען, איז עס אים געגוג מחייב, און ער זאגט: איך האב אליין געזען – קען ער איר מחייב זיין א שבועה. אבער די פרוי זאגט: פארוואס זאלסטו גלייבן דעם קרוב, די אשה, אדער סתם אזוי דעם עד אחד? ס'איז נישט אמאל געגוג צו מחייב זיין א שבועה, **"אלא על ידי גלגול"**. אויב איז דא צווישן דעם מאן און דער פרוי אן אנדער דין ודברים...

ר' יצחק: אן אנדער דין תורה.

ר' יואל אשר: דעמאלטס קען מען אויך מגלגל זיין א שבועה אויף דער זאך שלא זינתה.

ר' יצחק: רייט, איז דער "סוד הגלגולים" איז דא על פי הלכה. מענטשן ווייסן נישט אז ס'איז דא גלגולים...

ר' יואל אשר: על פי הלכה אויך.

שמועס: די השגה פונעם רמ"ך און דער ביאור פונעם כסף משנה (ברי ושמא)

ר' יצחק: הא? גלגול מיינט פלעין, אזוי ווי דרך אגב, אז מען שווערט שוין, שווערט מען שוין אויף דעם אויך.

אבער איך זע אז דער מגיד משנה זאגט ער פארשטייט נישט. די סברא מאכט סענס, אזוי ווי מיין הסבר איז געווען אביסל, אבער דער מגיד משנה זאגט, ער ווייסט נישט דעם מקור... אקעי, איך מוז עס טוהן אזוי ווי איך קען נישט לערנען. זאגט ער, ער ווייסט נישט דעם מקור פון דעם רמב"ם'ס הלכה, דאס הייסט פון דעם חילוק. דאס הייסט כאילו עד אחד קען מחייב זיין א שבועה. סאו ער איז אויך נישט קיין עד אחד, ביידע זענען נישט קיין עד אחד. סאו וואס איז דער חילוק? דער אנדערער איז אויך עפעס א סארט עד. סאו וואס איז דער חילוק פונקטליך אז אין אזא אופן זאל זיין א שבועה? דער מגיד משנה זאגט ער ווייסט נישט. ער זאגט אז דער רמ"ך האט זיך שוין געדינגען אויפ'ן רמב"ם. יא, דער רמ"ך איז געווען אן אנדערער צווייטער ראב"ד, יא? ס'איז דא השגות הרמ"ך, אויך ר' משה הכהן מלוניל. סאו בקיצור, דאס איז דעם רמב"ם'ס הלכה, אז איך ווייס נישט פארוואס. דו ווייסט פארוואס? דו זעסט פארוואס?

ר' יואל אשר: יא, ער ברענגט א כסף משנה, ווילסט טשעקן כסף משנה אויף זיין טעם. כסף משנה ביאור...

ר' יצחק: וואו איז עס? נאמבער?

ר' יואל אשר: נאמבער וואן פיפטין, צווייטע פארט.

ר' יצחק: אה. יא, אזוי ווי מיר האבן שטארקער... ער איז נישט אזוי גע'טענה'ט אז אויב ער טענה'ט אליינס... אזוי ווי טענת שמא. איך געדענק נישט קלאר, מ'דארף לערנען די הלכות.

ר' יואל אשר: מ'דארף לערנען מסכת שבועות. ס'איז אינטערעסאנט, דער כסף משנה זאגט אז וועו א צווייטער זאגט, איז חייב להוציא אפשר אלס ספק, ס'וועט אזוי ווי א ספיקא דאורייתא, עפעס אזא זאך. אזוי האט דער כסף משנה אנגעקוקט. **"סומכת דעתו"** מיינט נישט אז... אינטערעסאנט, ווייל קוק דעם רמב"ם'ס לשון: **"הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת"**, מיינט אז דער מענטש גלייבט עס...

ר' יצחק: יעצט פאר א ברי.

ר' יואל אשר: אבער ס'זעט אויס אז דער כסף משנה, דער בית יוסף האט געלערנט, אז דער מאן הייבט עס אן באטראכטן עט ליסט פאר א ספק איסור, יא? א ספיקא דאורייתא, אזוי קענסטו עס אנרופן. ער טאר דאך נישט וואוינען מיט זיין ווייב אויב איז זי א זונה, אויב איז זי אן אשת איש.

ר' יצחק: דאס פארשטיי איך, אבער יעצט רעדט מען לגבי דעם דין.

ר' יואל אשר: "הואיל וסמכה דעתו"... אה, סאו זאגט ער, ס'מאכט נאר א שמא, ס'מאכט נישט קיין ברי בכלל. אבער אינטערעסאנט, אין דעם עצם לשון הרמב"ם זעט אויס אזוי ווי **"הואיל וסמכה דעתו"** מיינט אז יא, ס'ווערט א ברי, ער גלייבט. אבער דא זאגט ער: **"הואיל וסמכה דעתו"** אז ס'קען זיין אמת, איז געגוג אים צו אסר'ן אלס א...

ר' יצחק: אלס א ספיקא דאורייתא. ער זאגט א פשוט'ע זאך: אז וועז ער האט אליינס געזעז, איז פשט ער טענה'ט אזוינס. וועז ער איז סומך אויף איינעם, הייסט נישט ממש ער טענה'ט איר. אינטערעסאנט, אקעי. דער מגיד משנה האט עפעס אן אנדער סברא, אז וויבאלד מ'קען איר משקה זיין מיט א קינוי וסתירה, איך וויים נישט וואס ס'העלפט. לאמיר זען די נעקסטע הלכה.

הלכה י"ח: א פרוי וואס זאגט אז זי האט מזנה געווען

ר' יואל אשר: לאמיר זען אביסל וויטער. **"אמרה לו אשתו"**, וואס טוט זיך אין אזא פאל? די ווייב האט געזאגט **"שזינת תחתיו ברצונה"**. זי זאגט: כ'האב מזנה געווען מיט מיין רצון, ס'איז נישט געווען קיין אונס.

ר' יצחק: כ'האב מזנה געווען. ביי אונס איז מותר, נאר א כהן.

ר' יואל אשר: מ'וועט לערנען שפעטער ביי אונס, יא. זאגט דער רמב"ם: **"אין משגיחין בדבריה"**, מ'הערט איר בכלל נישט אויס. פארוואס? ווייל מיר זענען חושד אז דאס אליינס איז א קאנספירעסי, זי זאגט עס ווייל זי וויל זיך גט'ן. זי האט נישט די גאטס, זי איז דאך אן ערליכע אידישע פרוי, זי האט דאך א חזקת כשרות, זי גייט נישט גיין מזנה זיין. זי גייט נאר זאגן אזוי כדי צו באקומען א גט.

המשך אויף "שמא עיניה נתנה באחר"

ר' יואל אשר: זי זאגט וואס זי וויל, זי זאגט נישט וואס זי האט געטוהן, פארשטייסטו? זי זאגט, זי מיינט אז זי וואלט געוואלט, און זי טוט עס אבער נישט, זי וויל א גט פאר דעם.

ר' יצחק: דער אחר איז נישט דער זעלבער ווי דער בועל וואס זי טענה'ט, ווייל דעמאלטס איז זי געווארן אסור אויך אויף אים. זי האט געמאכט א גאנצן, א דריטן מענטש. פארשטייסט?

ר' יואל אשר: אה, דו מיינסט זי וועט זיין א שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא אויף דעם מאן. אוקעי. רייט.

ר' יצחק: ס'מוז זיין אז זי זאגט אויף א דריטן אז זינתה ברצונה, און זי גייט חתונה האבן מיט א פערטן, וואטעוועור, א דריטן. פארשטייסט אזוי? יא. איז על כל פנים מ'גלייבט איר נישט, ס'הייסט ער זאל ווערן אסור. דאס איז דאס ווארט, רייט? רייט.

די הלכה פון "אבל איבדה כתובתה": פלגינן דיבורא ביי הודאת בעל דין

ר' יואל אשר: [[#2]] **"אבל איבדה כתובתה"**. איר כתובה האט זי פארקויפט, האט זי פארלוירן. די גאנצע כתובה, סיי דעם עיקר כתובה, די מאתיים און סיי די תוספת כתובה. און נישט נאר דאס, נאר אויך די בליות וואס מיר האבן געלערנט אז געוועניליכע פרויען גייען ארויס מיט זייערע בליות, אויסער איינע וואס האט מזנה געווען, איז איבדה אפילו די בליות, אפילו די וועש וואס זי גייט אנגעטוהן, **"שהרי הודת בזנות"**, זי האט מודה געווען מיט זנות.

און מיר גלייבן איר נישט. לענין גירושין גלייבן מיר איר נישט וועגן ס'איז דא די זאך פון שמא עיניה נתנה באחר. אבער לענין געלט-זאכן איז הודאת בעל דין כמאה עדים. אינטערעסאנט אזוי מ'קען מאכן אזא פלגינן דיבורא.

ר' יצחק: וואס איז דער פראבלעם?

ר' יואל אשר: שמא עיניה נתנה באחר זאגט אונז אז מיר ווייסן זיכער אז זי זאגט ליגנט?

ר' יצחק: ניין, נישט זיכער. ס'זאגט סך הכל אז דיס איז נאט גאנע ווארק. דו גייסט נישט קענען זיך ארויסדרייען פון חתונה געהאט מיט אזעלכע תורות. דו ווילסט זיך גט'ן? קענסט זאגן מאיס עלי, ס'איז דא זאכן וואס דו קענסט זאגן. אבער דאס גייט נישט ארבעטן. אבער דו ווילסט פארלירן געלט? נא פראבלעם, פארשטייסטו? ס'הייסט, דו פארשטייסט?

ר' יואל אשר: מ'איז מפקיר אזוי ווי איר געלט מיט דעם הודאת בעל דין כמאה עדים.

ר' יצחק: מ'איז מקנס איר כ'מיין, דאס איז א וועג די הלכה מאכט אז א מענטש זאל עס... ווייל זי פארלירט נאר דערפון. רייט,

ר' יואל אשר: אז דאס זאל נישט זיין קיין גוטער וועג ארויס פון וועז זי פאלט פון עיניה נתנה באחר. ניין אבער אין משגיחין בדבריה זאגט אז ס'איז נישטאמאל געווארן א ספק, ווייל ס'איז דאך דא אז אוקעי מ'דארף וויסן צי דאס... דאס גאנצע וואלט פרעגט דא דער...

ר' יצחק: רא"ש א חידוש יא דא, אוקעי וויטער מאמינה. ס'מיינט אז ס'איז נישט, ס'קומט א פרוי און זאגט זניתי עם יענקל ברצוני, זאגט מען איר, נא פראבלעם, מיינסט צו זאגן אז דו ווילסט נישט דיין כתובה, האנדרעד פערצענט מיר גייען דיר נישט געבן קיין כתובה. דו ווילסט מ'זאל הייסן גיין?

ר' יואל אשר: ניין. טעיק איט איזי, האסט נישט קיין רעכט. רייט,

"ואם היה מאמינה": וועז דער מאן גלייבט איר

ר' יצחק: אבער **"ואם היה מאמינה"**, **"ואיבדה הבליות"** אפילו יא? ווייל **"שהרי הודת בזנות"** און דאס גייט מיט דער פריערדיגער הלכה, רייט, אז איינע וואס גייט...

ר' יואל אשר: ארויס משום זנות פארלירט אלעס אויך די קליידער וואס זי גייט אנגעטוהן. **"ואם היה מאמינה וסומכת דעתו על דבריה"**, אבער אויב דער מאן גלייבט איר יא,

ר' יצחק: אה, דאס הייסט ער קען זיין ווייב, זיין ווייב איז נישט אזא עיניה נתנה באחר, זי האט פאר סאם ריזן אפילו אין אזא סיטואציע ער גלייבט איר אז ס'איז טאקע מעשה שהיה כך היה.

ר' יואל אשר: אויב ער גלייבט איר אז יא **"הרי זה חייב להוציא"**.

ר' יצחק: זייער גוט, ווייל דאס גייט מיט דער זעלבער הלכה, אז איינער וואס גלייבט, וועט מ'גלייבט א מענטש דארף, דא זעט מען א זייער וויכטיגע, א מענטש דארף זיך פירן לויט וואס ער גלייבט, אפילו אז ער קען עס נישט פרובן פאר א צווייטן יא אין בית דין, אפילו ער דארף פארלירן געלט וועגן דעם, ער דארף צאלן א כתובה ווייל ער קען דאך נישט פרובן. אבער דא דארף ער נישט געבן קיין כתובה ווייל זי האט מודה געווען, אבער פאר דער פריערדיגער קעיס, רייט. [[#3]] זאגט דער רמב"ם **"ואין בית דין"**, זאגט דער רמב"ם א כלל יא,

שמועס: פארוואס ווערט זי נישט אסור מצד "שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא"?

ר' יואל אשר: ער פרעגט א שטארקע קשיא אז די פרוי וואס זאגט שזינתה תחתיו, פארוואס ווערט זי נישט א שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא?

ר' יצחק: אויב זי איז א שויא אנפשיה חתיכה...

ר' יואל אשר: דאיסורא זי ווערט יא, טאר ער נישט וואוינען מיט איר מער יא?

ר' יצחק: זי טאר נישט, ס'איז איר פראבלעם.

ר' יואל אשר: ער גייט דאך נישט קענען מער בועל זיין,

ר' יצחק: ער גייט נישט קענען...

ר' יואל אשר: וואוינען מיט איר נא?

ר' יצחק: ווער זאגט? זי טאר נישט ער טאר. איך ווייס נישט אויב ס'איז דא אן איסור פאר דער אשה בכלל ליבעל. איך טראכט איך ווייס פון די חקירות לייק...

ר' יואל אשר: די חקירות זי איז געווארן אזוי ווי טמא,

ר' יצחק: יא אבער אויף וועמען איז דער איסור? אויף וועמען איז דער איסור?

ר' יואל אשר: אויף ביידע? אסורה לבעלה ולבועל.

ר' יצחק: יא, אבער איך פרעג ווער איז עובר דעם איסור? זי אדער ער?

ר' יואל אשר: ביידע, אזוי ווי א נדה בכלל א פרוי איז נישט עובר קיין עבירות זי איז דאך קרקע עולם. א נדה וואס זי וואוינט מיט איר מאן זענען ביידע עובר אויף איסור נדה, ס'איז דא אויף ביידע אן איסור.

ר' יצחק: אבער זי איז קרקע עולם זי איז אן אונס זי האט נישט קיין... ס'איז דא וועגן דעם אחרונים וואס זאגן אז יא אזוי ברענגען זיי? ס'הייסט,

ר' יואל אשר: ס'קען זיין אז ער איז מעיין, ער האט אן אריכות וועגן דעם.

ר' יצחק: אה עיון, כ'האב נישט קיין צייט.

ר' יואל אשר: דא איז דער עיון.

ר' יצחק: וואו ביסטו? דא? דאס שטיקל?

ר' יואל אשר: הלכה י"ח, יא.

ר' יצחק: ער זאגט, ס'הייסט, דו פארשטייסט ס'איז דא א סברא וואס זאגט דאס?

ר' יואל אשר: ער ברענגט דעם ר"ן. דער ר"ן זאגט, אז ס'איז דא א כלל, **יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כדי לגדור פרצות.** ס'זעט אויס, אז דער שמא איניה נתנה באחר און זאגן זניתי, איז א גוטער וועג ארויס פאר פרויען.

ר' יצחק: האבן חז"ל מתקן געווען אז ס'ארבעט נישט מער.

ר' יואל אשר: ס'טייטש, הגם לויט דעם כלל פון שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא דארף זי ווערן אסור, אבער חז"ל האבן משום חשש שמא...

ר' יצחק: איניה נתנה באחר האבן זיי עס געאסר'ט. איי היר. זייער גוט. סאו אין אנדערע ווערטער, אויב דו ווילסט צוריקגיין צו דער שאלה, וויאזוי קען זיין ער גייט איר בועל זיין? דער פשט איז אז דעטס וואט העפענס. דו האסט נישט קיין רעכט זיך צו מאכן. ס'קען זיין אז זי איז עובר אן איסור, ווייסטו וואס? נעקסט טיים זאלסטו טאקע דאס נישט טוהן. כ'מיין א מענטש קען זיך נישט ארויסדרייען פון יענעמ'ס, פון דעם שעבוד וואס ער האט צו יענעם און זאגן, אבער וועז מען איז בועל, בין איך עובר אן איסור. אקעי, טאקע, נעקסט טיים מאך זיך נישט קיין שויא אנפשיה, פארשטייסט? דאס איז לכאורה וויאזוי ס'ארבעט.

דער לשון "אין משגיחין בדבריה" און א מעשה מיט הרב מיכל שטיינמעץ

ר' יואל אשר: "אין משגיחין בדבריה" מיינט אזוי ווי דער לשון איז אן אינטערעסאנטער לשון. אין משגיחין בדבריה. ס'זאגט נישט אינה נאמנת. מ'זאגט אזוי ווי מ'לאזט איר נישט בכלל קומען צום ווארט. מ'לאזט איר נישט דאס זאגן. מ'לאזט איר נישט אננעמען דאס פאר א פאקט.

ס'איז געווען אמאל ביי איינעם פון מיינע רבי'ס, א גרויסער פוסק, און א פרוי האט אריינגערופן זאגן, אז זי איז עובר געווען אן איסור אשת איש. ער האט זיך נישט פארלוירן, אנדערע מענטשן ווערן אזוי דאס. אויפ'ן פלאץ, נו, וואס רעדט איר שטותים? און ער האט אראפגעלייגט דעם פאון. סאו דאס טייטש אין משגיחין בדבריה, לאז איר נישט קומען דערצו, לאז עס נישט ווערן אן אמת'דיגע זאך, אויך נישט אין איר קאפ. מ'מאכט עס אוועק.

ר' יצחק: ס'איז א סוד ווער דאס איז געווען?

ר' יואל אשר: וואס? רב מיכל שטיינמעץ.

שמועס: דער חילוק צווישן "איניה נתנה באחר" און "מאיס עלי"

ר' יצחק: יא. זייער גוט. ניין, סאו טאקע, ביסט געערעכט. כ'מיין אז דאס איז גוט, ווייל הגם די ריזן פארוואס ער זאגט עס איז אפשר נישט עקזעקטלי ווייל שמא איניה נתנה באחר, ס'קען זיין ס'איז דא אנדערע סברות וואס די רבנים היינט האבן פארוואס נישט צו

נעמען ערנסט אזעלכע סארט זאכן, אבער דאס איז די ידיעה, יא. יא. ס'איז אינטערעסאנט, ווייל לויט דעם רמב"ם אז מ'קען אלעמאל זאגן מאסתיך און כ'וויל נישט מער שלאפן מיט'ן מאן און מ'איז כופין להוציא, פעלט בכלל נישט אויס. ס'זעט אויס פון דער הלכה, אז ס'האט נישט געארבעט.

ר' יואל אשר: אז זי זינתה תחתיו ברצונה און יעצט גייט זי ווערן אסור צו ווערן נבעל אלס חתיכה דאיסורא, איז עס שוין זייער נאנט צו דער טעריטאריע פון מאיס עלי, רייט?

ר' יצחק: אקעי. רייט, באט ס'זעט אויס אז דאס זאך, איינער וואלט געקענט דאס ניצן אלס א ראיה קעגן שיטת הגאונים והרמב"ם אז ס'איז דא אזא דין פון מאיס עלי. ווייל אויב אזוי, וואס דארף זי זאגן שזינתה תחתיו? זאל זי סתם אזוי זאגן מאיס עלי, און זי וועט זיך מוזן גט'ן.

ר' יואל אשר: [[#4]] די אלע הלכות רעדט ווען ס'איז נישטא קיין עורכי הדיינים, ס'איז נישטא דער טוען וואס זאגט איר וואס צו טענה'ן, נאר זי טענה'ט אמת'דיג וואס זי פילט. סאו ווען זי זאגט שזינתה תחתיו, זאגט זי נישט מאיס עלי. זי זאגט, איך בין א בעל עבירה, איך טו עבירות.

ר' יצחק: אבער מיר זענען חושש אז זי איז נישט מזנה, זי זאגט עס נאר כדי... יא, זי איז נישטא, זי האט נישט קיין טוען,

ר' יואל אשר: זי האט אליינס געטראכט דערפון. און עיניה נתנה באחר איז אויך נישט קיין מאיס עלי. מאיס עלי איז עפעס א זאך אז מען קען איר נישט פארסן. איינער וואס איז אן עיניה נתנה באחר, וועט מען זאגן, ארבעט אויף דיינע מדות, פארגעס פון איר, איך ווייס, מאך זיך גדרים וסייגים. אפילו אן עיניה נתנה באחר איז נאכנישט געגנוג.

ר' יצחק: ביי אים איז דא דער מצא אחרת נאה הימנה.

ר' יואל אשר: אן עיניה נתנה באחר איז נישט מאיס עלי, ער איז בכלל נישט מאוס, נאר האט זי געטראפן איינעם מצא בהמה אחרת נאה הימנה. ס'איז נישט קיין תירוץ, ס'איז נישט קיין וועג.

"ואין בית דין כופין": דער גדר פון "חייב להוציא" אן כפיה

ר' יצחק: [[#5]] אקעי, זאגט דער רמב"ם אבער: **"ואין בית דין"**,

ר' יואל אשר: דאס וואס האט יעצט געזאגט אז אויב דער מאן גלייבט איז חייב להוציא, אבער דער בית דין צווינגט נישט דעם מאן **"לגרש את אשתו בדבר מדברים אלו"**. ווען איז יא בית דין? "בדברים אלו" מיינט ער אויך דאס וואס איז געשטאנען "הרי זה חייב להוציא", אז ווען ער גלייבט יא? ניין, ניין,

ר' יצחק: ס'איז ווייטער חייב,

ר' יואל אשר: אבער נישט כופה. אבער בית דין הייסט נישט מגרש זיין? בית דין פארסט נישט.

ר' יצחק: בית דין פארסט נישט? הייסן הייסן זיי יא. ניין, דער לשון **"הרי זה"**...

ר' יואל אשר: "חייב להוציא" מיינט אז בית דין איז נישטאמאל מחייב, אז ס'איז זיין אייגענע חומרא. ניין, זייער גוט, אזוי זעט אויס. אזוי פארשטיי איך מגיד משנה זאגט אויך אזוי. ניין, כ'האב געווואלט זאגן, ווען ס'איז כופין מ'דארף נאר נישט, אפשר מיינט נישט דאס ווארט כופין. דער בית דין מאכט נישט מוציא זיין בדבר מדברים אלו. ניין, אבער חייב איז ער יא. דער רמב"ם זאגט חייב. ניין, אבער חייב איז אויך נישט אזא,

ר' יצחק: אז ס'איז א מצוה בינו לבין... נישט א חיוב. בינו לבין שמים. א חיוב דעטס א חיוב, פארשטייסט. נישט יעדער... דא זעט מען אז ס'איז דא אמאל א חיוב וואס מ'איז נישט כופה. פארוואס מ'איז נישט כופה? ווייל מ'קען נישט וויסן צי...

ר' יואל אשר: ניין, אבער ס'איז א חיוב וואס דער בית דין וואלט אויך גארנישט געזאגט, ווייל היות אז ס'איז תלוי אין זיין, ער גלייבט יא און ער גלייבט נישט, קען מען אים נישט. ער האט געזאגט אז ער האט געגלייבט. קענסטו זאגן היינט, כ'האב זיך מיישב געווען און איך גלייב נישט.

ר' יצחק: כ'ווייס נישט. ניין,

ר' יואל אשר: איך האב דאך נאכגעזאגט פון... ווער האט געזאגט דארטן ביי חייב אז...

ר' יצחק: דאס האט אים אזוי געלערנט, מגיד משנה ברענגט אז ס'מיינט ביי שמים, לשמים. אבער כ'זאג דאך, יוצא ידי שמים איז א נארמאלער ערליכער איד איז א גאנצן טאג יוצא. כ'מיין, רוב זאכן וואס מיר טוען ווייל מ'איז חייב, איז נישט דער בית דין כופה. פארקערט, היינט איז דער בית דין כמעט נישט כופה גארנישט. דא איז גאר אסאך זאכן וואס בעצם דער בית דין דארף כופה זיין, מ'איז כמעט קיינמאל נישט כופה. כ'מיין, היינט אפילו, כ'מיין צו זאגן בזמן הזה, כ'מיין אפילו איינער וואס איז ממש א סוטה, כ'גלייב נישט אז דער בית דין, וואס קען דער בית דין טוהן? זיי קענען גארנישט טוהן, זיי האבן נישט קיין פאוער.

ר' יואל אשר: ניין, נאר איך זאג אז ס'איז אביסל מער פון דעם, ווייל חייב להוציא איז נאך צוויי לעוועלס וויניגער ווי כופין. ווייל היות ס'איז אינגאנצן תלוי אין זיין סמיכת הדעת, קען נישטאמאל בי"ד זאגן אז דו זאלסט עס טוהן. מען איז נישט מכריח. ווייל ער קען גלייך זאגן, כ'מיין נישט עכט. ס'טייטש, ווען ער איז זיך מיישב און ער זאגט אז איך גלייב נישט, קען דאך בי"ד גארנישט זאגן,

וויאזוי היינטיגע רבנים פירן זיך: "מלמדים אותו שלא להאמין"

ר' יצחק: די היינטיגע,

ר' יואל אשר: די היינטיגע רבנים ס'איז נישט אז אויב ער האט איינמאל געזאגט איך גלייב ווערט ער מחויב, נאר ער ווערט מחויב ווען ער גלייבט באמת. כ'ווייס,

ר' יצחק: כ'זאג. כ'בין נישט זיכער,

ר' יואל אשר: די היינטיגע רבנים, יא,

ר' יצחק: עטליסט אזוי וואלט אמאל געווען די היינטיגע רבנים האבן אזעלכע מלמדים אותו שלא להאמין לה, אבער כ'בין נישט זיכער אז די הלכה אריגינעל ארבעט דא אזוי. די הלכה סאונדט אז ביסט געראכט, אמאל א מענטש איז נישט זיכער צי ער זאל איר גלייבן, זאל ער גיין צו א פסיכאלאג זיך דורכשמועסן – קיינער זאל נישט גיין צו קיין פסיכאלאג אויף אזעלכע זאכן כ'מיין צו זאגן – זאל ער שמועסן מיט זיינע חברים און וויסן וואס פארט, נאכדעם, דאס זיין הכרעה איז אז ער גלייבט איר, די הלכה איז אז מ'קען נישט שפילן מיט דעם, די הלכה איז אז ער איז חייב להוציא. ביסט געראכט אז אמאל, וויאזוי וווייסט ער אז ער גלייבט? ס'קען זיין א מער ווישי, א פאזי זאך, אבער היינט, אסאך מאל, מ'טרייט זייער שטארק, אפשר פאר אנדערע ריזנס, וועט מ'האלט אז ס'וועט זיין א גרעסערע...

ר' יואל אשר: פירצה אז מ'זאל זיך גט'ן.

ר' יצחק: מ'זאגט אים אז ער גלייבט נישט. מ'זאגט אים נישט צו גלייבן, אז ס'איז דא אמאל די מעשה וואס דו פארציילסט, אבער דאס איז שוין נאך א לעוועל,

ר' יואל אשר: דאס שטייט נישט ממש דא.

ר' יצחק: כדומה וואטעוועך, ס'איז פארשידענע ריזנס, קען זיין אז די רבנים האלטן אז שלום בית איז אויך וויכטיג אפילו אין אזא קעיס, אין אזא ספק וואס איז נישט קיין עדים וכדומה.

ר' יואל אשר: אקעי. זאגט דער רמב"ם וווייטער, בקיצור, בי"ד איז נישט כופה את האיש לגרש את אשתו אין עני פון די פעלער, וועך זי האט געזאגט, ער האט געזאגט, מ'גלייבט, **"עד שיבואו שני עדים ויעידו"**, וואס זאלן זיי מעיד זיין? אויך זייער שטארק, **"שזנת אשת זה בפניהם"**...

עדות אויף זנות און "כופין אותו להוציא"

ר' יואל אשר: ס'איז נישט אזוי ווי עידי יחוד, זיי האבן געזען אריינגיין אין א צימער, דאס איז געווג פאר קינוי וסתירה. ניין, ער זאגט, זיי האבן געזען מזנה זיין ברצון.

ר' יצחק: ס'איז אזוי ווי די גמרא זאגט, טאקע מ'דארף אריינגיין אין א צימער. אזוי ווי מ'קען אפילו הרג'ענען מענטשן, נישט אויף אריינגיין אין א צימער, באט אויף נישט זען **כמכחול בשפופרת**, אזוי ווי מ'האט עס געלערנט אין הלכות, אין מכות שטייט עס.

ר' יואל אשר: ואחר כך כופין אותו להוציא. אויב ס'קומען עדים און זאגן ממש אזא קלארע עדות, דעמאלטס איז כופין אותו להוציא.

הלכה י"ט: האשה שזנתה תחת בעלה בשגגה או באונס

ר' יצחק: אקעי, יעצט גייען מיר לערנען וועגן אונס און שוגג. פארוואס לערנט מען די הלכות דא? דו זעסט אז די הלכות געהערן אין הלכות סוטה, אין דעם חלק פון גיטין און כתובה.

ר' יואל אשר: יא.

ר' יצחק: נישט גיטין. גיטין גייען מיר עס לערנען עקסטער, כופין להוציא באמת, און אויך כ'מיין אז מיר גייען לערנען, דער רמב"ם גייט זאגן אין הלכות סוטה די הלכות נאכאמאל. אבער דא איז בעיקר וועגן דער נושא פון זאגט דער רמב"ם:

ר' יואל אשר: די אלע זאכן וואס מ'האט ביז יעצט געראדט איז געווען וועך א פרוי האט מזנה געווען ברצון. אבער **האשה שזנתה תחת בעלה בשגגה או באונס**, וואס מיינט שגגה? זי האט געמיינט ס'איז איר מאן, אדער זי האט געמיינט אז מען מעג? געגלייבט אז מען מעג, ווייס איך נישט צי ס'איז ענוג.

שמועס: דער גדר פון "שגגה" און דער חידוש פונעם מהרי"ק

ר' יצחק: אומר מותר, אויף וואו איז דא אזא איינער.

ר' יואל אשר: ס'איז דא א מערכה וועגן דעם.

ר' יצחק: ער ברענגט, ס'איז א...

ר' יואל אשר: פגיעה אין דעם מאן, דאס האב איך געטראכט. אויב איז עס אן ענין פון איסור, איז מזנה זיין איז דאך נישט נאר עפעס אן איסור ווייל דער אייבערשטער לאזט נישט. ס'איז דאך עפעס אן ענין פון בוגד זיין, ס'איז אן ענין פון גזל'ענען דעם מאנ'ס עקסקלוסיוויטי. שגגה וואלט מיינען, כ'האב געמיינט ס'איז דער מאן.

ר' יצחק: סאו בפשטות שגגה איז אזוי ווי אלעמאל. געווענליך שוגג האט צוויי סארט שוגג. שוגג קען מיינען, כ'האב נישט געווואוסט אז היינט איז שבת, כ'האב געמיינט אז ס'איז געקומען איינער, ער האט געזאגט אז ס'איז דער מאן, און ס'איז געווען נישט ער. ס'איז געווען טונקל. און עס קען זיין אומר מותר.

ס'איז דא א חידוש פון דעם מהרי"ק וואס דער רמ"א ברענגט, אז אומר מותר – זי מיינט אז מ'מעג – העלפט נישט. ווייל דער מהרי"ק האט געמאכט א דרשה. דער מהרי"ק האט דורש געווען את המקרא מדעתו. דאס איז איינע פון די ידיעות, א חקירה צי מ'קען מאכן דרשות אין די פסוקים מדעתנו, אדער נאר די תנאים האבן געמעגט מאכן דרשות.

דער מהרי"ק האט געמאכט א דרשה, וואס שטייט **כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל**. ער האט געזאגט אז **כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל** טייטש אז דער אוסר, אזוי ווי דו זאגסט, איז נישט דער איסור. נישט אז עס איז א שרעקליכער איסור, נאר ווייל די מעילה בבעלה, ממילא זי האט נישט בכוונה געווען מועל צו זיין בבעלה. אפילו אפשר האט זי געמיינט אז די תורה לאזט – די תורה איז נישט דער פראבלעם, דער בעל איז דער פראבלעם.

אבער פון דעם מהרי"ק קומט אויך אויס א היתר מצד שני. אז לאמיר זאגן דער בעל גיט איר רשות כביכול, אויב ס'איז דא אזא זאך...

ר' יואל אשר: עס הייסט אייביג א מעילה בבעל, טייטש דער מהרי"ק האט נישט איינגעזען אז ס'איז דא אזא מין זאך ווי אן אופן רילעישאנשיפ אדער וואטעוועך מ'רופט עס. ער האט דאס נישט איינגעזען. דער טייטש פון זיין חתונה געהאט איז **מקודשת לי, אסרה אכולי עלמא כהקדש**.

ר' יצחק: נאר אויב האט ער נישט געמאכט אזוי די דיל. לאמיר זאגן אז זיי האבן...

ר' יואל אשר: יא געמאכט אן אופן רילעישאנשיפ. ס'איז נישטא קיין חתונה.

ר' יצחק: ס'איז נישטא אזא זאך, אבער לאמיר זאגן ס'איז דא...

ר' יואל אשר: מענטשן וואס האבן געמאכט אזוי, מ'האט חתונה געהאט על תנאי אז עס איז נישט אזוי עקסקלוסיוו.

ר' יצחק: דאס איז טייטש חתונה געהאט, מען קען נישט מאכן אזא תנאי.

ר' יואל אשר: איך הער.

ר' יצחק: על כל פנים ס'איז א חידוש פון דעם מהרי"ק.

ר' יואל אשר: אקעי, אויב באונס איז **הרי זו מותרת לבעלה**, איז זי יא מותר לבעלה. ס'איז נישט פשט אז די ביאה איז אסור ביי נעיטשור ווייל די עצם ביאה איז עפעס א זאך...

ר' יצחק: וואס פוסל'ט איר מהיתר.

ר' יואל אשר: ס'איז אן ענין דער בגידה. ניין, ס'איז אינטערעסאנט, ס'איז נישט אז די מעשה אסר'ט, ס'איז די גאנצע זאך וואס אסר'ט. ס'איז יא.

ר' יצחק: מ'זעט טאקע פון א כהן אז ס'איז יא דא אזא זאך אז די בגידה איז אליינס נישט די בגידה, די מעשה אליינס, אבער פאר א נארמאלן מענטש איז נישט קיין פראבלעם.

דער מקור פונעם פסוק: "והיא לא נתפשה"

ר' יואל אשר: שנאמר והיא לא נתפשה, זי איז נישט געווארן, ס'טייטשט דארטן אין פסוק וואו ס'שטייט אז א פרוי וואס...

ר' יצחק: נו דער לשון, יא.

ר' יואל אשר: וואו שטייט עס?

ר' יצחק: ביי מחזיר גרושתו שטייט עס? ניין.

ר' יואל אשר: פרשת נשא. פרשת נשא אין סוטה. אז א פרוי וואס האט זיך באהאלטן פון איר מאן, **ונטמאה** איז זי געווארן טמא, פון דעם וואס **נטמאה** לערנט מען ארויס אז זי ווערט טמא פאר דעם מאן. שטייט דארט **והיא לא נתפשה**, זי איז נישט געווארן, ס'איז נישט געווען געצווינגען. דער מענטש האט איר בועל געווען, אזוי דרש'נט דא די גמרא, דער מענטש האט איר בועל געווען האט איר נישט געצווינגען.

ר' יצחק: האט איר נישט געכאפט כאילו, ס'איז נישט געווען בכאפעניש, ס'איז געווען ברצונה. לערנט מען אז וואס? אז **הא נתפשה מותרת**.

ר' יואל אשר: ס'איז דאך דא די אנדערע פסוקים וואס איז מער קלאר, די פסוקים וואס זאגט אז וואס איז איר געשען בעיר, **תחת אשר**... יא.

ר' יצחק: דארט שטייט נישט לגבי בעלה.

ר' יואל אשר: כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה, אז דאס הייסט נישט אז זי איז געווארן א זונה.

ר' יצחק: זי איז געווארן נבעל. דארט שטייט נישט לגבי בעלה, דארט האט זי פטור אין אן אונס. די פרשת סוטה איז די איינציגסטע פרשה...

ר' יואל אשר: וואו מ'זעט די נושא פון א בעל. אקעי.

ר' יצחק: אבער דאס איז מער קלאר. איך בין מסכים אז דו...

ר' יואל אשר: האסט נישט גערעדט ממש וועגן דעם. **תחת אשר לא צעקה בעיר**. אקעי, **הא נתפשה**, אויב זי איז געווארן פארכאפט און ס'איז געווען באונס איז מותרת. און פון וואו לערנט מען ארויס פון דעם שגגה? ווייס איך נישט.

שמועס: וואו שטייט "שוגג" אינעם פסוק "והיא לא נתפשה"?

ר' יצחק: אפשר נתפשה הייסט אויך א שוגג? טאקע א גוטע שאלה. **והיא לא נתפשה**.

ר' יואל אשר: אבער ס'איז אויכעט... **לא נתפשה** מיינט, געכאפט מיינט אז א פרעמדער מאן קומט און זאגט ער גייט איר בועל זיין. אבער ער איז אריינגעקומען שטיל אין איר בעט און געמיינט אז דאס איז איר מאן, האט דאך נישט קיין תפיסה געווען.

ר' יצחק: פארקערט, ס'איז יא...

ר' יואל אשר: ניין, תפיסה מיינט ער האט איר געצווינגען.

ר' יצחק: ער האט איר... פרעגט ער, וואס איז מיט שוגג? וואו שטייט שוגג אין דעם פסוק? אפשר שוגג סתם?

ר' יואל אשר: שוגג איז אויכעט א **לא נתפשה**.

ר' יצחק: ניין, **הא נתפשה**, נתפשה טייטש אונס, **לא נתפשה** דעמאלטס גייט מען דעם סדר פון פרשת סוטה, אבער **לא נתפשה** הייבט זיך שוין די שאלה וואס איז...

ר' יואל אשר: קענן **לא נתפשה** הייבט זיך שוין די שאלה.

ר' יצחק: אקעי, ווייטער.

ר' יואל אשר: ער זאגט וויל שוגג הרי היא כאונס, אזוי ווי דער רמב"ם גייט... לאמיר זען וואס דער רמב"ם זאגט אין דעם נעקסטן שטיקל. זאגט דער רמב"ם:

ר' יצחק: אפילו א גוי, יא.

ר' יואל אשר: בין שאנסה גוי בין שאנסה ישראל, נישט קיין חילוק ווער ס'איז געווען דער מאנס.

ר' יצחק: דארף מען א מקור פאר דעם אדער עפעס? וואס איז א חילוק וואס קומט אריין?

ר' יואל אשר: ער וויל זאגן אז אפילו א גוי, אפילו א ביאה פון א גוי מאכט אן אשת איש, זאלסט נישט זאגן איך וויס **זרמת סוסים זרמתם**, איז ער... און אונס וואס איז דער חילוק?

ר' יצחק: אפשר איז דאס ווארט, וואלטסט געקענט טראכטן אז ס'מאכט יא עפעס א...

ר' יואל אשר: פגם נאך דורך א גוי.

ר' יצחק: ס'איז אן אנדער סארט זאך.

הלכה כ': תחילתה באונס וסופה ברצון — דער גדר פון "יצר אלבשה"

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **וכל שתחילת ביאתה באונס**, וועו מ'זאגט אונס אויף וואס קוקט מען, אויף וועלכער פארט פון דער ביאה? זאגט דער רמב"ם מ'קוקט אויף דער תחילת ביאה. **כל שתחילת ביאתה באונס אף על פי שסופה ברצון**, און למעשה אינצווישן האט זי באקומען רצון, **ואפילו אמרה** אינמיטן האט זי געזאגט **הניחו לו**, לאז אים, **שאלמלי**, ס'קומט אריין א מענטש, זאגט ער, וואס גייט דא פאר? זאגט זי, לאז אים, **שאלמלי לא אנס הייתי שוכרתו**, עכטן וואלט איך אים געוואלט דינגען אפילו, **הרי זו מותרת**, איז עס אבער מותר. פארוואס? **שהיצר לבשה מתחילתה באונס**. אקעי. דאס אז איינמאל ס'איז געווען אונס, אינמיטן קומט שוין אריין דער יצר הרע און מאכט יא...

ר' יצחק: אז מ'זאל האבן א חשק. יא, דאס איז זייער אן אינטערעסאנטע גמרא.

ר' יואל אשר: מתחילתה איז געווען באונס.

שמועס: ר' צדוק הכהן'ס מהלך קעגן דעם גדר פון רצון אין דער מעשה

ר' יצחק: ס'איז דא תחילתה באונס וסופה ברצון, און ס'איז א דבר פלא די מציאות. ס'איז דא ר' צדוק הכהן פון לובלין טענה'ט אז פון דא לערנט מען פון דער גמרא אז יעדער יצר הרע איז בעצם אן אונס. ווייל חוץ אויב א מענטש ברענגט זיך אליין צו יצר הרע, למעשה איז עס א ראיה לסתור, אבער על כל פנים...

ר' יואל אשר: אבער דאס איז א גאנץ א מסתבר'דיגע זאך, וועו זי זאגט אזוי, דא זעסטו דאך אז זי האט עס נישט געטוהן. ס'שטייט דא בעיסיקלי אז מענטשן האבן פענטעסיס, און מ'אסר'ט נישט א פרוי פאר האבן פענטעסיס. ניין, אבער ער האט עס נישט געטוהן. דאס אז בשעת מעשה...

ר' יצחק: איך הער. איך הער וואס דו זאגסט.

ר' יואל אשר: מ'דארף טראכטן למשל, אויב האט ער בועל געווען א צווייטע מאל, יא? און פאר דער צווייטער מאל האט זי געזאגט, **הניחו לו**, איז עס שוין ממש א רצון. אמת. ס'איז דאך עניוועיס, זי האלט דאך אינמיטן דעם עקט. זי זאגט, **הניחו לו**...

ר' יצחק: איז עס נאר געזאגט. **יצר אלבשה**. איך הער. ס'הייסט ביידע זאגסט א וויכטיגע זאך. מ'דארף טראכטן, איך טראכט פון ר' צדוק, איך האב אמאל געשריבן, איך האב קיינמאל נישט געזאגט דעם שיעור למעשה, איך געדענק איך האב געהאט אפאר שיעורים וועגן דער נושא פון רצון און אונס ביי די מדות. אויף דעם חידושי הרי"ם אויף אונס.

ר' יואל אשר: וועגן רצון און אונס באריכות.

ר' יצחק: יא. און דארט האב איך געטראכט וועגן דעם אז ס'האט צו טוהן מיט וויאזוי מען פארשטייט דעם גאנצן קאנצעפט פון רצון און דעת און אזוי ווייטער. סאו, איך געדענק, ר' צדוק הכהן אפשר מיינט ער נאר על דרך דרוש על פי חסידות, אבער ער ניצט די גמרא צו זאגן אז דאס אז א מענטש האט א שטארקן יצר הרע קען הייסן אונס, אזוי האט ער פארשטאנען די גמרא. ס'הייסט, **יצר אלבשה**, ער איז געקומען, ער האט איר מעורר געווען, אנגעצינדן דעם יצר הרע שטארק. יעצט איז דער אונס דער יצר...

ר' יואל אשר: ס'הייסט אז דער רצון איז אויך דער אונס. דער צווייטער רצון איז געשען דורך דעם אונס פון די אנהייבן. וועו א פרוי וועדט נתאנס, דא בעיסיקלי שטייט דא, איז א חלק פון וואס דער אונס טוט איז נישט נאר דער אקט פון עבירה, נאר דער אונס קריעיט אויך דעם רצון. אבער דער רצון איז נישט עכט איר רצון, ס'איז דער עבירה'ס רצון אזוי...

ר' יצחק: ווי דער יצר הרע, א רצון. סאו דאס גייט מיט ר' צדוק'ס מהלך אז כאילו בעצם וועו א מענטש טוט אן עבירה, איז דאך יצר הרע וואס האט אים געמאכט דעם רצון, קומט אויס אז ס'איז נישט דיין רצון. ס'גייט מיט דעם רמב"ם, מיט זיין טייטש אין דעם רמב"ם פון הלכות גירושין, פון **כופין אותו עד שיאמר רוצה אני** וכדומה.

ר' יואל אשר: דער רמב"ם אין איסורי ביאה זאגט זייער א שיינעם לשון אויף דעם **יצר לבשה**. מ'דארף זאגן נישט **שהיצר לבשה** כאילו האט איר אנגעקלייידעט. דער רמב"ם זאגט דעם לשון אין הלכות איסורי ביאה: **שמשהתחיל לבעול באונס**, אז וועו א פרוי הייבט אן וועדן נבעל לאונס, **אין בידה שלא תרצה**, זי האט נישט דעם כח, זי פארלירט דעם כח צו סטאפן, **שיצר האדם וטבעו כופה אותו לרצות**. דער יצר האדם וטבעו צווינגט אים, אינטערעסאנט. אבער לאמיר פארשטיין דא... נו.

ר' יצחק: יא זאג, זאג. סאו ניין, איך האב געוואלט טראכטן אז לויט וואס דו זאגסט קען מען טייטשן אן אנדער טייטש. כ'בין נישט זיכער, יעצט ברענגסטו דעם צווייטן לשון, טאקע דארף מען מדייק זיין בעסער. אבער וואס כ'האב געטראכט, וואס מ'זעט דא, מ'קען זאגן אנדערש. מ'קען זאגן אז דער פשט דא איז, ווייל איך בין נישט העפי מיט דעם ר' צדוק. ס'זעט מיר אויס א פאני מהלך, כ'וועל נישט יעצט מאריך זיין. איך געדענק נישט פארוואס. ניין, כ'געדענק יא, אבער ס'גייט נעמען א האלבע שעה צו מסביר זיין.

אבער איך טראכט, ווייל איך האלט אז דער רצון איז נאר א דין אין דער מעשה, געדענקסט? נישט א פסיכאלאגישע זאך בפני עצמה. סאו ממילא וויל איך טראכטן אז לויט וואס דו זאגסט, קען זיין אז דער פשט איז אנדערש. דא איז דא א מעשה, ס'איז דאך איין מעשה, רייט? איין בעילה. אז דו ביסט מסכים, יעדער איינער איז מסכים אז ס'איז דא נאך א בעילה, נאך דעם, צווייטע בעילה איז שוין געווען ברצון, ס'איז נישט שייך דער תירוץ.

סאו אפשר די הלכה איז אנדערש: אז א מעשה איז נידון על שם תחילתו. זי איז אריינגעגאנגען אין דער מעשה באונס, אינמיטן, **יצר אלבשה** פשט ס'איז א המשך פון דעם ערשטן אונס פון תחילת

המעשה, דעמאלטס דארף מען נישט אנקומען צו דער גאנצער פסיכאלאגיע פון יצר הרע הייסט אן אונס און אזעלכע זאכן. אזוי וואלט געווען אסאך א מער פשוט'ע...

די סברא פון "נידון על שם תחילתו" און דער חילוק צווישן הנאה און רצון

ר' יצחק: ס'איז דאך דא א מעשה, ס'איז דאך איין מעשה, רייט? איין בעילה. אזוי ווי דו ביסט מסכים, יעדער איינער איז מסכים אז אויב ס'איז דא נאך א בעילה נאכדעם,

ר' יואל אשר: די צווייטע וועט זיין ברצון.

ר' יצחק: ס'איז אן אנדער תירוץ. סאו אפשר די הלכה איז אנדערש, אז א מעשה איז נידון על שם תחילתו. ס'הייסט, זי איז אריינגעגאנגען אין דער מעשה באונס, אינמיטן **יצר לבשה**, איז פשט אז ס'איז א המשך פונעם ערשטן אונס, פון תחילת המעשה. און דעמאלטס דארף מען נישט אנקומען צו דער גאנצער פסיכאלאגיע פון יצר הרע הייסט אן אונס און אזעלכע זאכן. אזוי וואלט געווען א מסתמא מער פשוט'ער וועג, מ'דארף וויסן צי ס'שטימט.

ר' יואל אשר: די **אמרה** טוישט עס. ס'טייטש אזוי: ווען עס שטייט אזוי נישט דאס ווארט **אמרה**, וואלט מען געזאגט אז וואס ער מיינט צו זאגן איז, דאס אז זי האט הנאה דערפון למשל,

ר' יצחק: הייסט נאכנישט קיין רצון. ניין.

ר' יואל אשר: ס'איז א פשוט'ע... פארוואס האסטו הנאה? יא, דער חפץ חיים... די סאלדאטן האבן זיך אפגערעדט אז זיי דארפן עסן טריפות אין דער מיליטער, זאגט ער: עטליסט זאלן ענק נישט אפלעקן די פינגערס. סאו א מענטש וועט זאגן: יא, אבער כ'האב געזען ווי דו האסט הנאה, נאך אפלעקן די פינגערס נאך אויכעט.

ר' יצחק: זאגט ער פארקערט.

ר' יואל אשר: דאס הייסט נישט, הנאה הייסט נישט רצון, הנאה. אבער דער רמב"ם זאגט מער, **אפילו אמרה הניחו לו**, מ'קומט אריין זאגט זי: לאז אים. [[#2]] אבער "לאז אים" איז דאך אויכעט לכאורה פשט אז די מעשה ביאה איז שוין געשען, יא? זיי זאלן דארטן זיין א מינוט לענגער כדומה, טוישט גארנישט.

ר' יצחק: ס'פאלט אינמיטן, ס'איז נישט קלאר ווי לאנג, וואטעווער, ס'קען זיין א לאנגע צייט, ווייסט וואטעווער פון וואס מ'רעדט. וואס האב איך געוואלט זאגן? סאו דאס, נא, אז דאס לשון פון **אין קישוי אלא לדעת**, איז יא דא. דו האסט געזאגט אז די הנאה, ס'איז דאך דא **המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה**, ס'איז יא דא א מציאות אז הנאה הייסט אז דאס מאכט א רצון. אבער דא, וויבאלד אז ס'איז דא דער צווייטער וואס האט איר מאנס געווען, טוישט זיך עס.

ס'הייסט, א מאן קען נישט דאס זאגן ביי די וועי. ביי א מאן איז נישט דא אזא זאך אז זי האט אים אנגעצינדן ממילא

ר' יואל אשר: איז ער נכשל, נאר

ר' יצחק: ביי א פרוי ארבעט עס.

ר' יואל אשר: ביי א פרוי ארבעט עס ווייל זי איז דאך נישט עקטיוו דא, מה שאין כן דער מאן.

קשיות פון דין פורש ביי נדה און תחילתה בשגגה

ר' יצחק: זיכער אז אויף א מאן איז נישט דא אזא זאך? מ'טרעפט נישט. איך וועל ברענגען...

ר' יואל אשר: זעסטו, ביי דעם מאן איז דא דער דין פון ער דארף פורש זיין, יא? ווייל אויב נישט איז ער חייב, **יציאתו הנאה לו כביאתו**, ביי נדה, יא. אבער **יציאתו הנאה לו כביאתו** מאכט עס ווי א ביאת איסור, ווי א...

ר' יצחק: ס'איז אסור, יא. אקעי.

ר' יואל אשר: מ'וואלט דארטן אויך געקענט זאגן אז ס'איז געווען א תחילתו באונס.

ר' יצחק: זייער גוט, דאס איז לכאורה תחילתו בהיתר. און נאכאמאל, תחילתו בהיתר אויב ער וועט פורש זיין כ'ווייס נישט צי ער וועט זיין ממש דא חייב כרת, קען זיין ס'איז מער א חומרא, מ'דארף קוקן דארט. אבער אן אנדער זאך קען מען טראכטן דא,

ר' יואל אשר: אז כאילו למשל אויף שגגה וואלט דאס נישט געארבעט, יא? ס'איז געווען תחילתה בשגגה, זיי האבן געמיינט ס'איז דער מאן. פון דער רגע ווען זיי זענען ביידע געוואויר געווארן האבן זיי געדארפט סטאפן. ס'איז דא דא עפעס א זאך אז

ר' יצחק: דער אונס ברענגט א יצר. רייט, דאס ווייזט אויס **יצר לבשה**, דאס הייסט ער האט איר מלביש געווען אדער עפעס אזוי.

די מציאות פון "הניחו לו" אין גבול'דיגע פעלער

ניין, ס'איז דא נאך א מאדנע זאך דא, ווייל כ'וועל זאגן פארוואס איך מיין אז ס'קען זיין שוין דא אסאך א גרעסערע קולא, דאס איז וואס איך וויל טראכטן יעצט. ווייל ס'איז נישטא קיין אזא פאל. לאמיר זיין ריעל: ווען דער איז אן עקלדיגער איך ווייס וואס עפעס א גוי, איז נישט דא אזא זאך אז זי גייט דאס זאגן. ווען זי זאגט דאס, איז דאך פשט אז זי איז נאך א שטיקל חבר'טע, מאכט זיך אז זי האט נישט געוואלט אין אנהויב, און אינמיטן איז זי שוין מסכים. פארשטייסט?

סאו ס'קען זיין אז ס'שטייט א גרעסערע קולא, אז אפילו אין אזא קעיס, קען זיך מאכן היינט אזעלכע, פארשטייסט? אין די אלע נייעס-פעלער איז דא ענליך אזעלכע פעלער: זי האט נישט געוואלט, אבער למעשה וויל זי שוין אינמיטן. דאס הייסט נישט געוואלט. דא קומט אויס, אזוי ווי די אלע חקירות וואס די נייעס האבן, קומט אויס אז על פי הלכה הייסט דאס אונס. פארשטייסט? אפילו ער האט עס געמאכט. אקעי, לאמיר פארשטיין. על כל פנים דא נעמט מען אפשר...

ר' יואל אשר: מ'רעדט דאך דא אבער, ווען מ'רעדט דא באמת ביאת אונס מיינט אז ער האט איר צוגעבונדן, נישט פשט אז ער האט איר צוגערעדט און... שטייט נישט. ווייל ווען די תורה רעדט יא דערפון, זאגט די תורה, ווען ס'איז בעיר, האסטו געהאט צו וואס

צו שרייען, אזוי ווי **והיא לא נתפשה.** מ'רעדט נישט וועז איינער האט איינעם געטשארמד היז וועי אין. אונס מיינט צווינגען.

ר' יצחק: טשארם איז רצון. אבער ער האט איר געכאפט. לאמיר זאגן, אויף דער ערשטער מינוט האט ער איר געכאפט, שפעטער האט ער שוין נישט געדארפט כאפן.

ר' יואל אשר: וואו זאגט זי אז זי האט געהאט א פחד אוועקצולויפן אדער עפעס, ס'איז זיכער אז ס'איז...

ר' יצחק: יא, זאגט ער אז ס'איז יא, דאס זאגט ער. אבער דאס איז דאך, פארדעם ברענג איך די ראיות. איך גלייב נישט אז אין דער מעשה אין דעם וואלד ממש, און נישט ווי ס'שטייט **בשדה צעקה,** איז דא אזא קעיס פון **הניחו לו.** דעמאלטס איז דאך די שאלה, **לא צעקה,** יא? זי שרייט נישט. זי שרייט נישט, זי שרייט פארקערט, יא? רייט.

די מעשה גייט געווענליך, מאכט זיך יא אין מער אזעלכע גבול'דיגע פעלער, וואו ס'איז מער נישט ממש געכאפט. ער האט געכאפט בפועל ממש אין אנהויב, באט ס'איז געווארן פון דעם א רצון. סאו ס'קען זיין אז ס'איז מער א קולא אין יענעם קעיס, פארשטייסט? איך זאג א קולא אדער א חומרא וואטעווער – א חומרא אויף אים אלס זכר אז ער איז אן אונס, און א קולא אז זי איז מותר. בקיצור, ס'איז אינטערעסאנט, ס'איז נישט קלאר.

זאגט די הלכה ווייטער, דאס איז אלץ הלכות אונס, אבער דא לערנט מען עס נאר ווייל מ'וויל קענען זאגן וואס ס'געשעט מיט דער כתובה, רייט?

הלכה כ"א: דין נשים שגנבו אותן לסטים

דער חילוק צווישן "שבויות" און "גנבו אותן לסטים"

ר' יואל אשר: שוין. וואס טוט זיך אין אזא זאך וועז זי איז געווארן פארכאפט? **נשים שגנבו אותן לסטים,** איז דא וואו ס'קומט אריין דער דין לפדותה, וואו דער מאן וועלט מחויב לפדותה, יא? אבער מיר אסומען אז די לסטים זענען זיי בועל, יא? זיי ווערן דארטן אשת איש. [[#3]] אבער **הרי הן כשבויות שהן אנוסות,** מ'קוקט זיי אן ווי שבויות.

אינטערעסאנט, **הרי הן כשבויות שהן אנוסות,** ס'טייטשט, **גנבו אותן לסטים** איז א מין פאל, **הרי הן כשבויות** איז אזוי ווי... רייט, שבויות איז במלחמה, שבויות מיינט אז מ'פארכאפט זיי פאר דער נושא אפשר.

ר' יצחק: אדער סתם, שבויות איז נישט דווקא מלחמה. ס'איז דא שבויים, ס'איז דא לסטים. לסטים זענען נישט די זעלבע זאך, ווייל ס'זעט אויס אז לסטים זענען ווייניגער אזוי דעינדזשערעס, עפעס אזא סארט זאך.

ר' יואל אשר: כ'ווייס נישט קלאר. **הרי הן כשבויות שהן אנוסות ומותרות לבעליהן.** יא, איך מיין אז דאס מיינט אז שבויות מיינט מ'פארכאפט זיי פאר דעם, צו בועל זיין. זאגט ער, אפילו **נשים שגנבו אותן לסטים** – אפשר געווענליך **גנבו אותן לסטים** מיינט אויף צו מאכן געלט, אויף צו קענען באקומען, וויאזוי הייסט דאס? אויסלייז-געלט.

ר' יצחק: איך מיין אז שבויה מיינט אפשר א מלכות? ס'איז משמע פון דער גמרא, זעסט,

ר' יואל אשר: ער ברענגט די גמרא אין דער זייט: **גנבי**, יא.

ר' יצחק: שבויה מיינט אזוי ווי ס'קומט א שבויה דורך מיליטער.

ר' יואל אשר: סאו ער זאגט אז **נשים שגנבו אותן לסטים,** הגם געווענליך לסטים זענען דא פאר געלט, אבער מיר זאגן נישט אזוי. מיר זאגן אז איינער וואס נעמט א פרוי, זאגן מיר אז מ'איז זיי מאנס, **ומותרות לבעליהן.** ס'טייטש, מ'זאגט נישט אז די לסטים האבן איר פארכאפט פאר געלט, און דאס אז ער האט איר בועל געווען איז שוין געווען אן עקסטערע זאך, דארף מען שוין קוקן צי זי האט געהאט רצון. ניין, מ'קוקט אויף דער גאנצער פיקטשער, דאס הייסט אנוסות. [[#4]] רייט. סאו דארף מען נישט קוקן לאקאלי אויף וויאזוי ס'איז געווען בשעת הביאה.

"ואם הניחום" – פסיכאלאגישער דרוק און סטאקהאלם סינדראם

יא, אבער דאס זאגט מען אלס, ס'איז דא יא א מצב וואס איז יא: **ואם הניחום,** די לסטים האבן זיי שוין ארויסגעלאזט, **והלכו ללסטים מעצמן,** און זיי זענען געגאנגען, זיי האבן געטוהן דאס וואס ווערט אנגערופן סטאקהאלם סינדראם, זיי זענען געגאנגען צו די פארכאפערס, אקעי? **הרי אלו ברצון,** הייסט דאס רצון, **ואסורות לבעליהן.**

דא זעט מען אז סטאקהאלם סינדראם איז נישט עפעס וואס קען פטר'ן, יא? צו זאגן אז ס'ווערט אזוי ווי א שוטה, איך ווייס? די מענטשן וואס גלייבן זייער שטארק אין דער פסיכאלאגיע, וועלן זאגן אז וועז איינער האט זייער א שטארקן חשק זאל עס הייסן אזוי ווי א דין שוטה, וועט שוין ווייניגער איינרעדן, רייט, רייט.

ר' יצחק: דאס איז די שאלה.

ר' יואל אשר: אבער **אם הניחום,** זאגט מען מ'קוקט נישט אן ווי תחילת ביאתה, ווייל יעצט וועז זי איז געגאנגען דעם נעקסטן טאג וועז ער האט איר שוין ארויסגעלאזט, איז זי שוין געגאנגען **ללסטים מעצמן, הרי אלו ברצון.** אבער דאס איז אויך וואס עס שטייט דא, ווייל די חכמים האבן פארשטאנען אז ס'איז דא א זאך ווי סטאקהאלם; וואס וואלט איינעם איינגעפאלן? דו גייסט דאך אליינס צו די לסטים! וועז א מענטש וואלט גע'טענה'ט: דו ווייסט פארוואס איך גיי צו די לסטים? ווייל ער האט אנגעשראקן אז אויב איך גיי נישט קומען

ר' יצחק: מארגן גייט ער הרג'ענען מיין גאנצע משפחה.

ר' יואל אשר: ניין, דעמאלטס איז יא אונס. ניין, איך זאג עפעס א פסיכאלאגישער דרוק וואס די

ר' יצחק: לסטים האבן געלייגט אויף זיי, די לסטים האבן זיי אנגעשראקן, ס'איז נישט קיין אמת'דיגער אונס. ניין, די גמרא זאגט, קוק אין דער גמרא, ער ברענגט די גמרא. די גמרא זאגט אז

אויב... רבא האט געזאגט אז די פרויען פון די גנבים זענען מותרות. האבן די רבנן געפרעגט: ס'הייסט, זיי ברענגען דאך ברויט! זאגט ער,

ר' יואל אשר: ניין, זיי האבן מורא, זיי טוען דאס מחמת יראה. זאגט ער אויב,

ר' יצחק: אוודאי אויב די גנבים האבן שוין... פארדעם זאגט דער רמב"ם דא דעם דיוק: דווקא אויב זיי האבן ארויסגעלאזט. אויב זיי האבן נאכנישט ארויסגעלאזט, הייסט אז די לסטים זענען נאך שולט, און וואטעוועך אפילו אז מ'זעט אז זיי גייען ברענגען ברויט, זיי נעמען, יא, דאס איז אלעס פונעם זעלבן פחד. די רגע וואס דער זאגט קלאר: קענסט גיין, און נאכדעם גייען זיי ברצונם, דעמאלטס איז עס אסור. דאס איז א שטארקערער לעוועל.

ר' יואל אשר: [[#5]] וואס איז דא אויך דא עפעס א חידוש אז אפילו דעמאלטס וואלט איינער געקענט טראכטן אז ס'איז נישט קיין אמת'דיגער רצון, ווייל זיי זענען טראומאטייזד, זיי האבן מורא, זיי האבן עפעס א געוויסן פחד, אבער דאס הייסט גענוג רצון.

ר' יצחק: יא, אלעמאל קען מען טראכטן. יא, מצד שני אסאך מאל וויל מען טאקע, מען קען דאך נישט וויסן...

דין שוגגת ("שהשגגה צד אונס יש בה")

ר' יצחק: זאגט דער רמב"ם:

ר' יואל אשר: ודין השוגגת ודין הנאנסת אחד הוא,

ר' יצחק: זאגט דער רמב"ם פארוואס?

ר' יואל אשר: שהשגגה צד אונס יש בה.

ר' יצחק: וואס איז פשט? דאס איז דער תירוץ פאר אונזער קשיא פון **והיא לא נתפשה**, אזוי טייטשט איינער דא אין דעם רמב"ן. אבער על כל פנים דער רמב"ם שרייבט צו מסביר זיין דעם דין אז שגגה האט א צד אונס, ווייל כאילו איך וויל נישט; שוגג און אונס זענען ביידע חסרונות. דער שוגג

ר' יואל אשר: האט איר געשיקט דאס צו טוהן. ס'איז ווייל זי איז נישט דא דער בוחר. שגגה, אין דעם וועג איז שגגה א מין אונס. ניין, ס'קען זיין כאילו ער איז נישט בוחר געווען דא פארקערט צו טוהן.

ר' יצחק: ביידע זענען נישט רצון. רצון, געווענליך זאגן מיר אז רצון לאפוקי אונס, און מזיד לאפוקי שוגג, געדענקסט? צוויי זאכן, אבער ביידע זענען דינים אין רצון אדער דעת, כוונה. כאילו א שוגג, געווענליך, איך מיין אז געווענליך דער חילוק פון שוגג און אונס איז: א שוגג איז א חסרון אין דעת, כאילו ווייל ער ווייסט נישט אז די זאך וואס ער טוט איז אסור, אדער ער ווייסט נישט אז די זאך איז די זאך, איז דער דבר האסור וכדומה. יא, דאס זענען די צוויי וועגן. און אונס איז הפוך מרצון, דאס הייסט, ער ווייסט יא וואס ס'איז, אבער ער האט נישט געוואלט, אן אנדערער האט אים געמאכט.

ר' יואל אשר: אבער דעם רמב"ם'ס לשון איז נישט דאס. ער זאגט נישט אז שגגה איז אויך נישט רצון, ער זאגט **שהשגגה צד אונס יש בה.** ס'קען זיין אז דאס אז א מענטש טוט עפעס אן וויסן וואס ער טוט איז אליין אזוי ווי אן אונס. לאמיר זאגן אז שגגה דא מיינט לכאורה, אז זי מיינט אז ס'איז איר מאן. איז זי דאך, זי מיינט דאך אז זי טוט א גוטע זאך. איך ווייס נישט, מ'דארף טראכטן [[#6]] פארוואס דאס לשון **צד אונס יש בה.** איך מיין אזוי:

ר' יצחק: אזוי ווי מ'קען מאנס זיין, אפשר דאס איז כאילו די סברא. מ'קען מאנס זיין א מענטש דורך אים כאפן און צווינגען, מ'קען אים מאנס זיין דורך אים געבן...

ר' יואל אשר: דורך אים אפנארן.

ר' יצחק: כאילו, יא, געבן א שטיקל חזיר און זאגן אז ס'איז כשר.

ר' יואל אשר: אדער דער בועל למשל האט זיך פארשטעלט אדער געשפילט כאילו ער איז דער מאן. ממילא דאס איז געווען אזא מין אונס.

ר' יצחק: לכאורה, ווייל דאס איז די איינציגסטע שגגה וואס איז דא שייך. וויאזוי אנדערש קען זיין שוגג ביי...

ר' יואל אשר: און דאס איז דאך דער אונס וואס דער יצר מאכט, יא? דער **יצר לבשה** איז דאך נישט אן אונס, ס'איז דאך אן אונס פון חוסר ידיעה... אקעי, דאס איז שוין שפילן מיט'ן קאפ. איך האב געזאגט, יא.

ר' יצחק: אקעי. לכאורה, דאס איז מסביר פארוואס דאס הייסט אויך **נתפשה.** דאס הייסט, זי איז געכאפט געווארן דורכדעם וואס זי האט נישט געוואוסט.

הלכה כ"ב: דין אשת כהן ששגגה או שנאנסה

ר' יואל אשר: אקעי. זאגט דער רמב"ם, די אלע הלכות וואס מ'האט געלערנט אז נאר ברצון אסר'ט: **במה דברים אמורים בשהיה בעלה ישראל.** וועט ס'איז אן אשת ישראל, דעמאלטס ווערט זי נאר אסור וועט ס'איז אן אמת'דיגער איסור ניאוף ברצון. **אבל אשת כהן ששגגה או שנאנסה אסורה לבעלה.** איז אן אנדער סארט איסור. זי ווערט אסור לבעל, ווייל דער בעל איז א כהן.

שהרי, פארוואס טאקע? זאגט ער: **שהרי נעשת זונה מכל מקום.** דער איסור, פארוואס א כהן טאר נישט וואוינען מיט א פרוי וואס איז געווארן נבעלה, איז נישט וועגן זי איז אן אשת איש אין ניאוף, נאר ווייל זי האט באקומען דעם נאמען זונה. **נעשת זונה מכל מקום והוא אסור בזונה כמו שיתבאר בהלכות איסורי ביאה.**

די הגדרה פון איסור זונה לכהן אנטקעגן איסור אשת איש לבעלה

ר' יואל אשר: זאגט ער, **"נעשית זונה מכל מקום"**, דער איסור פארוואס אן אשת כהן טאר נישט וואוינען מיט א פרוי וואס איז געווארן נבעלה איז נישט וועגן זי איז אן אשת איש ניאוף, נאר

ווייל זי האט באקומען דעם נאמען זונה. **"נעשית זונה מכל מקום, והוא אסור בזונה, כמו שיתבאר בהלכות איסורי ביאה".**

פארוואס זאגט ער אזוי פשוט אריין "נעשית זונה"? פארוואס זאל מען נישט זאגן אז א זונה ווערט מען נאר ברצון? זאגט ער אז דאס לשון אז **"ואשה זונה וחללה"** טייטשט, מיינט סיי וועלכע זונה.

ר' יצחק: זונה מיינט נבעלה לאסור לה, און ממילא דאס געשעט, ס'הייסט. איך מיין אז דא למדנ'יש, דאס איז דער חילוק.

ר' יואל אשר: איך פארשטיי, ווייל א כהן איז אן ענין פון כבוד, ס'איז אן ענין פון אזוי ווי א ריח הגט פסל'ט אפילו לגבי כהן, ווייל ס'איז נאך אלץ דער כבוד פון, ס'איז נישט די שטרענגקייט.

ר' יצחק: פונקט ווי ס'איז אויף אן אנדער לעוועל, אבער דא איז ממש אן אנדער הגדרה. ס'הייסט, אן אשת איש איז נאסר וויבאלד זי איז בוגד געווען, וויבאלד זי איז עובר געווען דעם איסור אדער **"מעל בה מעל"**. א כהן האט נישט צו טוהן מיט דעם, ס'האט צו טוהן מיט אזוי ווי א פגם, אן אנדער גרויסקייט. א כהן איז אן אדם חשוב, ס'פאסט נישט ער זאל לעבן מיט א פרוי וואס איז א דבר מבוזה, איך ווייס נישט וויאזוי מען קען זאגן.

ר' יואל אשר: ס'איז א פגם. ווייל זונה געווענליך מיינט א פרוי וואס גייט עס נאך.

ר' יצחק: אקעי.

ר' יואל אשר: דאס איז, די חכמים האבן מחליט געווען אז זונה מיינט אויך דאס.

ר' יצחק: דאס איז א חידוש, אבער די חכמים האבן געזאגט אז זונה מיינט דאס, יא. זונה ביי א כהן, אמת. זונה אנדערע מאל מיינט דאס. די זונה וואס איז אסור לכהן מיינט **"אשה זונה וחללה"**.

ר' יואל אשר: מיינט אויכעט ביי אונס, **"כמו שיתבאר בהלכות איסורי ביאה".**

דער דין פון כתובה ביי אן אשת כהן שנאנסה

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך טאקע ביי אזא כהן? וואס טוט זיך וועגן כתובה? זאגט דער רמב"ם, **"ואחד אשת ישראל או אשת כהן שנאנסה כתובתה קיימת"**, זי באקומט די גאנצע כתובה. פארוואס וויל דער כהן? **"העיקר והתוספת"**, זי באקומט די גאנצע כתובה, **"העיקר והתוספת ולא הפסידה כלום"**, זי האט גארנישט פארלוירן. ס'איז אלעס פיין, ווייל דאס וואס ס'איז אסור ביי דעם כהן איז אן אנדער סיבה, אבער זי האט גארנישט געטוהן ראנג אז זי זאל פארלירן.

וואס טייטש? פארלירן כתובה איז אייביג אן ענין פון א קנס. וועז דער מאן דארף אוועקשיקן די אשת כהן, ער ווייניט נעבעך, זי איז גארנישט שולדיג, אבער וואס קען מען טוהן, די תורה האט אזוי געוואלט. אבער א קנס קומט זיך איר נישט. און נישט נאר דאס, נאר **"כופין את הכהן**

ר' יצחק: ליתן לה כתובתה ולגרשה". ניין, דאס הייסט ער מוז איר גט'ן, ווייל ער איז דאך אסור, ממילא צווינגט מען אים. אזוי ווי, מ'רעדט דאך אז ס'איז דא עדים אויף וואס מ'רעדט פריער, און מ'מוז איר געבן א כתובה אויכעט, אבער ער, נעבעך, ס'איז א זייער סעד, זייער טראגישע סיטואציע, מ'דאוועט ס'זאל קיינמאל נישט געשען אזוי פאר אן איד, אבער דאס איז די הלכה.

הלכה כ"ג: אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי או שגגתי

ר' יואל אשר: יא, שוין, זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"אשת כהן שאמרה לבעלה"**, וואס טוט זיך אן אשת כהן זאגט פאר דעם מאן, **"נאנסתי או שגגתי ונבעלתי לאחר"**? זי איז מודה אז ס'איז געווען א בעילה, אבער זי זאגט אז ס'איז געווען דורך שוגג אדער אונס. איז יעצט די שאלה צי דער כהן דארף איר פארשיקן. זאגט דער רמב"ם: **"אינו חושש לדבריה"**. פאר דער זעלבער סיבה, אזוי ווי מיר האבן געלערנט פריער אז ווען א פרוי אליין זאגט, האבן די חכמים מחדש געווען אז מ'נעמט איר נישט אן. פארוואס? ווייל **"שמא עיניה נתנה באחר"**. די זעלבע איז ביי אשת כהן, **"אינו חושש לדבריה שמא עיניה נתנה באחר"**. אבער **"אם היתה נאמנת לו",**

ר' יצחק: אויב אבער ס'איז נאמנת **"או**

ר' יואל אשר: שאמר לו אדם שהוא סומך על דבריו", דעמאלטס **"יוציא"**. והיות אז ער גלייבט עס, דארף ער יא גט'ן, יא, אבער א כתובה גיבט ער ווייטער, ווייל זי האט זיך נישט פארלוירן, ס'איז נישט געווען געגוג א שטארקע נאמנות'דיגע זאך.

ר' יצחק: ניין, אפילו מיט נאמנות דארף ער געבן א כתובה א כהן, ווייל מ'רעדט דאך באונס.

ר' יואל אשר: אה, נאנסתי, געוועכט, געוועכט.

ר' יצחק: געוועכט. ער מוז ענייוועי געבן א כתובה, ס'איז נישט קיין ספק. דאס איז די הלכות פון כתובה. יעצט קומט מען לערנען בקינוי וסתירה וואס געשעט מיט דער כתובה.

הלכה כ"ד: קינוי וסתירה על פי עדים

ר' יואל אשר: "האומר לאשתו בפני שנים", א מענטש זאגט פאר זיין ווייב בפני שנים **"אל תיסתרי עם פלוני"**. דער דין קינוי, אויף דעם איז דא די מסכת סוטה, אז ווען א מאן האט א חשד אויף זיין ווייב אז זי גייט מיט אנדערע מענער, דארף ער מאכן קינוי בפני צוויי עדים און ווארענען אז זי זאל זיך נישט באהאלטן עם פלוני. און למעשה האט זי עובר געווען אויף דעם, **"ונכנסה עמו"**, זי איז יא געגאנגען מיט דעם פלוני **"לסתר"** נאכאמאל **"בפני עדים ושהת כדי טומאה".**

איז, אויב וואלט נישט געווען פארדעם א ווארענונג "אל תיסתרי עם פלוני", די עדים האבן נישט געזען קיין בעילה, די עדים האבן נאר געזען זיך באהאלטן. אבער ווען ס'איז אבער געווען פארדעם א קינוי, ווערט דאס באהאלטן א שטארקע רגלים לדבר, איז ווערט זי אסור, **"הרי זו אסורה על בעלה"**, מ'נעמט אן אז ס'איז דא געגוג א גרויסער צד אז זי איז טאקע מזנה געווען.

ביז וועז ווערט זי אסור? **"עד שישקנה מי המרים"**. ווי לאנג ס'איז געווען שבית המקדש היה קיים, איז געווען די מנחת סוטה מיט די מים המרים, דעמאלטס די מים המרים ענדיגט צו, ס'טייטש, אז אויב זעט מען אז זי שטארבט נישט, שטעלט זיך ארויס אז זי איז נישט געווען קיין זונה, זי איז נישט נבעל געווארן, און אויב יא, אויב האט עס דעם עפעקט וואס שטייט אין דער תורה, ווייסט מען אז זי איז טאקע געווען א בעולה.

ר' יצחק: אבער יעצט ביז דערווייל,

ר' יואל אשר: ביז דערווייל, **"כמו שיתבאר בהלכות סוטה"**, **"עד שישקנה מי המרים"**, יא.

די השוואה צו דבר מכוער און עוברת על דת

ר' יצחק: און **"ואם מת קודם שישקנה"**,

ר' יואל אשר: אויב אבער איז ער געשטארבן פאר ער האט איר משקה געווען די מים המרים, איז, ס'טייטש, אין דער צייט ווען זי איז געווען אסורה על בעלה, אבער ס'האט זיך נאכנישט אינגאנצן ארויסגעשטעלט פאר הונדערט פראצענט, פונדעסטוועגן **"אין לה כתובה"**, א כתובה האט זי שוין נישט. פארוואס? **"אף על פי שלא מצאו דבר מכוער"**, אפילו מ'האט נישט געטראפן אן אנדער דבר מכוער אויסער דער מעשה,

ר' יצחק: איז דאך פשוט, פארוואס? **"שאין לך דבר מכוער יתר מזה"**. דאס הייסט, מ'האט געלערנט אז יוצאה משום שם רע אין לה כתובה. דארף נישט אנקומען צו דער קינוי וסתירה.

ר' יואל אשר: אדער מ'האט פריער געלערנט אז סיי וועלכע עוברת על דת, ס'טייטש, זי דרייט זיך ארום אן צניעות וכדומה, מ'האט נישט געטראפן דעם דבר מכוער. אבער זאגט דער רמב"ם, די זאך אליין אז זי האט זיך באהאלטן מיט א מאן נאכדעם וואס מ'האט איר געווארנט, איז געניג א גרויסער דבר מכוער, **"שאין לך דבר מכוער יתר מזה"**, ס'איז נישטא קיין מער דבר מכוער ווי דעם. יא, אינטערעסאנט. דער רמב"ם מיינט צו זאגן אז די אלע זאכן פון רוב דבר מכוער זענען געווען ענינים פון צניעות, אז זי פירט זיך מיט צניעות. דער גאנצער ענין פון צניעות איז כדי זי זאל נישט זיך באהאלטן מיט איינעם וכדומה.

ר' יצחק: איך מיין אז דבר מכוער מיינט די פריער, יוצאה משום שם רע, דעמאלטס איז יא, ס'איז זייער ענליך, ס'איז זייער גלייך.

ר' יואל אשר: זאגט ער, אפילו דא איז נישט געווען, זי איז געווען א רביצין, זי איז געגאנגען זייער איידל אנגעטוהן, אבער זי האט זיך באהאלטן מיט פלוני, פונקט ווי שוין, דאס איז א גרויסער דבר מכוער.

ר' יצחק: **"יוצאת מחצר לבדה"**, מ'האט געזען אז זי טוט זיך אן, ס'איז אזעלכע זאכן, ענליך. און הגם דא, **"לא מצאו דבר מכוער"** מיינט, מ'האט איר נאר געזען אז זי גייט אריין אין א בית הסתר, זי איז געווען אנגעטוהן.

ר' יואל אשר: אבער א בית הסתר נאכ'ן ווארענען איז געניג א גרויסער דבר מכוער.

דער דין בזמן הזה שאין שם מי סוטה

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם, דאס איז ווען ס'איז געווען מי סוטה, אבער **"והיום שאין שם מי סוטה"**, ווען ס'איז נישטא קיין מי סוטה, איז נישטא דער מצב וואס גייט אויסקלארן, וואס גייט מברר זיין, **"נאסרה עליו איסור עולם"**, ווערט זי אסור לעולם, **"ותצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספת"**, פארוואס? **"שהרי מעשיה הרעים גרמו לה להיאסר"**, הגם מיר האבן נישט די עקזעקט קאנפירמעישן אז זי איז טאקע מזנה געווען, אבער זי האט דאך זיכער געטוהן מעשים רעים. זי איז דאך געגאנגען מאכן יחוד מיט א מאן נאכדעם וואס מ'האט איר געווארנט. ווערט זי אסור, דאס איז געניג אויכעט מוציא צו זיין בלא כתובה. יא.

הלכה כ"ה: קינוי וסתירה בינו לבינה (אן עדים)

דער חילוק פון עדים בנוגע הפסד כתובה

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **"אמר לה בינו לבינה אל תיסתרי עם פלוני"**. איך האב טאקע געטראכט, זייער אינטערעסאנט, איך האב נישט געטראכט פון דעם שם רע. ווי קען זיין אז די אלע זאכן וואס מ'האט אויסגערעכנט,

ר' יצחק: זאל זיין שוואכער ווי שם רע? ס'איז ניין,

ר' יואל אשר: דער מאן ווייסט פאר זיכער אז דער מאן האט איר געזען מתייחד זיין. פארוואס זאלסטו זאגן אז ווייל יענע זאכן זענען געווען מיט עדים?

ר' יצחק: אה.

ר' יואל אשר: אז אין א פאל זי האט א כתובה. שם רע וועט נישט זיין מיט עדים. שם רע איז מיט עדים. יא, שם רע איז געווען שם עדים, עדים האבן געזען א דבר מכוער. איך ווייס נישט. אה. יא, אויך דער רמב"ם פארדעם, **"העוברת על דת צריכה התראה ועדים"**. דער ענין פון עדים. ס'איז געווען עדים.

ר' יצחק: דאס איז דער חילוק. זייער גוט. שוין. סאו דאס איז ווען ער קען מאכן, דאס איז געווען א געהעריגע סוטה,

ר' יואל אשר: מיט עדים, מיט דעם גאנצן פראסעס.

די קשיא פונעם מגיד משנה און כסף משנה אויף "בזמן זה שאין שם מי סוטה"

ר' יואל אשר: אבער אויב ס'טוט זיך **"אמר לה בינו לבינה אל תיסתרי עם פלוני"**, ער האט איר נאר אליין געווארנט, באהאלט זיך נישט מיט יענעם, און נאכדעם זעט ער **"שנסתרה עמו ושהת כדי טומאה, הרי זו אסורה עליו בזמן זה שאין שם מי סוטה"**, ווען ס'איז געווען, אה ווען ס'וואלט געווען מי סוטה וואלט דאך אלץ נישט געווען,

ר' יצחק: ווייל ס'איז נישט געווען קיין עדים. ער וואלט איר געקענט גיין משקה זיין, אזוי איז משמע.

ר' יואל אשר: ניין, משקה זיין איז נאר נאך עדים.

ר' יצחק: זייער גוט, סאו, יא יא, ביי דער קינוי וסתירה, ניין? מ'איז נישט משקה, סאו ממילא דעמאלטס אפילו אן דעם וואלט איר געווען אסור?

ר' יואל אשר: אסורה לבעלה וואלט דער רמב"ם געזאגט, ס'איז אפילו אן דעם. און פארוואס זאגט דער רמב"ם בזמן הזה?

ר' יצחק: ס'איז דא א מחלוקת תנאים צי מ'איז משקה על פי עצמו. ס'איז נאר בזמן הזה. ס'זעט אויס זייער נישט קלאר טאקע. פרעגט דער מגיד משנה כסף משנה די קשיא. לכאורה, אויב דער רמב"ם פסק'נט הלכות סוטה אז מ'איז נישט משקה על פי עצמו, משקה זיין קען מען נאר מיט עדים, איז ווייזט אויס אפילו דעמאלטס בלייבט זי אסור? נישט נאר **"בזמן הזה שאין שם מי סוטה"**. אבער דער רמב"ם זאגט דאך קלאר, **"הרי זו אסורה עליו בזמן זה"**, משמע ווען ס'איז דא מי סוטה קען ער יא. נישט קלאר.

ר' יואל אשר: ס'קען זיין אז, אפשר ווען ס'וואלט געווען מי סוטה וואלט מען וועו, אה זאגסט אז אויב מ'איז עניוועי נישט משקה אויף דעם, דארף מען דאך עניוועי מחמיר זיין אדער מקיל זיין, ווייל ס'איז נישט דא דער מי סוטה וואס זאל עס מברר זיין.

דער תירוץ על פי הגמרא אין סוטה (רבי חנינא מסורא)

ר' יצחק: זייער גוט, סאו דאס איז דלמא אין דער גמרא שטייט אזוי, אין דער גמרא אין סוטה, שטייט אז רבי חנינא מסורא האט געזאגט אזוי, ס'איז געווען אן איד רבי חנינא האט געוואוינט אין א שטאט ס'האט געהייסן סורא, און ער האט געזאגט אז אן איד זאל נישט זאגן פאר זיין ווייב "אל תסתרי עם איש פלוני" אפילו אן קיין עדים, פארוואס? ווייל ס'איז דא א מחלוקת, רבי יוסי ב"ר יהודה האט געהאלטן אז מ'קען משקה זיין על פי עצמו, ממילא זאגט ער, הגם מיר פסק'ענען נישט אזוי, אבער מ'דארף חושש זיין אז אפשר פסק'נט מען אזוי, ממילא היינט איז דאך נישטא קיין מי סוטה, ס'וועט זיין אסורה עליו.

ממילא דאס האט דער רמב"ם גע'פסק'נט די הלכה, דאס הייסט, הגם דער רמב"ם פסק'נט דארט, מיר פסק'ענען נישט, ביי הלכות סוטה וואס איז נישט נוגע בזמן הזה, אבער כאילו דעם רמב"מ'ס פסק איז נישט אזוי ווי רבי יוסי, נישט אז מ'איז משקה על פי עצמו, אבער אפשר ממילא קומט אויס אז מ'איז נישט משקה על פי עצמו איז אויך נישט נאסר על פי עצמו, אבער אויב ס'איז אפשר יא, ממילא דארף מען חושש זיין, און ממילא דארף מען מוציא זיין, אזוי זאגט דער רמב"ם דא. אזוי שטייט דא אין די מפרשים. יא?

דער דין פון כתובה און שבועה ביי קינוי בינו לבינה

ר' יואל אשר: "הרי זו אסורה עליו בזמן זה שאין שם מי סוטה וחייב להוציא", אבער כתובה דארף ער געבן, ס'איז נישט גענוג, אזוי ווי מ'האט געלערנט א כתובה סטאפט מען נאר ווען ס'איז דא עדים ממש.

"ואם הודת שנסתרה אחר שהתרה בה", אויב נאכדעם וואס ער האט איר געווארנט איז זי מודה אז זי האט זיך באהאלטן מיט יענעם, איז דעמאלטס **"תצא בלא כתובה"** ווייל זי האט מודה געווען דערויף, אזוי ווי הודאת בעל דין. **"ולפיכך"** פארדעם אויב האלט זי נישט ביים מודה זיין קען ער איר משביע זיין אזוי ווי מ'האט פריער געלערנט, ער קען איר משביע זיין: שווער אז דו האסט זיך נישט באהאלטן עם פלוני, **"ואחר כך יתן כתובתה"**, כדי זי,

ר' יצחק: זי זאל נאר שוועלן צו נעמען די כתובה, אזוי ווי מ'האט געלערנט פריער. זייער גוט.

ר' יואל אשר: עד כאן פרק כ"ד.